

MARLUS

SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW

Amelie Lied Haga

Kontraktskjeder basert på NTK 15 og NIB 16

Med fokus på hvordan kontraktene
fungerer back-to-back

Kontraktskjeder basert på NTK 15 og NIB 16

Med fokus på hvordan kontraktene
fungerer back-to-back

Amelie Lied Haga

Marlus nr. 496
Sjørettsfondet
Nordisk institutt for sjørett
Universitetet i Oslo

© Sjørettsfondet, 2018

ISSN: 0332-7868

Sjørettsfondet
University of Oslo
Scandinavian Institute of Maritime Law
P.O. Box 6706 St. Olavs plass 5
N-0130 Oslo
Norway

Phone: 22 85 96 00

E-post: sjorett-adm@jus.uio.no

Internet: www.jus.uio.no/nifs

Editor: Professor dr. juris Trond Solvang –

e-mail: trond.solvang@jus.uio.no

For subscription and single-copy sale, please see Den norske bokbyen
– The Norwegian Booktown

Internet: <http://bokbyen.no/en/shop/>

E-mail: post@bokbyen.no

Print: 07 Media AS

Forord

Denne 30 studiepoengs masteroppgaven ble levert ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo i november 2017. Jeg har kun gjort enkelte mindre endringer før publisering. I den forbindelse vil jeg takke mine to sensorer, professor Finn Arnesen og advokat Jacob F. Bull, for nyttige innspill.

Jeg var så heldig å få skrive oppgaven som vitenskapelig assistent ved Nordisk institutt for sjørett, avdeling for petroleums- og energirett. Det var svært inspirerende å være en del av deres fagmiljø, og jeg fikk optimale rammer for skriveprosessen. Spesielt vil jeg takke min engasjerte veileder, professor Knut Kaasen, som gjennom hele høsten kom med grundige tilbakemeldinger til mine utkast og ivrig diskuterte det jeg måtte lure på. Det har vært en glede å kollokviere med deg.

I tillegg hadde jeg skriveplass hos Advokatfirmaet Wiersholm, som stilte med stipend, veileder, hjelp til korrekturlesing og mange engasjerte diskusjonspartnere. Tusen takk! Spesielt vil jeg takke min andre veileder, advokat Hans Augun Parmann, for uvurderlig hjelp med fremstillingen. Jeg gleder meg til å fortsette å lære av deg som kollega i lang tid fremover.

Jeg vil også rette en stor takk til alle i bransjen som har tatt seg tid til å diskutere med meg.

Sist, men ikke minst, vil jeg takke advokatfullmektig Sindre T. Myklebust for fem år med intens kollokviering. Det er gjennom våre diskusjoner jeg virkelig har forstått jusen og at studiet har blitt interessant. Tusen takk for at vi har gjort dette sammen, studietiden hadde ikke vært den samme uten.

Oslo, mars 2018

Amelie Lied Haga

Innhold

FORORD	3
1 INNLEDNING	7
1.1 Tema og problemstilling	7
1.2 Bakgrunn og aktualitet	8
1.3 Kontraktskjeden	10
1.4 Kort om kontraktene	11
1.4.1 NF og NTK	11
1.4.2 NIB	12
1.5 Sentrale hensyn ved utarbeidelse av underkontrakter.....	13
1.5.1 Standardiseringshensynet og gjenkjennelesprinsippet	13
1.5.2 Optimal risikoallokering	14
1.5.3 Effektivitet i kontraktskjeden	14
1.6 Ulike måter å gjennomføre en back-to-back-regulering	16
1.6.1 Skillet mellom regelnivå og konsekvensnivå	16
1.6.2 Tilnærmingen i NIB	17
1.7 Metodiske utfordringer. Avgrensninger. Fremgangsmåte.	18
1.7.1 Rettskildebildet	18
1.7.2 Avgrensninger og fremgangsmåte	19
2 ENDRINGSSYSTEMET	21
2.1 Innledning	21
2.1.1 Endringssystemet i NTK.....	21
2.1.2 Hensyn ved utformingen av endringssystemet i underkontrakten	23
2.1.3 Endringssystemet i NIB	24
2.2 Yttergrensen for endringskompetansen	24
2.3 Art. 16: Om en instruks innebærer en endring av arbeidet. Selskapets manglende respons. Tvisteløsning.	25
2.3.1 Innledning	25
2.3.2 Leverandørens frist for å fremsette VOR	25
2.3.3 Selskapets frist til å utstede VO eller DVO	30
2.3.4 Tvister og konsekvenser av selskapets manglende respons	32

2.4	VOR i uekte endringssituasjoner	37
2.4.1	Innledning	37
2.4.2	Fristutgangspunktet når leverandøren faktisk oppdaget et forhold	38
2.4.3	Særlig om varsling av selskapets mislighold i art. 27 jf. art. 6	44
2.4.4	Fristutgangspunktet når leverandøren burde oppdaget et forhold	46
3	LEVERING	50
3.1	Reguleringen i NTK art. 19	50
3.2	Hensyn ved utformingen av leveringsmekanismen i underkontrakten	50
3.3	Løsningen i NIB art. 19	51
4	MISLIGHOLD	57
4.1	Innledning	57
4.2	Forsinkelsesansvar	58
4.2.1	Innledning	58
4.2.2	Fremdriftsplan og dagmulkt	58
4.3	Mangels- og garantiansvar	60
4.3.1	Innledning	60
4.3.2	Reklamasjon	60
4.3.3	Utbedringsplikten	62
4.3.4	Erstatning som følge av mangler	63
4.3.5	Samlet vurdering av garantiperioden og mangelsansvaret	67
5	AVSLUTNING	70
5.1	Fungerer NIB etter hensikten?	70
5.2	Forslag til endringer	70
	LITTERATURLISTE.....	72
	VEDLEGG: KONTRAKTSOVERSIKT NTK 15 OG NIB 16	75

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Temaet for denne oppgaven er hvordan Norsk Totalkontrakt 2015 («NTK») og Norske Innkjøpsbetingelser 2016 («NIB») vil virke sammen i en kontraktskjede. Sentralt står en analyse av om kontraktene er back-to-back, og hvordan dette fungerer.

NTK og NIB er standardkontrakter¹ utarbeidet for tilvirkning til petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Sammen med Norsk Fabrikasjonskontrakt («NF») er NTK av de hyppigst anvendte kontraktsgrunnlagene ved bestilling av hele installasjoner og komponenter,² for eksempel en oljeplattform. De brukes derfor normalt i kontraktsforhold mellom et oljeselskap³ («selskapet»), og en hovedleverandør («leverandøren»). NIB er utarbeidet for kontrahering av underleveranser, nærmere bestemt utstyrskomponenter, der hovedkontrakter bygger på NF eller NTK.⁴ Kontrakter bygget på NIB vil normalt være inngått mellom leverandøren og en underleverandør («underleverandøren»)⁵.

Formålet med NIB er at den skal *regulere alle sider av kontraktsforholdet* mellom leverandøren og underleverandøren, samtidig som den skal *fungere «back-to-back» med hovedkontrakter* som er basert på NTK eller NF.⁶ Med «back-to-back» menes, kort og upresist, at underkontrak-

¹ Såkalte «agreed documents». Med dette menes standardiserte vilkår som er fremforhandlet av representanter for motstridende interesser, se Bull (1988) s. 99. NTK og søsterkontrakten Norsk Fabrikasjonskontrakt er fremforhandlet av representanter for oljeselskapene (i dag Norsk Olje og Gass) og representanter fra leverandørindustrien (i dag Norsk Industri). NIB er fremforhandlet av Norsk Industri alene. En sammenstilling av NTK og NIB er tatt inn som vedlegg til oppgaven. Kontraktene kan også lastes ned fra <https://www.norskindustri.no/dokumenter/?type=ni-kontrakter>.

² Kristoffersen (2017) pkt. 1.

³ Ofte operatøren på vegne av flere selskaper som sammen har fått en utvinningstillatelse.

⁴ Forordet til NIB. Utstyrskomponenter er materialer som skal brukes for å bygge hovedleveransen, som normalt må tilvirkes. Eksempler er ventiler, pumper og kompressorer.

⁵ NIB kan også brukes lenger ned i kjeden.

⁶ Inadomi (2017) pkt. 1.1-1.3.

ten baseres på de samme kontraktsvilkårene som hovedkontrakten.⁷ Hensikten er å skape en effektiv kontraktskjede.⁸ I tillegg skal NIB *bidra til kostnadsreduksjon* i bransjen gjennom standardisering. Endelig skal *risiko plasseres der den best kan forebygges*, slik at man i størst mulig grad unngår at den materialiserer seg i skade og tap for kontraktspartene.⁹

Problemstillingen i oppgaven er om, og i hvilken grad reguleringen i NIB ivaretar i) hensynet til standardisering, ii) hensynet til optimal risikoallokering og iii) hensynet til en effektiv kontraktskjede. Det materielle innholdet i kontraktene vil kun bli behandlet i den utstrekning det er nødvendig for å vurdere kontraktskjeden.

1.2 Bakgrunn og aktualitet

Utførelsen av offshoreentrepriser er preget av utstrakt bruk av underleverandører, gjerne i flere ledd. Disse opptrer som leverandørens kontraktsmedhjelpere og bidrar til oppfyllelsen av hans kontraktsplikter («scope»). At deler av arbeidet settes bort kan begrunnes både i selskapets og leverandørens interesser.¹⁰ *For det første* er det nødvendig at leverandøren går til innkjøp av store mengder standardmaterialer («bulk»). *For det andre* er kontraktsgjensstanden særdeles kompleks, og én leverandør vil ikke ha kompetanse til å ferdigstille alt arbeidet alene. *For det tredje* vil bruk av underleverandører sikre at den beste tilgjengelige ekspertisen benyttes i alle ledd. I tillegg kan arbeidet utføres raskere og noen ganger billigere. *For det fjerde* vil selskapet ved anskaffelse av større kvanta ofte ønske å utnytte sin markedsposisjon til å inngå gunstige rammeavtaler¹¹, som leverandøren deretter pålegges å bruke, se NTK art. 8.1 (2). *Endelig*

⁷ Mestad (1991) s. 234, Engesæth (1996) s. 36. Se nærmere i kapittel 1.6.

⁸ Med dette mener jeg en kontraktskjede som fungerer godt i alle ledd. For å vurdere dette må man se hen til både selskapets, leverandørens og underleverandørens interesser i underkontraktens utforming. Se nærmere i kapittel 1.5.3.

⁹ Sveen (2017) slide 12.

¹⁰ Dette avsnittet bygger på Bjelland (1994) s. 11-14.

¹¹ Med rammeavtaler menes avtaler mellom selskapet og en underleverandør der pris og vilkår er fastsatt, som leverandøren kan eller må benytte seg av når man kjenner ønsket mengde.

kan selskapet, allerede før kontrakt er inngått med leverandøren, ønske å bestille utstyr med lang produksjonstid fra underleverandører. Slike kontrakter kan deretter overføres til leverandøren. På denne måten sikrer selskapet at produksjonen kan igangsettes raskest mulig.

NIB ble utarbeidet i 2016. Bakgrunnen for utarbeidelsen var sammenheng. Først og fremst var det behov for standardisering fordi *utformingen av underkontrakter til NF og NTK* har vist seg å være utfordrende. Dette skyldes særlig at en underkontrakt må ha vilkår som fungerer sammen med hovedkontrakten, uten å bli for tyngende for underleverandøren. I tillegg er underkontraktene mange og inngås under betydelig tidspress. Det medfører at det ikke er mulig å skreddersy kontraktene til hver enkelt leveranse. De største leverandørene har utarbeidet egne innkjøpsbetingelser. Disse har imidlertid blitt kritisert for å være ubalanserte i favør av leverandørene.¹² Også flere oljeselskaper har utarbeidet innkjøpsbetingelser til bruk i sine rammeavtaler. Disse har det på sin side vært mye misnøye med blant leverandørene.¹³ Resultatet har vært ineffektive kontraktskjeder og store utgifter til kontraktsadministrasjon. Det spilte også inn at *ansvaret for underleverandører etter NF og NTK ble strengere* ved revisjonen av disse kontraktene i 2015.¹⁴ Hovedregelen er at leverandøren svarer for sine underleverandørers arbeid, se art. 8.2. Tidligere ble det gjort enkelte unntak for underleverandører som leverandøren ikke selv hadde valgt. Disse har nå blitt snevrere, se art. 8.3 og 8.4. Leverandørene har derfor et sterkere behov for å ha kontroll med vilkårene i underkontraktene. Endelig har *fallet i oljeprisen* resultert i økt vektlegging av kostnadsreduksjon og effektivisering.¹⁵

¹² Inadomi (2017) pkt. 1.4.

¹³ Ibid pkt. 1.5.

¹⁴ Ibid pkt. 1.2.

¹⁵ Myklebust (2017).

1.3 Kontraktskjeden

I sin fulle bredde kan et kontraktshierarki som bygger på NF og NTK være svært komplekst. Selskapet har gjerne 1-3 leverandører, som hver kan ha over hundre underleverandører. Også disse kan bruke underleverandører, og det er ikke uvanlig at kjeden har fire eller fem ledd. For å kunne fremstille stoffet på en oversiktlig måte, vil jeg stort sett holde meg til denne forenklede kjeden:

Enkelte steder vil jeg kommentere problemer som kan oppstå når kontraktskjeden er lengre.

I NTK omtales aktørene som «Selskapet», «Leverandøren» og «Underleverandøren», mens de i NIB betegnes som henholdsvis «Oppdragsgiver», «Kjøper» og «Selger». Jeg vil holde meg til NTKs begreper. Jeg vil kalle kontraktsforholdet mellom selskapet og leverandøren for «Hovedkontrakten» og kontraktsforholdet mellom leverandøren og underleverandøren for «Underkontrakten».

Før jeg går løs på oppgavens hoveddel vil jeg redegjøre kort for kontraktene i kapittel 1.4, utdype sentrale hensyn ved utarbeidelsen av en underkontrakt i kapittel 1.5 og gå litt nærmere inn på back-to-back-reguleringer i kapittel 1.6. Jeg vil så beskrive metodiske utfordringer, min fremgangsmåte, samt avgrense oppgavens tema i kapittel 1.7.

1.4 Kort om kontraktene

1.4.1 NF og NTK

NF er utarbeidet for prosjekter der selskapet eller andre står for prosjekteringen av leveransen, mens leverandøren bygger den. NTK er utarbeidet for prosjekter der «*leverandøren skal stå for prosjektering, innkjøp, bygging og eventuelt installasjon (EPC(I))*».¹⁶ Den sentrale forskjellen er altså at leverandøren skal stå for prosjekteringen i prosjekter etter NTK, men kontraktene er gjennomgående svært like. Fordi NTK er mest brukt,¹⁷ holder jeg meg likevel til kontraktskjeder basert på NTK og NIB.

Aktørene på norsk sokkel har ingen plikt til å bruke NF eller NTK, men det er anbefalt av Norsk Industri og Norsk Olje og Gass.¹⁸ Kontraktene er omfattende, detaljerte og administrativt krevende, og de avviker i betydelig grad fra bakgrunnsretten. Ett særtrekk er at kontraktene legger opp til omfattende *kommunikasjon* mellom partene gjennom byggeperioden. Denne er effektivt gjennom varslingsfrister, og mange av disse er preklusive.¹⁹ *Endringssystemet* er et annet særtrekk. Med dette menes et forhåndsavtalt system som gir selskapet kompetanse til ensidig å endre leverandørens kontraktsplikter.²⁰ Videre er *misligholdsreglene* tilpasset de spesielle forholdene ved tilvirkning til petroleumsvirksomhet, og dette har påvirket både hvilke misligholdsbeføyelser som er tilgjengelige og innholdet i dem.²¹ Endelig er kontraktens regulering av *ansvar* og *forsikring* særegent. Systemet kalles «knock-for-knock», og går i korthet ut på at den part som er påført tap eller skade selv har ansvar for å forsikre og dekke dette, uavhengig av hvilken part som er ansvarlig for kostnadene etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Disse særtrekkene stiller krav til underkontraktene.

¹⁶ Forordet til NTK. EPC(I) står for engineering, procurement, construction, (installation).

¹⁷ Opplyst av aktører i bransjen.

¹⁸ Forordene til NF og NTK.

¹⁹ Med dette menes at dersom fristen oversittes, mister parten sitt underliggende krav.

²⁰ Kaasen (2006) s. 270.

²¹ Se nærmere Kaasen (2006) s. 587 flg.

Det finnes ingen bestemmelse i NTK som pålegger leverandøren å sørge for at NTK brukes back-to-back i underkontraktene i sin helhet, men art. 8.5 stiller visse krav. I litra a-d nevnes konkrete forhold underkontrakten må inneholde. For eksempel må underleverandøren innlemmes i knock-for-knock-regimet, jf. litra b. I tillegg inneholder annet ledd en sekkebestemmelse. Underkontrakten må inneholde «*de bestemmelser i Kontrakten som er nødvendige for at Leverandøren skal kunne oppfylle sine plikter etter Kontrakten*». Det er ikke umiddelbart innlysende hva som faller innenfor dette kravet, men Borchsenius har listet opp flere eksempler.²² Av bestemmelser som er sentrale i oppgaven nevner han art. 11 om fremdrift, art. 12-16 om endringssystemet og art. 25 om utbedringsplikt.

1.4.2 NIB

NIB er utarbeidet av Norsk Industri juridisk forum, der både typiske hovedleverandører, typiske underleverandører og leverandører som har begge posisjoner er representert.²³

Kontrakten finnes i en tidligere versjon, NIB 05. Denne bygger på NF og NTK, men det er gjort nokså store endringer. Den er lite brukt, og man tok derfor heller utgangspunkt i NF 15 da NIB 16 skulle utarbeides.²⁴ Valget falt på NF, som er noe enklere enn NTK, fordi prosjekter der utstyr skal tilvirkes ofte er kortere og enklere enn hovedprosjektet. Man har imidlertid gjort enkelte tilpasninger for å sikre at kontrakten også fungerer for totalleveranser.²⁵ Mesteparten av NF og NIB identiske, og man har beholdt korresponderende nummerering av bestemmelsene som

²² Borchsenius (1989) s. 35-36.

²³ Sveen (2017).

²⁴ Opplyst av forhandlerne bak NIB.

²⁵ Sveen (2017). Blant annet ved å bruke vedleggsstrukturen fra NTK og ved å ta i bruk art. 7, som ikke finnes i NF.

regulerer samme forhold.²⁶ Det er imidlertid gjort en del justeringer og forenklinger. Disse vil stå sentralt i oppgavens hoveddel.

Forutsetningen for å bruke NIB er som nevnt at NF eller NTK ligger til grunn i hovedkontraktsforholdet, i ren eller endret versjon.²⁷ Aktørene er ikke pålagt å bruke NIB, men det er anbefalt av Norsk Industri. Det er også anbefalt at NIB brukes av oljeselskapene i deres rammeavtaler.

1.5 Sentrale hensyn ved utarbeidelse av underkontrakter

1.5.1 Standardiseringshensynet og gjenkjennelsesprinsippet

Arbeidet med å standardisere kontrakter for tilvirkning til petroleumsvirksomheten på norsk sokkel begynte på 1980-tallet. Tanken var at det ville forenkle kontraheringen og kontraktsadministrasjonen for partene, samt sikre gode og balanserte kontraktsvilkår.²⁸ Fokuset på kostnadsreduksjon og effektiv ressursforvaltning har siden økt, og målet er i dag å sikre en konkurransedyktig norsk oljeindustri.²⁹ Man realiserer imidlertid ikke standardiseringsfordelene for bransjen fullt ut ved kun å standardisere hovedkontrakten. Det ligger et stort innsparepotensiale i de mange underkontraktene. Dette gjelder særlig hvis man kombinerer standardisering med back-to-back, slik at man sikrer gjenkjennelse i hele kontraktshierarkiet.³⁰ Et annet formål med standardisering er å sikre riktigere prising,³¹ ved at man unngår at leverandøren legger inn unødvendige risikopåslag fordi kontrakten er ukjent. Endelig vil trolig antallet tvister gå ned dersom aktørene er godt kjent med kontrakten.

²⁶ Nummereringen i NF korresponderer stort sett med nummereringen i NTK. Henvisninger til kontraktsartikler i oppgaven vil derfor være til både NTK og NIB, med mindre noe annet fremkommer av sammenhengen.

²⁷ Forordet til NIB.

²⁸ Kaasen (2006) s. 20.

²⁹ Myklebust (2017).

³⁰ Sveen (2017).

³¹ Sveen (2017) slide 11.

Standardiseringshensynet og gjenkjennelsesprinsippet tilsier at hovedkontrakten i størst mulig grad gjentas ordrett i underkontrakten. Dette må imidlertid avveies mot øvrige hensyn.

1.5.2 Optimal risikoallokering

Petroleumsbransjen kjennetegnes av høy risiko. Dersom en av partene i kontraktshierarkiet blir forsinket eller leverer mangelfullt vil tapene raskt kunne komme opp i million- og milliardbeløp. Dette vil være negativt for alle i kontraktskjeden, men det vil ofte ramme de øverste leddene hardest. Årsaken er at misligholdssanksjonene i kontraktene ikke nødvendigvis gir full dekning for tapene som kan oppstå.³² Det er derfor ønskelig å gi underleverandørene sterke insentiver til å levere kontraktsmessig ved å plassere risiko der den kan påvirkes og håndteres.³³ Byrdene kan imidlertid bli så tunge at man risikerer likviditetsproblemer i kontraktskjeden. Også hensynet til optimal risikoallokering må derfor avveies mot øvrige hensyn.

1.5.3 Effektivitet i kontraktskjeden

1.5.3.1 Hensynet til selskapet

Underkontrakten inngås mellom leverandøren og underleverandøren. Som sluttmottaker av leveransen har imidlertid også selskapet en sterk interesse i hvordan underkontrakten utformes. Selskapets overordnede interesse er å få kontraktsmessig ytelse til avtalt tid. For å ha mulighet til å styre hele prosjektet vil det derfor være ønskelig at sentrale kontraktsmekanismer videreføres i underkontrakten back-to-back. Det er videre avgjørende at ikke leverandøren får problemer, fordi dette vil kunne gå ut over hans ytelse til selskapet. Selskapet vil derfor ønske at man har klare reguleringer i underkontraktene, som motvirker tvister og forsinkelser. I tillegg vil selskapet ønske at risiko plasseres der den best kan forebygges. Dette må veies opp mot at ingen av partene må pålegges

³² Se nærmere i kapittel 4.2 og 4.3.

³³ Sveen (2017).

så store byrder at de får likviditetsproblemer eller går konkurs. Skulle det skje vil det kunne oppstå forsinkelser, som kan ramme selskapet hardt.

1.5.3.2 *Hensynet til leverandøren*

Normalt er det leverandøren som har den sterkeste interessen i at kontrakten videreføres back-to-back. Det kreves til dels av hovedkontrakten, se NTK art. 8.5, men først og fremst skyldes det et ønske om å unngå at kontraktsvilkårene med selskapet og underleverandøren er uforenelige.³⁴ Dersom selskapet for eksempel reklamerer over en mangel som skyldes underleverandørens forsømmelser, vil leverandøren være avhengig av å kunne videreføre selskapets utbedrings- og erstatningskrav til underleverandøren for å unngå tap. Et annet eksempel er endringssystemet. Leverandøren vil få problemer når selskapet endrer hans kontraktsplikter, dersom han ikke har mulighet til å pålegge underleverandøren endringer etter underkontrakten. Også leverandøren vil derfor ønske at sentrale kontraktsmekanismer videreføres. Ved å bygge på hovedkontrakten back-to-back minimeres risikoen for at leverandøren «glemmer» noe.³⁵ Videre vil leverandøren ønske å unngå å få ansvaret for risiko han ikke kan påvirke. I og med at han står ansvarlig for sine underleverandørers arbeid vil det imidlertid være uheldig, også for ham, dersom byrdene underleverandøren pålegges blir så tunge at han får likviditetsproblemer.

1.5.3.3 *Hensynet til underleverandøren*

Underleverandøren er i en kontraktssituasjon som alle andre,³⁶ hvor det sentrale er å inngå en gunstig avtale. Han vil ønske balanserte kontraktsvilkår, herunder å unngå en ansvareksponering som er uproporsjonal med hans kontraktspris. Blir vilkårene for ubalanserte, vil det bli vanskelig å få noen til å påta seg å være underleverandører i offshorebransjen. Som et minimum vil underleverandøren ønske forutberegnelighet, slik at tyngende kontraktsvilkår kan prises inn i tilbudet.

³⁴ Kaasen (2006) s. 42.

³⁵ Engesæth (1996) s. 368.

³⁶ Forutsatt at han er siste ledd i kjeden.

1.6 Ulike måter å gjennomføre en back-to-back-regulering

1.6.1 Skillet mellom regelnivå og konsekvensnivå

Å gjennomføre underkontrakten back-to-back med hovedkontrakten kan ivareta alle hensynene skissert over. Hensynene kan imidlertid være innbyrdes motstridende, slik at måten man gjennomfører back-to-back-reguleringen er avgjørende for hvilke av hensynene som ivaretas, og i hvilken grad.

Basert på undersøkelser av kontraktspraksis oppstiller Engesæth et hovedskille mellom back-to-back på regelnivå og back-to-back på konsekvensnivå.³⁷

Back-to-back på regelnivå definerer Engesæth som «*en tilnærmet direkte anvendelse av kontraktens regler og ordlyd på kontrakter på lavere nivå i hierarkiet*». ³⁸ Dette betyr for eksempel at dersom den maksimale dagmulktsatsen er satt til 10 % i hovedkontrakten, skal den settes til 10 % også i underkontrakten. En regulering på regelnivå fungerer imidlertid ikke i ren versjon. Det må gjøres visse justeringer i underkontrakten. For eksempel må arbeidsomfanget og fremdriftsplanen endres, fristbestemmelsene må tilpasses slik at leverandøren rekker å oppfylle sine forpliktelser overfor selskapet innenfor sin egen frist, og selskapet må skrives inn i underkontrakten, blant annet av hensyn til knock-for-knock-regimet.

Selskapet vil kunne ønske en regulering på regelnivå, fordi det sikrer standardisering, gjenkjennelse og videreføring av sentrale kontraktsmekanismer. Det samme gjelder underleverandøren, som på denne måten får forholdsmessig samme risikoeksponering som leverandøren. En gjennomføring på regelnivå vil imidlertid ikke nødvendigvis sikre leverandøren. Dette illustreres av eksemplet med maksimal dagmulk: 10 % beregnes av ulik kontraktspris. En regulering på regelnivå vil heller ikke sikre at risikoen plasseres hos den som kan påvirke den.

³⁷ Engesæth (1996). Kapittel 1.6 bygger på denne artikkelen.

³⁸ Ibid s. 369.

Engesæth gir ingen klar definisjon av back-to-back på konsekvensnivå, men sier at «*fokus flyttes fra reglene i hovedkontrakten til hvorledes leverandøren rent faktisk blir stillet under kontraktsgjennomføringen. Ideen er å gi underleverandøren de samme ulemper og fordeler som leverandøren har fått*». ³⁹ Formålet er å motvirke at det innebærer økt risiko for leverandøren å bruke underleverandører. ⁴⁰ Dersom back-to-back på konsekvensnivå gjennomføres fullt ut, vil underleverandøren for eksempel måtte dekke hele tapet leverandøren påføres hvis underleverandøren misligholder kontrakten. Dette betyr at der underleverandøren for eksempel risikerer mangelsertstatningsansvar på noen hundre tusen ved feil i sine leveranser ved en gjennomføring back-to-back på regelnivå, vil han nå kunne risikere milliontap på grunn av risikopotensialet i kontrakten mellom leverandøren og selskapet. Risikoen plasseres her fullt ut hos den som kan påvirke den, men for underleverandøren vil en slik løsning kunne være tyngende. Standardiseringshensynet blir heller ikke like godt ivaretatt som ved en gjennomføring på regelnivå.

Hvilken av de to variantene som skaper den mest effektive kontraktskjeden kan ikke besvares generelt.

1.6.2 Tilnærmingen i NIB

NIB er stort sett gjennomført back-to-back på regelnivå, med justerte parter. Det er imidlertid gjort enkelte endringer for å sikre leverandøren på konsekvensnivå, ⁴¹ i tillegg til at det er gjort noen endringer med andre begrunnelser. ⁴²

Skillet mellom back-to-back på regelnivå og konsekvensnivå er et nyttig analyseverktøy, som jeg vil benytte aktivt i det følgende.

³⁹ Ibid s. 369. Et eksempel fra rettspraksis finnes i LB-2015-76130.

⁴⁰ Ibid s. 373.

⁴¹ Se for eksempel om fristbestemmelsene i kapittel 2.3 og mangelsansvar i kapittel 4.3.

⁴² Se om tvisteløsning i kapittel 2.3.4 og levering i kapittel 3.

1.7 Metodiske utfordringer. Avgrensninger. Fremgangsmåte.

1.7.1 Rettskildebildet

Jeg tar for meg to kontrakter, og primærkilden er kontraktens tekst. Utgangspunktet er at disse skal tolkes i tråd med alminnelige kontraktsrettslige tolkningsprinsipper. I lys av måten standardkontraktene er blitt til er det imidlertid tatt til orde for at tolkningen vil ligne tolking av lovtekst,⁴³ slik at det skal legges stor vekt på en objektiv tolkning av ordlyden.⁴⁴ Dette er også en konsekvens av at det er tale om kommersielle kontrakter som vil inngås mellom profesjonelle parter.⁴⁵

Både NTK og NIB inneholder forord man kan se hen til ved tolkningen, og i tillegg vil kontraktens systematikk være viktig.⁴⁶ Ellers er kildetilfanget begrenset. Både NTK og NIB mangler forarbeider. NIB er foreløpig ikke benyttet i praksis, og tvister om NTK når sjelden domstolene. NTK etablerer et særskilt, midlertidig tvisteløsningssystem for spørsmålet om en instruks innebærer en endring, som kalles ekspertsystemet. Uttalelsene blir avsagt av én person, som riktignok har mye fagkunnskap, etter en enkel og rask saksforberedelse. De vil derfor ha begrenset vekt. På denne bakgrunn får teorien større betydning enn rettskildeprinsippene normalt tilsier. Det sentrale verket er Kaasens kommentarutgave til NF og NTK 05.⁴⁷ Fordi jeg kun behandler NTK i den utstrekning det er nødvendig for å vurdere kontraktskjeden, vil jeg stort sett holde meg til Kaasens fremstilling. Denne kan også kaste lys over likeartede bestemmelser i NIB.

Ut over kontraktens tekst og juridisk teori kan formålsbetraktninger spille inn ved tolkningen,⁴⁸ og bakgrunnsretten kan gi nyttige bidrag.

⁴³ Bull (1988) s. 108.

⁴⁴ Woxholt (2017) s. 443.

⁴⁵ HR-2016-1447-A avsnitt 38, Rt. 2010 s. 1345 avsnitt 59.

⁴⁶ Woxholt (2017) s. 444.

⁴⁷ Boken oppdateres for tiden etter NF og NTK 15.

⁴⁸ HR-2016-1447-A avsnitt 38, Woxholt (2017) s. 444.

Man kan også la seg inspirere av kilder om landentreprise,⁴⁹ som har et vesentlig større kildetilfang.

Jeg har vært i kontakt med representanter som deltok da NIB ble fremforhandlet, som har uttalt seg om prosessen og formålet med enkelte av bestemmelsene. Spørsmålet er hvilken relevans og vekt slike uttalelser har. Standardkontrakter er ment for å kunne inntas i kontraktsforhold mellom andre parter enn de som forhandlet dem frem. Muntlige uttalelser om kontraktsforhandlingene er ikke tilgjengelige for disse nye partene, og dette kan tilsi at man viser forsiktighet med å vektlegge dem i kontraktstolkningen. Bull viser at Høyesteretts praksis om bruk av etterfølgende uttalelser ikke er entydig.⁵⁰ For mitt formål kan imidlertid slike uttalelser gi nyttige bidrag for å forstå hvorfor kontrakten har fått den utformingen den har, og være et hensiktsmessige utgangspunkter når jeg skal vurdere om man har kommet frem til gode løsninger.

Oppsummert er Bjellands uttalelse fra 1994 fremdeles treffende: *«med så få holdepunkter blir de tolkningsresultater som oppstilles tilsvarende usikre»*.⁵¹

Faktiske opplysninger om bransjen bygger på samtaler jeg har hatt med ansatte i oljeselskaper, leverandørbedrifter og underleverandørbedrifter, i tillegg til advokater som har oljebransjen som sitt spesialfelt.

1.7.2 Avgrensninger og fremgangsmåte

Jeg har hatt valget mellom å behandle kontraktene i sin helhet, men begrense dybden i analysene, eller å velge enkelte temaer og behandle disse mer inngående. Jeg har valgt det siste. Jeg vil behandle reglene om endringer og mislighold fordi dette er sentrale kontraktsmekanismer, som det av årsaker jeg har vært inne på over er viktig å få videreført i en underkontrakt. Misligholdsreglene er også av sentral betydning for partenes risikoksponeering. Heller ikke disse to temaene vil jeg behandle uttømmende, men jeg vil fokusere på de mest sentrale bestemmelsene

⁴⁹ Kaasen (2006) s. 59.

⁵⁰ Bull (1988) s. 110

⁵¹ Bjelland (1994) s. 10.

og bestemmelser der NIB har fått en annen utforming enn NTK. Jeg vil avgrense mot detaljene om tids- og vederlagskonsekvenser av endringer. Dette er regler som er av stor kommersiell betydning, men som er mindre egnet for behandling i en juridisk masteroppgave.

Jeg vil i tillegg behandle leveringsbestemmelsen. Det knyttes en rekke rettsvirkninger til leveringstidspunktet, og i et kjedeperspektiv er det avgjørende at reguleringen er klar. Leveringsbestemmelsen i NIB avviker også en del fra tilsvarende bestemmelse i NTK, og det har vært problematisert hvordan dette vil slå ut i kontraktskjeden.⁵²

For hvert emne vil jeg først skissere hovedtrekkene i reguleringen i NTK. Jeg vil si noe om hvilke hensyn en underkontrakt dermed må ivareta, før jeg ser på hvilken løsning som er valgt i NIB. Jeg vil undersøke om denne er begrunnet i en back-to-back-regulering på regelnivå, konsekvensnivå, eller noe annet. Videre vil jeg analysere hvilke virkninger bestemmelsen i NIB har i kontraktskjeden, og vurdere om løsningen er hensiktsmessig sett opp mot hensynene i kapittel 1.5. Er svaret nei vil jeg foreslå endringer i utformingen av kontrakten. Avslutningsvis vil jeg forsøke å besvare problemstillingen, samt gi generelle råd til leverandører og underleverandører som skal inngå kontrakter basert på NIB.

Jeg vil begynne med å behandle endringsreglene i kapittel 2. Videre vil jeg se på reglene om levering i kapittel 3. Endelig vil jeg se på mislighold i kapittel 4.

⁵² Dyrland (2017) slide 25, Sveen (2017) slide 28.

2 Endringssystemet

2.1 Innledning

2.1.1 Endringssystemet i NTK

NTK inneholder et komplekst endringsregime som på mange måter utgjør kjernen i kontrakten. Endringsmekanismen er begrunnet i selskaps behov for å motta en kontraktsgjenstand som kan brukes på leverings-tidspunktet.⁵³ Byggeperioden kan vare i flere år, og når leveringsdatoen kommer kan mye ha endret seg siden kontraktsinngåelsen. For eksempel kan nye lover eller ny teknologi tilsi at modulen utformes på en annen måte enn opprinnelig tenkt. I tillegg vil selskapets ønske om å få inntekter av sine investeringer så raskt som mulig kunne medføre at prosjekteringen ikke nødvendigvis er ferdig når byggingen starter. Selskapet har derfor behov for fleksibilitet. Samtidig må leverandørens interesser ivaretas. Han vil være opptatt av at den kommersielle balansen partene forhandlet seg frem til ved kontraktsinngåelsen opprettholdes, ved justering av leveringsdato og/eller vederlag.

Endringssystemet i NTK går i korthet ut på at selskapet kan pålegge leverandøren endringer av arbeidet innenfor visse yttergrenser, se art. 12.1. Dette skal skje ved utstedelse av en endringsordre (Variation Order, «VO»), jf. art. 14.1. Endringen blir en del av leverandørens kontraktsplikter, se art. 13.1, han får arbeidsplikt, jf. art. 15.1, og kontraktsprisen og/eller fremdriftsplanen skal justeres, jf. art. 13.2-4. Selskapet vil ha valget mellom å godta fristforlengelse eller pålegge forsering. Tvist om konsekvensene av en endring reguleres av art. 15.

I løpet av kontraktsperioden vil det være omfattende kommunikasjon mellom partene. Selskapet tilkjennegir standpunkter, gir beskjeder og kommer med synspunkter og påminnelser.⁵⁴ Det hender at disse inneholder pålegg om endringer. Også dette fanges opp av endringssystemet.

⁵³ Avsnittet bygger på Kaasen (2006) s. 271-274.

⁵⁴ Kaasen (2017) Art. 16.1 [Endringsordrekrav] pkt. (1).

Instruks som oppfyller formkravene i art. 16.1 genererer arbeidsplikt for leverandøren, jf. art. 15.1, og han kan få fristforlengelse eller tilleggsvederlag («kompensasjon») hvis han fremsetter krav om endringsordre (Variation Order Request, «VOR») innen en preklusiv frist, jf. art. 16.1. Oversettes fristen må leverandøren utføre arbeidet uten kompensasjon, selv om det skulle være helt klart at instruks utgjorde en endring. Dette kan virke hardt for leverandøren, men det skal ivareta selskapets behov for en ryddig kontraktsadministrasjon,⁵⁵ kostnadskontroll og prosjektstyring.⁵⁶

Selskapet er underlagt en frist for å svare på VORen.⁵⁷ Er selskapet *enig* i at instruks utgjør en endring skal det utstede en endringsordre. Man er dermed tilbake i det alminnelige endringssystemet. Også da vil selskapet ha valget mellom å godta fristforlengelse eller pålegge forsering. I tillegg vil selskapet kunne frafalle de delene av instruks som ikke allerede er utført.⁵⁸ Er selskapet *uenig* i at instruks innebærer en endring, skal det utstede en omtvistet endringsordre (Disputed Variation Order, «DVO»). Denne gir begge parter mulighet til å igangsette kontraktens tvisteløsningsmekanisme for spørsmålet *om* det foreligger en endring, ekspertsystemet. Dette systemet skal sikre at tvistetemaet avklares raskt og enkelt,⁵⁹ uten å hindre fremdriften i prosjektet.⁶⁰ Leverandøren kan i denne perioden kreve et midlertidig vederlag, jf. art. 16.2 (3).

Endringssystemet stiller store krav til partenes kontraktsadministrasjon, men det sikrer at de ulike kravene holdes fra hverandre, og at man unngår kaos rundt vederlagsspørsmålet og hvorvidt kontraktsgjenstanden ble levert i tide når det er tid for sluttoppgjør.

Gjennomgangen over viser endringssystemet i «klassisk» forstand. Endringssystemet brukes imidlertid også i andre sammenhenger hvor leverandørens kontraktsoppfyllelse blir mer tidkrevende eller tyngende i

⁵⁵ Kaasen (2006) s. 426.

⁵⁶ Tørum (2010) s. 165.

⁵⁷ Konsekvensene av unnlatt reaksjon behandles i kapittel 2.3.4.

⁵⁸ Dette alternativet fremkommer ikke av kontrakten, men se Kaasen (2017) Art. 16.2 [Selskapets standpunkt til kravet] pkt. (2) og (2006) s. 439.

⁵⁹ Kaasen (2006) s. 452.

⁶⁰ Ibid s. 302.

løpet av byggeperioden («ukekte endringer»),⁶¹ for eksempel ved selskapets mislighold, jf. art. 27 eller når det gis nye lover og regler, se art. 5.

2.1.2 Hensyn ved utformingen av endringssystemet i underkontrakten

I prosjekter der leverandøren benytter underleverandører for å oppfylle sine kontraktsplikter strekker *selskapets* behov for fleksibilitet seg også til disse. Leverandøren vil riktignok komme i mislighold dersom han ikke får gjennomført endringene han blir pålagt, men dersom han må inngå nye kontrakter for å klare å oppfylle, vil dette kunne medføre forsinkelser i prosjektet. Av hensyn til selskapet bør underkontrakten derfor inneholde en endringsmekanisme.

For *leverandøren* er det viktig å videreføre endringsmekanismen i underkontraktene for å unngå å komme i mislighold. Han risikerer dagmulktskrav fra selskapet hvis det tar tid å finne en ny underleverandør, og han vil ha en svært dårlig forhandlingsposisjon overfor underleverandører hva gjelder pris. I noen tilfeller vil underleverandøren være den som er nærmest å oppdage at en instruks fra selskapet innebærer en endring. Leverandøren vil i slike situasjoner tape sitt krav på kompensasjon hvis ikke underleverandøren gis insentiv til å varsle om dette. Leverandøren har derfor i tillegg en sterk interesse i at det oppstilles varslings- og preklusjonsregler i underkontrakten. Dessuten vil leverandøren ønske at det hensyntas at han står i midten, og skal formidle informasjon både «oppover» til selskapet og «nedover» til underleverandøren. Han vil normalt også ha mange flere underleverandører å forholde seg til enn selskapet har leverandører. Kontraktsmekanismene må derfor være praktisk håndterbare, som kan tilsi at man forenkler endringssystemet noe nedover i hierarkiet.

Som for leverandøren under hovedkontrakten, er den kommersielle balansen det sentrale for *underleverandøren*. Han må også ha virkemidler for å sikre faktisk etterlevelse av reglene, slik at rettighetene ikke forblir

⁶¹ Formulert av Kommisar (2014). Kaasen omtaler dette som gjenopprettende bruk av endringssystemet, se (2017) Art. 16: Oversikt, pkt. 2.

på papiret. I tillegg vil også underleverandøren kunne ønske tilpasning av den administrative byrden i kontrakten, fordi han vil kunne ha en mindre kontraktsadministrasjon enn leddene over.

2.1.3 Endringssystemet i NIB

Mye av NTK art. 12-16 er videreført på regelnivå i NIB, slik at behovet selskapet og leverandøren har for at det finnes et endringssystem er ivaretatt. Det er imidlertid foretatt en del justeringer. De viktigste av disse finnes i art. 16, og blir behandlet i kapittel 2.3. I de uekte endringssituasjonene er det særlig fristutgangspunktene som kan skape problemer, se kapittel 2.4. Før jeg går inn i dette vil jeg gi et eksempel på en regulering på regelnivå som kan være problematisk i kapittel 2.2.

2.2 Yttergrensen for endringskompetansen

NIB art. 12.1 sikrer at leverandøren kan pålegge underleverandøren endringer. Yttergrensen går, som i hovedkontrakten, ved endringer «*som samlet sett går ut over hva partene med rimelighet kunne regne med da Kontrakten ble inngått*», jf. art. 12.1 (3).

Etter ordlyden skal det etter begge kontraktene foretas en helhetsvurdering av alle pålagte endringer, og disse må holdes opp mot partenes berettigede forventninger ved kontraktsinngåelsen. Her vil partens kompetanse, bransjepraksis og status på prosjekteringen ved kontraktsinngåelsen kunne spille inn.⁶² Man kan også forvente større endringer når prosjektet er i startfasen enn når man nærmer seg leveringsdato.⁶³

Hvis selskapet pålegger leverandøren en endring som stort sett knytter seg til én underleverandørs scope, kan man se for seg at endringen passerer en 12.1-vurdering i hovedkontraktsforholdet, men blir for omfattende etter samme vurdering i underkontrakten. For eksempel vil det ikke være noen stor endring for leverandøren med ansvar for overstellet til plattformen at alle kablene i prosjektet skal utformes på en annen

⁶² Kaasen (2006) s. 281.

⁶³ Ibid.

måte, men dette kan bli for omfattende for underleverandøren som kun leverer kabler. Underleverandøren kan i en slik situasjon nekte å utføre endringen, og kontraktskjeden blir ineffektiv.

Det kan tenkes at terskelen for hvor store endringer en underleverandør må regne med forholdsmessig vil ligge høyere enn for en hovedleverandør. Problemet vil også kunne motvirkes ved at leverandøren informerer om sentrale forutsetninger og uttalelser fra kontraktsinngåelsen i hovedkontraktsforholdet når han inngår kontrakter med underleverandører. I et kjedeperspektiv ville det ideelle være en regulering der leverandøren kunne pålegge underleverandøren de samme endringene som han selv blir pålagt av selskapet, men det ville være urimelig for underleverandøren ikke å ha noen yttergrense for hva han må gå med på. Det er derfor ikke grunn til å kritisere løsningen som er valgt i NIB, men aktører som inngår kontrakter basert på NIB bør være oppmerksomme på problemstillingen.

2.3 Art. 16: Om en instruks innebærer en endring av arbeidet. Selskapets manglende respons. Tvisteløsning.

2.3.1 Innledning

NTK art. 16 sikrer som nevnt at instruks er fanges opp av endrings-systemet. Den gir regler om kommunikasjonen mellom partene i den forbindelse, i tillegg til å inneholde regler om ekspertsystemet. Per henvisning gis bestemmelsen også anvendelse i de uekte endringssituasjonene.

2.3.2 Leverandørens frist for å fremsette VOR

2.3.2.1 *Reguleringen i NTK art. 16.1*

Det er leverandøren som må ta initiativ til at endringsystemet bringes inn ved å utstede VOR innen 21 dager etter at selskapet har gitt en instruks, jf. art. 16.1 (2). Fordi det oppstilles formkrav til instruks, vil det normalt ikke være problematisk å avgjøre når fristen begynner

å løpe. Også fristens lengde er klar. Fristen er gjort preklusiv for å sikre etterlevelse.

Frem til og med NTK 07 var fristens lengde «uten ugrunnet opphold». For å avgjøre om fristen var overholdt, måtte det foretas en konkret og skjønnsmessig helhetsvurdering.⁶⁴ Fordelen med den nye regelen er at den er enkel, klar og forutberegnelig. Ulempen er at den er lite fleksibel, den kan motvirke at leverandøren varsler med en gang han mener det foreligger en endring og man kan få tidsnød i kontraktskjeder, se kapittel 2.3.2.3.

2.3.2.2 *Hensyn ved utformingen av fristbestemmelsen i underkontrakten*

Man kan se for seg at selskapet instruerer leverandøren om å bruke en bestemt stålkvalitet i rørkoblingene i sin leveranse. Leverandøren med ansvar for hele overstelet formidler instruksjonen til underleverandøren, men foreløpig uten å kreve endringsordre fra selskapet. *Leverandøren* vil kunne tape sitt krav på endringsordre, og dermed også kompensasjon, hvis ikke underkontrakten tar høyde for at leverandøren må få varsel fra underleverandøren om endringen før leverandørens frist løper ut. Leverandøren vil derfor ønske at underleverandørens frist er kortere enn leverandørens egen frist.

Selskapets interesse er at instruksjonen blir iverksatt. Hvordan aktørene nedover i kjeden organiserer seg innenfor de 21 dagene leverandøren har til rådighet under hovedkontrakten er likegyldig. Det spiller ingen rolle om leverandørens frist oversettes når konsekvensen er at leverandørens krav prekluderes.

Underleverandøren vil ønske å ha tilstrekkelig med tid til å vurdere om det foreligger en endring, samt å få varslet om dette.

2.3.2.3 *Løsningen i NIB art. 16.1*

I NIB art. 16.1 (2) er ordlyden fra NTK gjentatt, men med tre justeringer. Partene er endret, fristens lengde er justert til 14 dager og fristens utgangspunkt er når «*Kjøper* [leverandøren] *har krevd et slikt arbeid utført*».

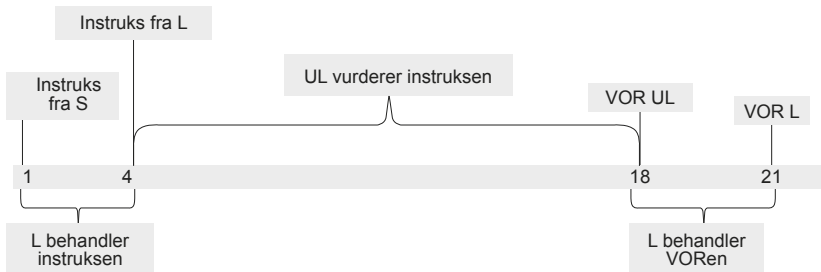
⁶⁴ Se Kaasen (2006) s. 425-430 om denne vurderingen.

Underleverandørens frist begynner dermed først å løpe når leverandøren har videreformidlet selskapets instruks til underleverandøren. Fristens lengde er justert for å sikre leverandøren på konsekvensnivå, slik at han skal ha tid til å varsle selskapet om endringer når han selv får varsel om dette fra underleverandøren.

Om fristbestemmelsen i NIB har fått en hensiktsmessig utforming beror på om leverandøren har tilstrekkelig med tid, om underleverandøren har tilstrekkelig med tid, og om reguleringen fungerer i lengre kontraktskjeder. Dette vil naturligvis variere fra prosjekt til prosjekt, men jeg vil likevel undersøke om det er mulig å si noe generelt. Når fristbestemmelsen skal vurderes er det nødvendig å ta høyde for at hver av partene benytter hele sin frist.

Første spørsmål er altså om *leverandøren* har nok tid til i) å få videreformidlet instruksen til underleverandøren, og ii) å få vurdert et eventuelt endringsordrekrav fra underleverandøren.

Trekker man fra de 14 dagene underleverandøren gis etter NIB, har leverandøren én uke til disposisjon, som må fordeles på å få formidlet instruksen til underleverandøren før hans frist begynner å løpe og vurdere en eventuell endringsordre fra underleverandøren etter at hans frist har løpt ut. I og med at underleverandørens frist først begynner å løpe ved leverandørens instruks, fordrer bestemmelsen at leverandøren handler raskt, slik at han har noe tid igjen når han mottar et eventuelt endringsordrekrav. Tar man utgangspunkt i at leverandøren klarer å videresende instruksen på dag fire, vil tidslinjen se slik ut:

I løpet av dag en til fire må leverandøren som et minimum identifisere hvilke av underleverandørene som påvirkes av instruksen. Ofte vil det ellers bare være å videresende denne, men det kan også være behov for tilpasning hvis instruksen inneholder mye informasjon. Det er ikke gitt at instruksene er varslet på forhånd, og det vil kunne være krevende å få dem behandlet umiddelbart. Tre dager fremstår derfor som knapt.

Hvis leverandøren har fått formidlet selskapets instruks på dag fire, vil det gi ham tre dager til å vurdere en eventuell VOR fra underleverandøren før han selv må sende VOR til selskapet. I løpet av disse dagene må leverandøren, som et minimum, identifisere om dette er noe han selv vil ha krav på endringsordre for fra selskapet. Dette vil for eksempel ikke være tilfelle der leverandøren har vært forsinket med egne leveranser til underleverandøren på grunn av andre underleverandører. Det kan bli knapt med tid til å foreta en full vurdering av om underleverandørens VOR er berettiget på tre dager. Det sentrale spørsmålet blir derfor om det er akseptabelt for leverandøren å videresende en VOR fra underleverandøren, før han selv har tatt fullt ut stilling til denne.

Dersom leverandøren vurderer kravet som uberettiget og derfor unnlater å videresende det til selskapet, risikerer han likevel å tape et søksmål fra underleverandøren. Han vil da måtte kompensere underleverandøren, uten å kunne kreve noe fra selskapet. Hvis leverandøren videresender alle endringsordrekrav vil han være trygg, men han risikerer å fremstå som kranglete overfor selskapet. Det kan også bli i overkant mye administrasjon for selskapet dersom leverandøren videresender alle endringsordrekrav. Aktører i bransjen som jeg har snakket med har gjennomgående gitt uttrykk for at de ikke ønsker å videresende underleverandørens endringsordrekrav ufiltrert av kommersielle hensyn. På denne bakgrunn vil leverandøren ha meget kort tid på seg til å vurdere underleverandørens VOR.

Neste spørsmålet er om 14 dager gir *underleverandøren* tilstrekkelig tid til å vurdere instruksen.

21 dager ble valgt i hovedkontrakten for at leverandøren skulle ha tid til å innhente underleverandørens synspunkt.⁶⁵ Dette kan tilsi at 14 dager

⁶⁵ Opplyst av forhandlerne bak NF/NTK.

er tilstrekkelig for underleverandøren i NIB. Kontraktsadministrasjonen vil imidlertid kunne være mindre lenger ned i hierarkiet, som kan tilsi at underleverandøren trenger en lengre frist. På den annen side vil arbeidet ofte være mer ensartet og oversiktlig jo lenger ned i hierarkiet en kommer, slik at det er lettere å identifisere en endring. Aktørene jeg har snakket med er uenige vedrørende om fristen er tilstrekkelig lang.

Prosjektene NIB er utarbeidet for varierer mye i tid og kompleksitet, og dette vil kunne spille inn på om fristreguleringen går opp. Generelt er imidlertid fristene knappe, og stiller høye krav leverandøren og underleverandørens kontraktsadministrasjon.

Neste spørsmål er hvordan reglene vil slå ut i lengre *kontraktskjeder*.

Dersom man bruker NIB nedover i kontraktshierarkiet, må fristens lengde i under-underkontrakten justeres. Følger man samme mønster som i første ledd med underleverandører, vil under-underleverandøren gis en frist på 7 dager til å vurdere instruksen. Dette er en kort frist, selv om under-underleverandørens oppgaver vil kunne være enda mer oversiktlige enn underleverandørens. Kommer det ett ledd til, vil han ikke ha tid til å vurdere instruksen i det hele tatt. Dette er problematisk for leverandøren og hans underleverandører, som risikerer at egne krav prekluderes før de varsles om forholdet.⁶⁶

Tidsproblemet i kontraktskjeder er velkjent. Det nye i petroleums-kontraktene er at «uten ugrunnet opphold» er endret til 21 dager i NTK. Tidligere ville kontraktskjeden kunne influere på hva som var grunnet,⁶⁷ men det er ikke mulig å tøyte dagens frist.

Enkelte aktører har hevdet at den nåværende reguleringen ikke er problematisk.⁶⁸ Leverandøren kan selv utstede VOR, uten å blande inn underleverandøren, i og med at det ikke kreves varsel om konsekvensene av kravet. Han bør kunne identifisere om instruksen avviker fra opprinnelige kontraktskrav, og dersom han tar feil eller underleverandøren ikke fremsetter VOR, kan han senere trekke endringsordrekravet. Leveran-

⁶⁶ Den senere tiden har det vært diskutert om man skal begrense antall ledd av hensyn til HMS og CSR. Dette vil på sikt kunne redusere antall ledd i kontraktskjeden.

⁶⁷ Se Kaasen (2006) s. 427, Engesæth (1996) s. 370.

⁶⁸ Se også Inadomi (2017) pkt. 1.3.

døren kan imidlertid overse noe. Han vil risikere å måtte kompensere underleverandøren, og det vil være uheldig om hans eget krav da er prekludert. Flere kilder antyder i tillegg at det har vært forutsatt ved forhandlingene av NTK at leverandøren skal ha mulighet til å innhente underleverandørens syn.⁶⁹

For at leverandøren skal rekke å innhente underleverandørens syn er en mulig løsning å gå tilbake til rettslige standarder i begge kontraktene. Rettslige standarder er imidlertid vanskelig håndterbare. I tillegg var det selskapet som ønsket en frist på et bestemt antall dager i NF og NTK, for å få bedre styring med prosjektene.⁷⁰ En slik løsning er derfor usannsynlig.

Alternativet er å tilkjenne leverandøren en lengre frist i NTK. Selskapet vil, av styringshensyn, antakelig ikke være interessert i dette heller, og lange kontraktskjeder vil fremdeles være problematiske.

Det kan dermed tenkes at leverandørens eneste mulighet i lange kontraktskjeder er å sende endringsordrekrav, uten avklaring fra underleverandørene, etter beste evne.

Oppsummert ivaretar reguleringen av underleverandørens frist i NIB art. 16.1 (2) standardiseringshensynet og selskapets behov for rask iverksettelse av instruksen. At leverandøren og underleverandøren har knappe frister, og risikerer preklusjon der man har flere ledd i kontraktskjeden, vil isolert sett være til selskapets gunst. Selskapet risikerer imidlertid å få et lass av endringsordrekrav. På tross av at reguleringen ikke er ideell for leverandøren og underleverandøren, er det imidlertid vanskelig å se bedre alternativer.

2.3.3 Selskapets frist til å utstede VO eller DVO

2.3.3.1 *Reguleringen i NTK art. 16.2*

Selskapets har 21 dager på seg til å svare fra det motter leverandørens VOR jf. art. 16.2 (1). I denne perioden skal selskapet vurdere om leverandørens VOR er begrunnet og utstede VO, DVO eller frafalle instruksen.

⁶⁹ Det spilte som nevnt inn på fastsettelsen av 21-dagers fristen. Se også Kaasen (2017) Art. 16.1 [Endringsordrekrav] pkt. 4, Inadomi pkt. 1.3.

⁷⁰ Opplyst av forhandlerne bak NF/NTK15.

Samme frist gjelder for å påberope at leverandørens krav er fremsatt for sent. Oversittes fristen anses omtvistet endringsordre som utstedt («Deemed DVO»). Dette skal sikre at leverandøren får mulighet til å kreve midlertidig vederlag og/eller ekspertavgjørelse.⁷¹

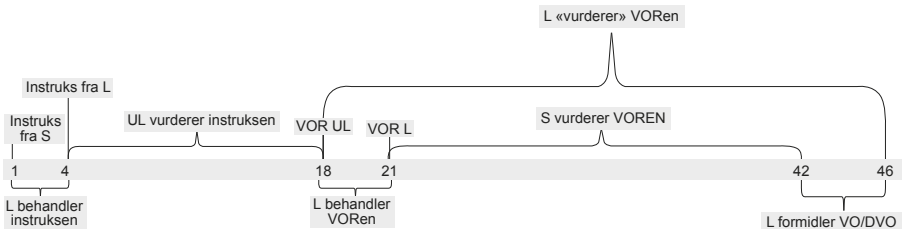
2.3.3.2 Hensyn ved utformingen av fristbestemmelsen i underkontrakten

Spørsmålet er hvor lang frist leverandøren skal gis til å vurdere VORen i NIB. *Leverandøren* vil være interessert i at fristen ikke er for knapp. Ideelt sett vil han ønske å ha klarhet i sin egen situasjon, ved at selskapet enten har utstedt VO, DVO eller frafalt kravet, før han må svare underleverandøren. Dette vil hindre at han har bundet seg til å kompensere underleverandøren, før han vet om han selv kan kreve kompensasjon fra selskapet.

Underleverandøren har behov for å få avklaring så raskt som mulig av likviditetsmessige hensyn.

2.3.3.3 Løsningen i NIB art. 16.2

I NIB art. 16.2 (1) oppstilles en svarfrist for leverandøren på 28 dager etter han mottar underleverandørens VOR. Han er altså tilkjent en lengre frist enn selskapet. Leverandøren trenger antakelig ikke mer tid for å ta standpunkt til om noe utgjør en endring enn selskapet. Løsningen er imidlertid begrunnet med å sikre leverandøren på konsekvensnivå. Dette kan illustreres ved bruk av en tidslinje:

⁷¹ Se nærmere i kapittel 2.3.4.

Tidslinjen viser situasjonen i kapittel 2.3.2.3, bygget ut med selskapets og leverandørens frister i dette delkapittelet. Den viser at leverandørens svarfrist begynner å løpe på dag 18, når underleverandøren sender VOR. Selskapets frist begynner først å løpe på dag 21, når leverandøren sender VOR. Leverandøren rekker å motta selskapets standpunkt til endringsordrekravet før hans egen 28-dagers frist overfor underleverandøren løper ut. Selskapet vil enten svare eller det vil foreligge «Deemed DVO» senest på dag 42, og leverandøren vil da ha 4 dager på seg til å videreformidle dette til underleverandøren.

Leverandøren må reagere raskt, men han kommer unna risikoen for å «velge feil». Dette er gunstig for ham, men det er av størst betydning for underleverandøren. Dersom fristen ikke var tilpasset på denne måten ville smarte leverandører kunne komme seg unna valgrisikoen ved alltid å utstedte DVO. NIB mangler systemet med midlertidige utbetalinger og ekspertavgjørelser, se nærmere i kapittel 2.3.4, så dette ville innebære at underleverandøren alltid måtte ha gått til søksmål for å få kompensasjon for en endring. Denne søksmålsbyrden kan være tung. At underleverandøren må vente en stund på avklaring blir da av mindre betydning.

Får man flere ledd med underleverandører, kan reguleringen bli problematisk ved at de nederste leddene blir stående uten likviditetsmessig avklaring i nokså lang tid. Det vil likevel være en bedre løsning enn at DVO blir normalen, og reguleringen skaper derfor den mest effektive kontraktskjeden.

2.3.4 Twister og konsekvenser av selskapets manglende respons

2.3.4.1 *Reguleringen i NTK art. 16.2 flg. jf. art. 15.1*

Utsteder selskapet en DVO er det tvist mellom partene om hvorvidt instruksjonen innebærer en endring av leverandørens kontraktsplikter. Leverandøren kan kreve at selskapet betaler et midlertidig vederlag for arbeidet som er omtvistet mot å stille garanti hvis selskapet krever det, se art. 16.2 (3). DVOen leder også inn i ekspertsystemet, jf. art. 16.3. Får leverandøren medhold, behandles DVOen som en VO. Hvis selskapet får

medhold, anses instruksen som en del av arbeidet, jf. art. 16.4. Det samme skjer hvis ingen av partene krever ekspertavgjørelse innen åtte måneder, jf. art. 16.5. Ekspertavgjørelsen blir endelig med mindre en av partene innleder voldgiftsbehandling innen seks måneder etter ekspertavgjørelsen er avsagt, jf. art. 16.4 (3).

For at ekspertsystemet skal fungere etter hensikten, er leverandøren avhengig av å få avklart selskapets ståsted til leverandørens VOR. I tidligere versjoner av NTK oppstod en rekke problemer fordi kontrakten både manglet regulering av konsekvensene av at selskapets unnlot å svare og avklaring av om instruks ga arbeidsplikt. Det var delte meninger om leverandøren hadde plikt eller rett til å arbeide når VOR var fremsatt.⁷² Dersom leverandøren var sikker på at instruksen utgjorde en endring, kunne han antagelig velge å innstille arbeidet. Dette la et visst press på selskapet til å utstede enten VO eller DVO.⁷³

I NTK 15 er det avklart at instruks gir arbeidsplikt, jf. art. 15.1, og DVO anses utstedt dersom selskapet ikke svarer innen fristen, se art. 16.2 (1). Leverandøren må altså igangsette arbeidet når instruks mottas, men etter 21 dager vil han uansett ha mulighet til å kreve midlertidig utbetaling og ekspertavgjørelse.

2.3.4.2 *Hensyn ved utformingen av tvisteløsningsmekanismen i underkontrakten*

For selskapet og leverandøren er det sentrale at instruks blir iverksatt og at ikke fremdriften i prosjektet hindres. Underleverandøren vil ønske mulighet til å få avklaring dersom det utstedes DVO.

2.3.4.3 *Løsningen i NIB art. 16.2 flg., jf. art. 15.1*

Reguleringen i NIB avviker fra reguleringen i NTK på fire punkter. For det første regulerer ikke NIB *konsekvensene av at selskapet ikke reagerer* innenfor fristen. For det andre mangler *ekspertsystemet* i NIB. Leverandørens eneste mulighet for å få avklaring er da søksmål, jf. art.

⁷² Se for eksempel Kaasen (2006) 442-449 og Tørum (2010) s. 173-189.

⁷³ På grunn av risikoen for selv å komme i mislighold skal de fleste leverandørene likevel ha valgt å arbeide.

38.2. *Søksmålsfristen* ved DVO er kortet ned fra 8 til 6 måneder. Endelig er retten til å kreve *midlertidig vederlag* fjernet. Bortsett fra den justerte søksmålsfristen er man utenfor en back-to-back-regulering.

Situasjonen skiller seg fra tidligere versjoner av NTK fordi NIB beholder bestemmelsen om ubetinget arbeidsplikt ved instruksjer i art. 15.1. Selskapet og leverandøren sikres dermed at instruksjer blir iverksatt. Underleverandøren er imidlertid fratatt det ene (teoretiske) pressmiddelet leverandøren hadde for å fremtvinge DVO under NTK 07, nemlig muligheten til å innstille arbeidet.

I forordet til NIB uttales det at «*Deemed*»-regelen er fjernet «*av hensyn til administrasjonsbyrden en slik ordning kan innebære for innkjøps-situasjonen*». Dette utsagnet er etter min mening upresist. Regelen om «*Deemed DVO*» effektuerer en frist som allerede følger av kontrakten. Dette skjer av seg selv, og bestemmelsen krever ingen administrasjon. Når ekspertsystemet og retten til midlertidig utbetaling mangler, får imidlertid DVO en liten betydning. Underleverandøren vil måtte saksøke leverandøren for å få kompensasjon, uavhengig av om DVO er utstedt.

At det ikke finnes noen regel om *midlertidig vederlag* i art. 16.2 kan skyldes at NIB bygger på NF, som mangler denne bestemmelsen. Det kan også skyldes at mekanismen er lite brukt i kontrakter som bygger på NTK. Fordi selskapet kan kreve garanti og fordi det løper morarenter på summen som er utbetalt, se art. 16.2 (6), blir den gjerne for dyr i de tilfellene leverandøren faktisk har likviditetsproblemer. Det er derfor kombinasjonen av arbeidsplikt og at «*Deemed DVO*» samt ekspertsystemet mangler som kan gjøre situasjonen for underleverandøren problematisk.

Når det gjelder *ekspertsystemet*, er det opplyst av forhandlerne bak NIB at begrunnelsen for at det ikke er videreført er at det ville være for kostnadskrevende å innføre dette i alle underkontraktene, og at systemet er for byråkratisk og tidkrevende i mindre prosjekter. Det er også påpekt at det vil kunne være vanskelig å skaffe nok eksperter.

I et kontraktshierarki med flere hundre underleverandører er dette legitime hensyn. Ekspertsystemet under NTK er imidlertid lite brukt og har derfor ikke påført leverandørene særlig store utgifter. Dette betyr imidlertid ikke at mekanismen er uten betydning. Den gir leverandøren

mulighet til å få avklaring, og dette er selskapet klar over.⁷⁴ Resultatet av at ekspertsystemet mangler i NIB er at underleverandøren ikke har mulighet til å få avklaring av om han har rett til kompensasjon, med mindre han går til søksmål. Denne søksmålsbyrden er tung. Det er både dyrt og lite ønskelig å saksøke oppdragsgiver underveis i et prosjekt. Dersom underleverandøren vegrer seg for å saksøke, vil leverandøren kunne slippe unna plikten til å kompensere underleverandøren for endringene han pålegger gjennom instruks.⁷⁵ Dette vil gjøre det fristende for leverandøren å pålegge *alle* endringer i instruks, også der leverandøren mener det foreligger en endring, i og med at en VO forplikter ham til å kompensere underleverandøren for endringen. Dette er ingen beskyttelsesverdig posisjon. Særlig urimelig vil det være i situasjoner som har en side til selskapet, i og med at leverandøren da har mulighet til å avklare hvorvidt han selv blir kompensert, før han må binde seg overfor underleverandøren. Ekspertsystemets viktigste funksjon er på denne bakgrunn å være oppdragende, ved at det hindrer spekulasjon fra oppdragsgivers side. Dette mister man i NIB.

At ekspertsystemet er tatt ut, er også begrunnet i at det i kortere prosjekter vil kunne fungere vel så bra at man *løser tvister i sluttoppgjøret*.

Dette vil imidlertid, *for det første*, kunne medføre at sluttoppgjøret bli rotete. Dersom leverandøren ikke har svart på underleverandørens VOR, vil man ikke kjenne leverandørens synspunkt på endringsspørsmålet. Ved at man ikke får avklart spørsmål om fristforlengelse underveis vil det også være uklart om leveransen er levert i tide. *For det andre* vil varigheten av prosjektene NIB er utformet for kunne variere mye. Enkelte prosjekter er enkle, mens andre er av samme varighet og kompleksitet som hovedkontraktsforholdet. Hvis prosjektet er av en viss lengde, risikerer man at søksmålsfristen for DVOen er utløpt på sluttoppgjørestidspunktet, og dette gjør det risikabelt for underleverandøren at kontrakten legger

⁷⁴ I NTK vil begge parter kunne ønske å benytte seg av ekspertsystemet fordi selskapet vil kunne ha utbetalt et midlertidig vederlag. Uten mulighet for midlertidig utbetaling i NIB, vil det kun være underleverandøren som har behov for ekspertsystemet i underkontrakten.

⁷⁵ Eventuelt blir det forhandlinger i sluttoppgjøret.

opp til at endringsspørsmålet skal avgjøres først da.⁷⁶ For det tredje vil underleverandøren måtte saksøke leverandøren underveis i prosjektet, også i kortere prosjekter, dersom han ikke tåler den likviditetsmessige belastningen ved ikke å få avklaring før ved sluttoppgjøret.

At bestemmelsene i NIB avviker fra NTK er ikke problematisk i et standardiseringsperspektiv, i og med at det eneste som er gjort er å fjerne deler av reguleringen. Når det gjelder effektiviteten i kontraktskjeden, er løsningen imidlertid mindre heldig.

Endringssystemet i NIB fremstår som ubalansert. *Leverandøren* gis samme fleksibilitet til å pålegge endringer som selskapet under hovedkontrakten, og sikres tilnærmet på konsekvensnivå. *Underleverandørens* behov for kommersiell balanse sikres imidlertid kun «på papiret». Han risikerer å måtte utføre vesentlig mer arbeid enn forutsatt, uten at han har praktiske muligheter til å sikre vederlag for det. Dersom dette medfører at underleverandøren går konkurs vil imidlertid dette ramme også leverandøren hardt.⁷⁷

For *selskapet* er det gunstig at arbeidsplikten medfører at instruksene straks iverksettes. Det er imidlertid lite heldig hvis underleverandøren ikke kompenseres for endringer og går konkurs. En kortere søksmålsfrist innebærer også en risiko for fremdriftshemmende tvister underveis i byggeperioden.

På denne bakgrunn er løsningen som er valgt i NIB etter min mening lite hensiktsmessig. Det er særlig det manglende ekspertsystemet som kan skape problemer. Leverandørene og underleverandørene var angivelig enige om at det ikke var nødvendig å videreføre ekspertsystemet i NIB da kontrakten ble fremforhandlet. Kanskje skyldes dette at ekspertsystemet er lite brukt etter NTK, uten at underleverandøren har vært seg bevisst de mulige konsekvensene som er skissert over.

Etter min mening kunne man ha videreført «Deemed DVO» og ekspertsystemet på regelnivå i NIB, og jeg viser til det jeg har skrevet over for å begrunne dette. Alternativt kan underleverandørene insistere

⁷⁶ Der selskapet ikke har svart oppstiller imidlertid ikke kontrakten noen søksmålsfrist, og man unngår problemet.

⁷⁷ Bare helt unntaksvis vil han holdes skadesløs for dette, se art. 8.4.

på at man innfører ekspertsystemet i den konkrete kontrakten, særlig i mer langvarige prosjekter. Hvis man ønsker at vederlagsspørsmålet skal løses ved sluttoppgjøret bør søksmålsfristen være lengre.

2.4 VOR i uekte endringssituasjoner

2.4.1 Innledning

I kapittel 2.3 har jeg analysert den klassiske endringssituasjonen, der leverandørens plikter endres ved instruks fra selskapet. I dette kapittelet er det de uekte endringssituasjonene som er tema. En rekke bestemmelser «bringes inn» i endringssystemet gjennom henvisning. Formålet mitt er ikke å behandle alle sider av disse kontraktsreguleringene, men å undersøke om bruken av endringssystemet i de uekte endringssituasjonene reiser andre kjedeproblemer enn de jeg har behandlet over. Det er derfor kun fristene i bestemmelsene som vil bli behandlet.

Endringssystemet igangsettes, i likhet med situasjonene der selskapet gir en instruks, ved at leverandøren tilkjennegir at han mener det foreligger et forhold som han skal holdes skadesløs for gjennom en VOR. Blir VOR utstedt, er man tilbake i art. 16 og situasjonen er som ved andre endringer. Fristen for å fremsette krav om endringsordre er gjennomgående 21 dager for leverandøren i de uekte endringssituasjonene etter NTK. Dette er justert til 14 dager for underleverandøren i NIB, slik som i de «klassiske» endringssituasjonene.⁷⁸ For å vurdere om denne justeringen medfører at kontraktskjeden blir effektiv, må man ta stilling til når fristen for å fremme endringsordrekav for leverandøren begynner å løpe etter NTK. Først da er det mulig å vurdere om NIB ivaretar de praktiske problemene reguleringen i NTK eventuelt reiser.

I art. 18.3, som omhandler om arbeid som har vært innstilt, og art. 28.3 (3), som omhandler force majeure, begynner fristen å løpe når et faktisk forhold foreligger, slik som i art. 16. Normalt vil dette tidspunktet la seg fastslå forholdsvis enkelt, slik som ved instruks. Jeg vil derfor nøye meg med å vise til det jeg har skrevet over.

⁷⁸ Et unntak følger av art. 27.2

I art. 5.1 (2), som omhandler endrede myndighetskrav, begynner fristen å løpe når leverandøren «fikk eller burde ha fått kunnskap om de forhold som begrunner kravet». I alle de øvrige bestemmelsene om uekte endringer begynner fristen å løpe når leverandøren faktisk oppdager det relevante forholdet. Jeg vil først behandle tilfellene der fristutgangspunktet knytter seg til faktisk kunnskap i kapittel 2.4.2. På grunn av samspillet med art. 6 om leverandørens undersøkelses- og varslingsplikt, vil jeg skille ut art. 27 om selskapets mislighold til egen behandling i kapittel 2.4.3. Jeg vil så undersøke burde-regelen i kapittel 2.4.4.

2.4.2 Fristutgangspunktet når leverandøren faktisk oppdaget et forhold

Bestemmelsene jeg behandler i dette underkapittelet er art. 3.3 om at selskapets representant har hindret underleverandørens fremdrift, art. 8.3 om at selskapet har instruert underleverandører etter en av sine rammeavtaler om å prioritere andre leveranser og art. 8.4 om at en underleverandør, hvis kontrakt er overført fra selskapet til leverandøren, går konkurs.

Det er leverandøren som skal ha kjennskap til disse forholdene. Leverandøren er en juridisk person. Første spørsmål er derfor hvem som anses som «leverandøren».

I denne vurderingen spiller både formell posisjon og reell innflytelse inn.⁷⁹ Typisk anses den juridiske personens styre og administrerende direktør som «leverandøren». Også andre som er gitt øverste myndighet innenfor et avgrenset område kan omfattes.⁸⁰ I vår forbindelse kan man for eksempel se for seg at ansatte med ledende posisjoner i leverandørens kontraktsadministrasjon anses som leverandøren.

Neste spørsmål er når fristen begynner å løpe. Etter ordlyden i art. 3.3 er fristutgangspunktet når noen i den aktuelle personkretsen «ble

⁷⁹ Kaasen (2006) s. 639 jf. 605-606. Her skriver Kaasen om spørsmålet for selskapets reklamasjonsfrist og gjennomskjæring av leverandørens ansvarsbegrensninger. Prinsippene for hvem som anses som en juridisk person må imidlertid i hovedtrekk være de samme, se Kaasen (2006) s. 700.

⁸⁰ Hagstrøm (2011) s. 496.

klar over forholdet». I art. 8.3 begynner fristen å løpe når noen av disse «*oppdaget slike forhold*», og i art. 8.4 er det avgjørende tidspunktet når noen av de aktuelle personene «*ble kjent med konkursen*». I alle tilfellene kreves faktisk kunnskap. Det skal ikke foretas noen aktsomhetsvurdering. Når det finnes bestemmelser i kontrakten der fristen begynner å løpe når leverandøren *burde* kjenne til noe, må det legges til grunn at dette er et bevisst valg. Faktisk kunnskap har den aktuelle personkretsen hvis en av dem er klar over det relevante forholdet, og at kontraktsoppfyllelsen på denne bakgrunn vil bli dyrere eller mer tidkrevende enn forutsatt.

Spørsmålet er videre om det får betydning for leverandørens fristutgangspunkt at han benytter underleverandører. Den rettslige problemstillingen er om leverandøren og underleverandøren identifiseres, slik at leverandørens frist begynner å løpe tidligere enn når den aktuelle personkretsen får faktisk kunnskap. Et bekræftende svar vil innebære at leverandøren anses å kjenne til forholdet fra det tidspunktet en i den relevante personkretsen hos underleverandøren ble klar over det.

Etter ordlyden i bestemmelsene er det leverandørens kunnskap som er det sentrale. Det vil være anstrengt å si at underleverandøren anses som «*leverandøren*».⁸¹ Det følger av NTK art. 8.2 at leverandøren er ansvarlig for «*underleveranser*». Dette er definert i art. 1.31, og er arbeidet underleverandøren utfører. Leverandøren og underleverandøren identifiseres altså når det kommer til kontraktsarbeidet, men denne bestemmelsen kommer ikke direkte til anvendelse i inneværende tilfelle.⁸²

Ordlyden i kontrakten taler altså mot identifikasjon. Det er leverandøren som har et kontraktsforhold med selskapet, og i utgangspunktet har ingen andre aktører betydning. Spørsmålet er om det finnes en bakgrunnsrettslig regel om kontraktshjelperidentifikasjon som endrer dette.

Det finnes ingen kilder som tar stilling til akkurat dette spørsmålet. Man er derfor henvist til å undersøke kilder til tilgrensende områder og reelle hensyn.

⁸¹ Se Kaasen (2006) s. 639. Kaasen anser ikke øvrige leverandører som den juridiske personen selskapet.

⁸² Ibid s. 854 om plikten til hemmeligholdelse.

I Rt. 1998 s. 656 ble byggherren identifisert med sin sakkyndige medhjelper i forbindelse med reklamasjon og foreldelse i en landentreprise. Byggherren hadde engasjert en sakkyndig for å stå for byggekontroll, herunder gjennomføre besiktigelse ved overtakelsesforretning. Høyesterett uttaler at dersom den sakkyndige medhjelperen *«oppdaget eller burde ha oppdaget en mangel, vil byggherren ikke kunne gjøre gjeldende at han selv verken kjente til eller burde ha kjent til mangelen»*, og tilføyer at *«dette også vil være regelen i andre forhold hvor det rimeligvis må skje en fagmessig undersøkelse av en ytelse»*.

At saken omhandler landentreprise spiller i denne forbindelse ingen rolle, og det er neppe grunn til at identifikasjonsregelen skal være en annen på leverandørsiden enn på selskapssiden. Det er imidlertid andre relevante forskjeller mellom saken og vårt spørsmål. *For det første* inkluderte fristutgangspunktet i saken for Høyesterett en akt-somhetsvurdering. *For det andre* vil det for leverandøren være tale om å få informasjonen opp gjennom et hierarki av ulike selskaper, mens det i dommen kun var tale om at en enkeltperson skulle varsle byggherren. *For det tredje* omhandler dommen reklamasjon og foreldelse. Preklusjon har lang tradisjon i forbindelse med reklamasjon- og foreldelsesfrister. Det er imidlertid en svært streng reaksjon, som innebærer at en part taper rettmessige posisjoner, og det kan være grunn til å tolke kontraktsfastsatte preklusjonsfrister strengt.⁸³ *Endelig* var den sakkyndige medhjelperen engasjert for å avdekke om det forelå mangler. Underleverandøren vil i våre tilfeller *ikke* være engasjert spesielt for å varsle om de faktiske forhold som behandles her. Formålet med bruken av kontraktsmedhjelpere var altså ulikt, og dette kan spille inn på hvilke virkninger bruken bør ha. Varsling i vårt tilfelle vil heller ikke være en følge av en *«fagmessig undersøkelse av en ytelse»*. Dommen gir følgelig ikke grunnlag for å oppstille identifikasjon i vårt tilfelle.

Hagstrøm omtaler kontraktshjelperidentifikasjon i vide termer når han behandler kontraktserstatning.⁸⁴ Dette kan tale for at art. 8.2 er utslag

⁸³ Det kan argumenteres for at Rt. 2009 s. 160 kan leses på denne måten. Se også Myhre (1997) s. 39.

⁸⁴ Hagstrøm (2011) s. 486-487.

av et mer generelt prinsipp.⁸⁵ Slik jeg leser Hagstrøm rekker imidlertid ikke uttalelsene nødvendigvis ut over kontraktsbruddssituasjonene. Varslingsfristene som behandles her i punkt 2.4.2 er ikke kontraktsplikter i egentlig forstand.⁸⁶ Fristene følger av kontrakten, men de er rettsbevarende og kontraktsadministrativt begrunnet. Oversittes de prekluderes kravet, men det er ikke naturlig å kalle oversittelsen et kontraktsbrudd eller å kalle preklusjon en misligholdsbeføyelse. Dette er annerledes i art. 6 om varsling av selskapets mislighold og art. 11 om varsling av forsinkelse hos leverandøren. Disse er oppstilt av hensyn til selskapet, og oversittelse av fristene anses som mislighold.⁸⁷ Heller ikke Hagstrøms uttalelser løser derfor vårt spørsmål.

I teorien om petroleumskontraktene er spørsmålet om identifikasjon drøftet for lengden av den tidligere fristen «uten ugrunnet opphold» i den klassiske endringssituasjonen. Meningene er delte. Høyesterettsadvokat Helge Myhre uttaler i en ekspertavgjørelse fra 1993 at det «ikke nødvendigvis er riktig å identifisere kunnskap hos underleverandør A, med egen kunnskap hos Leverandøren». Faktum i saken var imidlertid spesielt.⁸⁸ Kaasen skriver at leverandøren «som hovedregel identifiseres med sin underleverandør».⁸⁹ Videre skriver han imidlertid at det ikke alltid er «grunnet» om VOR-en fremsettes sent fordi leverandøren ikke blir kjent med at instruksjonen innebærer en endring før underleverandøren⁹⁰ tar det opp. Kaasen skriver også at selskapet kjenner til bruken av underleverandører på grunn av art. 8.1, som oppstiller en hovedregel om at selskapet må samtykke i bruken av den konkrete underleverandør, og «må for så vidt være forberedt på at organiseringen av kontraktsarbeidet kan få betydning for hva som er en «grunnet» responstid på en instruks [...]» Slik jeg leser dette vurderer ikke Kaasen identifikasjon i bokstavelig forstand, men

⁸⁵ Se også Kaasen (2006) s. 426 om «Prinsippet i art. 8.2».

⁸⁶ Kaasen (2006) s. 589-590.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Kaasen kritiserer avgjørelsen, ibid s. 426-427.

⁸⁹ Kaasen (2006) s. 426.

⁹⁰ Han skriver riktignok leverandøren, men jeg antar at han sikter til underleverandøren.

om oppholdet er «grunnet».⁹¹ Slik leser jeg også Barbo, som mener partene ikke identifiseres når underleverandørens opphold er grunnet, men at de gjør det hvis det er ugrunnet.⁹² Dette begrunner han blant annet med at i sistnevnte tilfelle vil normalt underleverandørens krav være prekludert.⁹³ I tillegg til at teorien ikke er entydig var vurderingstemaet et litt annet. Heller ikke denne teorien løser derfor spørsmålet.

Grunnen til at spørsmålet jeg tar for meg ikke er direkte behandlet i teorien kan være at det sentrale ved anvendelsen av fristbestemmelsene i NTK på et kontrakts-hierarki tidligere var en vurdering av hva som var «grunnet». Temaet ble hvor langt man kunne tøyne denne rettslige standarden. Når man nå har en fristbestemmelse på et bestemt antall dager, vil det bli av større betydning når fristen begynner å løpe. Når heller ikke dette tidspunktet er skjønnsmessig blir identifikasjon i «bok-stavelig» forstand aktuelt.

Igjen står en vurdering av reelle hensyn. Risikobetraktninger står sentralt.⁹⁴

Leverandøren har satt bort deler av arbeidet, og det kan argumenteres for at når selskapet blir varslet, ikke burde influeres av leverandørens valg av kontraktsorganisering. Situasjonen blir uoversiktlig og selskapet får styringsmuligheter i prosjektet på et senere tidspunkt. Identifikasjon vil kunne virke oppdragende, ved at leverandøren får insentiv til å velge en ryddig underleverandør og følge nøye med på hans arbeidsutførelse.⁹⁵ At bruk av underleverandører er forutsatt, også av hensyn til selskapet,⁹⁶ og at selskapet nesten alltid enten vil ha godkjent eller pålagt bruken

⁹¹ Han berører også spørsmålet på s. 257-258, som omhandler varslingsfristen ved forsinkelse i art. 11.1. Som jeg er inne på over er dette en «egentlig varslingsfrist», og situasjonen er en annen.

⁹² Barbo (1997) s. 222.

⁹³ Det er imidlertid ikke bare krav fra underleverandøren som kan påføre leverandøren kostnader ved endringer. For eksempel kan han måtte kompensere andre underleverandører som blir forsinket.

⁹⁴ Se for eksempel Rt. 2001 s. 369, på side 377 og Rt. 2009 s. 119 (44), som omhandler kontraktshjelperidentifikasjon ved feilaktige og manglende opplysninger.

⁹⁵ Askeland (2002) s. 57.

⁹⁶ Se kapittel 1.2.

av akkurat denne underleverandøren etter art. 8.1, svekker imidlertid dette argumentet.

Ved identifikasjon risikerer leverandøren å fratas et rettmessig krav, før han selv er klar over forholdet. Han må arbeide uten vederlag, samt betale dagmulkt hvis han ikke innhenter forsinkelsen. Preklusjon er blant annet begrunnet med at parten kan bebreides for manglende varsling på bakgrunn av lojalitet.⁹⁷ Dette treffer ikke særlig godt i vårt tilfelle. I tillegg fremstår varslingsfristene som ordensregler, ikke egentlige biforpliktelser, og sen varsling får ikke betydning for sluttproduktet.

Klar ordlyd i samspill med reelle hensyn tilsier at leverandøren og underleverandøren ikke identifiseres i relasjon til varslingsfristen i art. 3.3, 8.3 og 8.4.

Neste spørsmål er da om reguleringen i NIB medfører at kontaktskjeden blir effektiv.

I en art. 3.3-situasjon vil de to fristene i NIB og NTK, på henholdsvis 14 og 21 dager, løpe etter hverandre. Det eneste som skal skje er at det skal varsles om forhold underleverandøren og leverandøren allerede er kjent med. Fristene er altså mer enn lange nok. Det hadde ikke vært nødvendig å justere fristen i NIB art. 3.3 av hensyn til leverandøren. Selskapet får beskjed etter fem uker dersom begge parter overholder sine frister. Dersom underleverandøren svikter, vil man være avhengig av at leverandøren på annen måte blir kjent med forholdet, og kravet fra leverandøren kan komme på et hvilket som helst tidspunkt i kontraktsperioden. Hensynet til selskapet og en effektiv kontraktskjede kan tilsi kortere frister, og muligens en frist som begynner å løpe når leverandøren burde oppdaget forholdet.

At fristene i art 8.3 og 8.4 er gjennomført på regelnivå har fått utilsiktede følger. Det leverandøren får varsel om etter art. 8.3 er at selskapet har instruert under-underleverandøren om å prioritere en annen leveranse. Etter NIB art. 8.4 blir leverandøren informert om at under-underleverandøren har gått konkurs. Leverandøren sikres ikke informasjon om underleverandørens forhold. Fristene i NTK og NIB har derfor ingenting med hverandre å gjøre, de regulerer varslingsfris-

⁹⁷ Kaasen (2006) s. 640.

ter for to ulike faktiske forhold. Det hadde derfor heller ikke her vært nødvendig å justere fristen til 14 dager i NIB av hensyn til leverandøren. Det eneste som skal skje er at aktørene skal varsle om forhold de allerede kjenner til, og fristene er mer enn lange nok. Hadde fristutgangspunktet vært når forholdene burde vært oppdaget, kan det argumenteres for at kontraktshierarkiet ved bruk av NIB ikke er organisert godt nok, slik at leverandørens manglende kunnskap om underleverandørens forhold ville gått ut over leverandøren. Slik reguleringen er nå er leverandørens manglende kunnskap imidlertid selskapets risiko. Selskapet vil derfor kunne være interessert i å få inn en burde-frist i NTK, slik at leverandøren får insentiv til å rydde opp i dette hullet i NIB.

2.4.3 Særlig om varsling av selskapets mislighold i art. 27 jf. art. 6

NTK art. 27 gir leverandøren rett til endringsordre når selskapet er forsinket eller leverer mangelfullt. Fristen for å fremsette VOR er 21 dager etter at leverandøren «*oppdaget*» kontraktsbruddet. Første spørsmål er hvordan fristens utgangspunkt er å forstå.

Det avgjørende er, også her, når leverandøren faktisk ble kjent med kontraktsbruddet. Samspillet med art. 6 medfører imidlertid at det implisitt ligger en aktsomhetsvurdering i art. 27 for de situasjonene som omfattes av begge bestemmelsene.

Art. 6 pålegger leverandøren å undersøke selskapets ytelse, og varsle om mangler han oppdager. Dette er biforpliktelser og oversittelse av fristene i bestemmelsen utgjør mislighold. Begrunnelsen for pliktene er at det er avgjørende for resultatet av kontraktsarbeidet at slike feil og mangler oppdages tidlig. Der leverandøren ikke varsler om mangler han oppdager, eller ikke oppdager mangler han burde oppdaget etter art. 6.2 eller leverandørens kvalitetssikringssystem, blir han erstatningsansvarlig for alle ekstra utgifter i den forbindelse, jf. art. 6.3. Han kan heller ikke

kreve endringsordre for konsekvensene av sin egen forsømmelse, se art. 27.1 (2).⁹⁸

Neste spørsmål er hvordan fristens utgangspunkt skal forstås ved bruk av underleverandører når situasjonen dekkes av både art. 27 og art. 6. Selskapet vil altså ha levert ytelser til prosjektet, enten til leverandøren, som har videreformidlet disse til underleverandøren, eller direkte til underleverandøren. Underleverandøren er derfor nærmest å oppdage selskapets mislighold.

Karakteren av plikten i art. 6 tilsier at leverandøren identifiseres med underleverandøren hvis underleverandøren svikter etter art. 6.⁹⁹ Art. 6 inneholder som nevnt sentrale biforpliktelser av stor betydning for selskapet. Her er vi i kjernen av kontraktshjelperansvaret: leverandøren skal ikke kunne delegere seg bort fra kontraktsplikter. Konsekvensen er at leverandøren blir erstatningsansvarlig etter NTK art. 6.3 dersom underleverandøren burde oppdaget mangelen ved mottakskontroll, og han er avskåret fra å kreve endringsordre etter art. 27.1 (2) for konsekvensene av underleverandørens forsømmelser etter art. 6.

Neste spørsmål er hvordan fristen i art. 27 er å forstå i situasjoner der selskapet benytter underleverandører, men som *ikke* rammes av art. 6. Det vil si for rene konsekvenser av mangelen, som ville oppstått uavhengig av når det ble varslet om mangelen, og konsekvensene av mangler som ikke burde vært oppdaget etter en undersøkelse i henhold til art. 6. Et eksempel på det siste er mangler man ikke har mulighet for å oppdage før man tester modulen etter at alle delene er satt sammen.

I utgangspunktet er situasjonen som i kapittel 2.4.2. Spørsmålet er om hensynene tilsier at leverandøren og underleverandøren likevel identifiseres etter art. 27.

⁹⁸ Ordlyden nevner kun forsinkelse. Det er imidlertid grunn til å tro at dette er en glipp, og at det er meningen at også økte kostnader skal omfattes. Tidligere regulerte NTK art. 27.1 (2), 1. punktum kun konsekvenser av mangler som medførte forsinkelser. Dette var kritisert, og man fikk i NTK 15 også inn «økte kostnader» her. Det er uklart hva som skulle være begrunnelsen for at unntaket for forsømmelser av art. 6 kun skulle gjelde for forsinkelser, og ikke økte kostnader.

⁹⁹ Slik også Marthinussen (2016) s. 297 om den lignende bestemmelsen i NS 8405, 21.1 (2), som riktignok kun knytter seg til faktisk kunnskap.

Det er av avgjørende betydning for selskapet å få varsel om mangler så raskt som mulig for at det skal få en brukbar kontraktsgjenstand på leveringsdatoen. Hensynet til selskapet veier derfor tyngre enn i art. 3.3, 8.3 og 8.4. Reaksjonen er imidlertid fortsatt hard for leverandøren. På bakgrunn av ordlyden og at det ikke foreligger brudd på biforpliktelser, mener jeg at spørsmålet også her må besvares med nei.

Fristene, som er på 21 dager både i NTK og NIB, vil dermed løpe etter hverandre. Både underleverandøren og leverandøren har mer enn nok tid. Fristen i NIB er ikke justert, og det er heller ikke nødvendig av hensyn til leverandøren, men selskapet vil ikke motta varsel før etter seks uker. Hvis underleverandøren svikter vil kravet kunne komme når som helst i kontraktperioden. Selskapet har derfor interesse av å jobbe for at fristene forkortes. Fordi det er ønskelig å fange opp selskapets mislighold raskest mulig, kan dette også tilsi at selskapet bør jobbe for en burde-regel i NTK art. 27. Det kan imidlertid argumenteres med at en slik regel vil være i strengeste laget for leverandøren.

2.4.4 Fristutgangspunktet når leverandøren burde oppdaget et forhold

Neste spørsmål er om resultatet blir et annet etter art. 5.1, der fristutgangspunktet knytter seg til at leverandøren «*burde oppdaget*» et forhold.

Art. 5.1 omhandler endringer i myndighetskrav. Selskapet er avhengig av at både byggingen av gjenstanden og leveransen selskapet mottar er lovlig.¹⁰⁰ Art. 5.1 (1) innfører derfor en ubetinget plikt for leverandøren til å rette seg etter de myndighetskravene som til enhver tid gjelder, både der kontraktsgjenstanden bygges og der den skal benyttes. Leverandøren skal kompenseres dersom arbeidet på denne bakgrunn blir dyrere eller mer tidkrevende enn forutsatt.¹⁰¹ Leverandøren må kreve endringsordre innen 21 dager etter at han «*fikk eller burde fått kunnskap om de forhold som begrunner kravet*».

¹⁰⁰ Se for eksempel petroleumsløven §10-6.

¹⁰¹ Unntak gjelder for endringer i fagforenings- og lønnsavtaler, se art. 5.1 (1) litra c jf. 5.1 (2).

Om hvem som anses som «leverandøren» viser jeg til det jeg har skrevet i kapittel 2.4.2. Hva som kreves for at noen i denne kretsen har faktisk kunnskap følger av art. 5.1 (2). Vedkommende må ha informasjon om i) et nytt myndighetskrav, ii) at det medfører at noe av arbeidet må utføres på en annen måte, og iii) at det vil bli dyrere eller mer tidkrevende enn forutsatt å oppfylle kontraktsmessig.¹⁰²

Fristen kan imidlertid allerede være utløpt hvis leverandøren *burde* fått slik kunnskap tidligere. Den rettslige problemstillingen er hva som ligger i «*burde ha fått kunnskap om de forhold som begrunner kravet*».

Etter ordlyden må det foretas en aktsomhetsvurdering.¹⁰³ Vurderingstemaet er hva man kan forvente av en normalt aktsom leverandør på det aktuelle området. På bakgrunn av art. 5.1 (2) oppstilles også her tre vurderingstemaer; i) når burde leverandøren kjenne til det nye myndighetskravet, ii) når burde han kjenne til at dette ville innebære at arbeidet måtte utføres på en annen måte, og iii) når burde han kjenne til at dette ville bli dyrere eller mer tidkrevende enn opprinnelig fremgangsmåte.

Når det gjelder vurderingstema i) er utgangspunktet at plikten til å rette seg etter myndighetskrav er absolutt. Dette må sees på bakgrunn av at det er helt avgjørende for selskapet av myndighetskrav følges og at det må kunne forventes av en profesjonell aktør at han holder seg oppdatert. Vurderingen av når leverandøren burde kjenne til myndighetskravene, vil derfor være streng. Leverandøren må sikre rutiner for å fange opp endringer og organisere sin virksomhet slik at denne informasjonen når den relevante personkretsen.¹⁰⁴ Leverandøren må innrømmes noe tid til å ta stilling til vurderingstema ii), om endringen får konsekvenser for arbeidsmåten og iii), om endringen får konsekvenser for tidsbruk og kostnader, men burde-fristen vil antakelig ikke være særlig lang. Dette gjelder selv om virkningen av preklusjon er hard.

Det sentrale spørsmålet er hvilken betydning det har at leverandøren benytter underleverandører.

¹⁰² Kaasen (2006) s. 131.

¹⁰³ Slik også Marthinussen (2016) s. 618 om reklamasjon i landentreprise.

¹⁰⁴ Kaasen (2006) s. 639.

Leverandøren kan mangle kjennskap til myndighetskravene som gjelder på områdene for spesialiserte underleveranser, samt kravene som stilles til tilvirkningsprosessen ved byggingen i utlandet. I tillegg inkluderer art. 5.1 enkeltvedtak,¹⁰⁵ så det kan være utfordrende for leverandøren å holde oversikt. Leverandøren vil senest få kunnskap om forholdene som begrunner endringsordrekravet når underleverandøren fremsetter VOR. Spørsmålet er om han «burde ha fått kunnskap» tidligere.

Dette beror på en konkret vurdering. Hvis underleverandørens scope er noe leverandøren også har ekspertise på, kan man se for seg at han burde han ha kjent til endringen selv. Fristen vil da begynne å løpe samtidig under de to kontraktene.

Spørsmålet er hva som skjer hvis underleveransen ligger utenfor leverandørens ekspertise, eller blir bygget i utlandet slik at utenlandske lover og regler kan komme til anvendelse på deler av tilvirkningsprosessen.

Når det gjelder vurderingstema i) er plikten til å følge myndighetskravene i art. 5.1 som nevnt absolutt. Også her er man i kjernen av kontraktshjelperansvaret: leverandøren skal ikke kunne delegere seg bort fra denne plikten. Det er av avgjørende betydning for om kontraktsgjenstanden kan brukes at myndighetskrav som gjelder på norsk sokkel overholdes. Hvorvidt kravene som stilles til tilvirkningsprosessen overholdes, får ikke nødvendigvis konsekvenser for om kontraktsgjenstanden kan brukes, men det kan være avgjørende for de involverte aktørene kommersielt. På denne bakgrunn bør leverandøren identifiseres med underleverandøren når det gjelder plikten til å overholde myndighetskrav i art. 5.1 (1), og det samme må gjelde ved vurderingstema i) under varslingsfristen i art. 5.1 (2). Når det er fastsatt et tidspunkt for når leverandøren burde kjent til myndighetskravene, vil den naturlige konsekvensen være at han ikke lenge etter dette også burde kjent til vurderingstema ii) og iii), altså at endringer medførte at arbeidet måtte endres, og at dette ville få konsekvenser for tid og pris.

På denne bakgrunn begynner fristene etter NTK og NIB å løpe samtidig¹⁰⁶, og det er nødvendig at fristens lengde er justert til 14 dager

¹⁰⁵ Kaasen (2006) s. 122.

¹⁰⁶ Eller tilnærmet samtidig.

i NIB. Leverandøren har en uke på seg til å få varslet selskapet når underleverandøren gir beskjed. Dette er tilstrekkelig, men det er viktig for leverandøren å være klar over det, slik at ikke ordlyden på 21 dager blir en felle. Hvis underleverandøren svikter, vil også leverandørens krav prekluderes. I realiteten må leverandøren derfor ha oversikt over alle myndighetskrav som gjelder for kontraktsgjenstanden samt for underleverandørens byggeplasser over hele verden. Dette kan være vanskelig å overholde. Noen av konsekvensene avbøtes ved at også underleverandørens krav vil være prekludert hvis leverandøren ikke får varslet selskapet i tide, slik at leverandøren ikke må utbetale kompensasjon til ham. Som jeg har vært inne på over vil imidlertid ikke underleverandørens krav være de eneste økonomiske konsekvensene som følger med en endring. Leverandøren har derfor en særlig oppfordring til å holde seg oppdatert om myndighetskravene som gjelder for underleveransene.

3 Levering

3.1 Reguleringen i NTK art. 19

Når levering skjer, inntreer en rekke rettsvirkninger. Det sentrale i vår sammenheng er at levering markerer risikoens overgang, se NTK art. 29, grensen mellom forsinkelses- og mangelsansvar,¹⁰⁷ og at garantitiden begynner å løpe, jf. NTK art. 23.2. På grunn av rettsvirkningene er det viktig å definere leveringstidspunktet helt entydig.¹⁰⁸

Etter bakgrunnsretten skjer levering normalt ved fysisk overlevering, se kjl. § 6 (2) og § 7. Dette kompliseres ved tilvirkning til petroleumsvirk-somheten. På grunn av størrelsen av leveransene kan fysisk overleverings-tidspunkt være et lite presist kriterium. NTK knytter derfor levering til en formalitet: levering skjer når leveringsprotokoll utstedes, se art. 19.1.

3.2 Hensyn ved utformingen av leveringsmekanismen i underkontrakten

Fordi leverandøren må ha tid til å inkorporere underleveransen i sin kontraktsgjenstand, vil ikke levering under de to kontraktene kunne settes til samme tidspunkt. Selve leveringstidspunktet skaper derfor ikke kjedeproblemer. Det sentrale i et kjedeperspektiv er at levering skjer på et klart definert tidspunkt, slik at det ikke oppstår uklarheter rundt rettsvirkningene.

En underleverandør leverer gjerne til en rekke ulike typer prosjekter, både offshore og på land. Det kan derfor være praktisk for ham å levere på samme vilkår i flest mulig av dem.

¹⁰⁷ Kaasen (2006) s. 485.

¹⁰⁸ Ibid.

3.3 Løsningen i NIB art. 19

Reglene om levering er i stor utstrekning gjentatt ordrett i NIB.¹⁰⁹ Dette sikrer gjenkjennelse og et entydig leveringstidspunkt, som skaper en effektiv kontraktskjede.

Art. 19.1 (2) åpner imidlertid eksplisitt for at kontraktspartene kan avtale at levering skal skje på annen måte. For eksempel kan det være naturlig å avtale levering ved overlevering for mindre komponenter det er enkelt å overlevere fysisk. Avviket skal ivareta underleverandørens praktiske behov skissert i 3.2 over. Art. 19.2 (4) – (5) inneholder visse særregler der det er avtalt slike avvikende leveringsbetingelser. Disse reglene har ikke noe motstykke i NTK, og man er utenfor en back-to-back-regulering. NIB art. 19 har fått en noe komplisert utforming, og det er nødvendig å analysere den nærmere for å kunne vurdere om regelen er hensiktsmessig i et kjedeperspektiv. Som jeg vil vise, kan imidlertid disse reglene begrunnes i et ønske om å hindre at avvikene fra NTK medfører effektivitetsproblemer i kjeden.

Etter art. 19.1 (2) kan partene avtale seg bort fra leveringsprotokoll som leveringsmekanisme. I art. 19.2 (4) fremgår det at avvikende leveringsbetingelser vil gå foran art. 19.1 og 19.2 i sin helhet. Dette betyr at man kan avtale seg bort fra leveringsvilkårene i art. 19 i vid forstand, for eksempel muligheten til å levere før alt arbeidet er ferdig etter art. 19.1 (3). Det er naturlig å forstå dette som en motstridsbestemmelse, slik at dersom noe annet er avtalt mellom partene vil dette gjelde foran reguleringen i NIB, men NIB vil komme supplerende inn der tilleggsavtalen er taus.¹¹⁰

Det følger videre av art. 19.2 (4) at det, uavhengig av hva som er avtalt om levering, skal utstedes et datert dokument som bekrefter at kontraktsgjenstanden og andre deler av leveransen er overlevert til leverandøren. Dette dokumentet skal utgjøre starttidspunktet for garantiperioden etter art. 23.2. Det kreves i realiteten ikke mer enn at partene i fellesskap undertegner en kvittering. Det sies ikke når dette dokumentet

¹⁰⁹ 19.1 (1) og 19.2 (2) inneholder visse presiseringer.

¹¹⁰ Se Eckhoff (2001) s. 256. Det samme må gjelde andre bestemmelser i kontrakten som har med levering og gjøre, for eksempel selskapets rett til å ta uferdig levering i art. 24.3.

skal opprettes. For å realisere formålet må det skje samtidig med avtalt leveringstidspunkt. Hvis ikke risikerer leverandøren at levering har skjedd uten at underleverandørens garantiperioden har begynt å løpe, og dette vil ha betydning blant annet for mangelsansvaret, jf. 4.3 nedenfor.

Det mest interessante i bestemmelsen er femte ledd:

«Hvis levering er avtalt å skulle skje i henhold til INCOTERMS eller liknende, og med mindre noe annet er klart uttrykt i bestillingen, skal Art. 29, 30 og 31 gjelde uavhengig av hva som ellers måtte følge av slike særskilte leveringsbetingelser».

INCOTERMS er standardkontrakter, utarbeidet av Det internasjonale handelskammer (ICC). De kodifiserer internasjonale handelssedvaner om innholdet i ulike leveringsstandarder for løsøre.¹¹¹ INCOTERMS inneholder i dag 11 ulike standarder.

NIB art. 29 regulerer risikoens overgang for kontraktsgjenstanden. Art. 30 og 31 inneholder kontraktens ansvars- og forsikringssystem, «knock-for-knock». Jeg viser til beskrivelsen jeg ga av regimet innledningsvis i kapittel 1.4.1.

Etter ordlyden i NIB art. 19.2 (5) står reguleringen i NIB art. 29-31 seg, selv om man har avtalt levering etter INCOTERMS eller andre tilsvarende leveringsstandarder. Dette modifierer forrangsregelen i art. 19.2 (4). For at klarhetskravet i art. 19.2 (5) skal få selvstendig betydning, vil ikke en henvisning til INCOTERMS eller lignende være tilstrekkelig til at art. 29-31 eller deler av disse settes til side.¹¹² Det må fremkomme entydig av avtalen at reglene i art. 29-31 ikke skal gjelde.

Det er opplyst av forhandlerne bak NIB at formålet med reguleringen i art. 19.2 (5) var å hindre en situasjon der partene viser til INCOTERMS, uten å være bevisst hvilke konsekvenser det vil få for kontraktsforholdet for øvrig. Særlig var man bekymret for hvilke konsekvenser bruken av INCOTERMS ville få for knock-for-knock-systemet.

¹¹¹ Introduksjonen til INCOTERMS 2010.

¹¹² Slik også Dyrland (2017) slide 25.

Ønsket om å sikre at knock-for-knock-systemet videreføres er forståelig. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om en henvisning til INCOTERMS ville fått konsekvenser for art. 29-31 hvis man manglet NIB art. 19.2 (5).¹¹³ For å ta stilling til spørsmålet har jeg laget en tabell som viser anvendelsesområdet til henholdsvis NIB art. 29-31 og INCOTERMS.

Oversikt over anvendelsesområde	
NIB art. 29-31	INCOTERMS
<ul style="list-style-type: none">• Risikoens overgang• Ansvar (generelt)• Forsikring (generelt, inkludert transportforsikring)	<ul style="list-style-type: none">• Pakking og pakkekostnader• Transport og transportkostnader• Import/eksport/toll• Levering• Risikoens overgang• Transportforsikring

Både NIB og INCOTERMS regulerer altså risikoens overgang og forsikringsplikt under transport. Ut over dette overlapper standardkontraktene ikke. Jeg vil i det følgende først undersøke om en henvisning til INCOTERMS ville påvirket risikoens overgang etter NIB. Deretter vil jeg undersøke om en henvisning til INCOTERMS ville ha påvirket knock-for-knock-regimet etter NIB.

Når det gjelder art. 29 om *risikoens overgang*, skiller NIB mellom risikoen for skade på kontraktsgjenstanden og kostnadene for dette. Underleverandøren har et ubetinget ansvar for kontraktsgjenstandens fysiske tilstand frem til leveringsprotokoll er opprettet, jf. art. 29.1. Skades kontraktsgjenstanden har altså underleverandøren plikt til å reparere dette. Økonomisk er ansvaret, på visse vilkår, begrenset oppad til egenandelen under leverandørens eller selskapets forsikringer eller et fastsatt beløp, jf. art. 29.2. Det gjøres også unntak for enkelte skade-

¹¹³ Det vil ikke være mulig å gjøre en tilsvarende vurdering av «lignende», fordi dette innebærer et utall muligheter. Når det er INCOTERMS som eksplisitt er nevnt, er det grunn til å tro at det er denne man har hatt i tankene da bestemmelsen ble utformet. Jeg vil derfor holde meg til INCOTERMS i det følgende.

årsaker. INCOTERMS regulerer risikoens overgang, men sier ikke noe om kostnadsbegrensninger. Fordi INCOTERMS er taus vil imidlertid NIB supplere INCOTERMS på dette punktet, jf. at NIB art. 19.2 (4) er en motstridsbestemmelse. Det betyr at underleverandøren vil kunne trekke på selskapets forsikringer, også ved bruk av INCOTERMS. En henvisning til INCOTERMS ville derfor ikke ha medført at systemet i NIB art. 29 ble satt til side. På dette punktet er altså NIB art. 19. 2 (5) unødvendig.

Knock-for-knock-regimet regulerer ansvar og forsikringsplikt for kontraktsgjenstanden. INCOTERMS inneholder ikke slike generelle regler. Kontraktene overlapper kun når det gjelder transportforsikring. NIB legger forsikringsplikten for transport til leverandøren, jf. art. 31.1 (1) litra b, mens INCOTERMS i enkelte av modellene legger forsikringsplikten til underleverandøren.¹¹⁴ Det ville være unaturlig at en henvisning til INCOTERMS skulle tolkes slik at knock-for-knock-systemet faller i sin helhet. En henvisning til en av de nevnte variantene av INCOTERMS ville imidlertid måtte forstås slik at NIB art. 31.1 litra b settes til side.

Usikkerhet rundt forsikringsplikter er svært uheldig i et kjedeperspektiv, særlig hvis kontraktsgjenstanden blir stående uforsikret. I virkeligheten er det imidlertid normalt selskapet som står for transportforsikringen i et tilvirkningsprosjekt. Selskapets forsikringsplikter følger av NTK art. 31.1 (1) litra a-c, og inkluderer byggerisikoforsikring, transportforsikring og ansvarsforsikring. Normalt inngår selskapet én forsikring, en såkalt CAR-forsikring¹¹⁵, der alt dette inngår.¹¹⁶ Denne forsikringen dekker kontraktsgjenstanden i hele kontraktsperioden.

Fordi det i realiteten er selskapet som forsikrer kontraktsgjenstanden, vil en eventuell uklarhet ved bruk av INCOTERMS ikke medføre risiko for at kontraktsgjenstanden blir stående uforsikret på noe tidspunkt. Virkningen av en henvisning til INCOTERMS kunne imidlertid ha blitt at både selskapet og underleverandøren tegnet transportforsikring for kontraktsgjenstanden. Dette ville medføre at kontraktskjeden ble ineffektiv.

¹¹⁴ Dette gjelder CIF, CIP, DAT, DAP og DDP.

¹¹⁵ Construction All Risk.

¹¹⁶ Kaasen (2006) s. 806.

Denne risikoen elimineres når det kreves at det «klart» må komme til uttrykk i bestillingen dersom art. 29-31 ikke skal gjelde, jf. art. 19.2 (5). Det må stå eksplisitt i kontrakten mellom leverandøren og underleverandøren at underleverandøren skal tegne transportforsikring hvis dette skal være hans ansvar.

Det er nå brakt på det rene hva som følger av NIB art. 19.1 (2) – (5). Det er da mulig å vurdere hvilke konsekvenser bestemmelsen har for kjeden. Sammenholdt med NTK er løsningen uheldig i et standardiseringsperspektiv, fordi leveringsmekanismen vil kunne variere fra underkontrakt til underkontrakt, men for øvrig er det vanskelig å se at avviket skaper kjedeproblemer, verken for leveringstidspunktet i seg selv eller for leveringens rettsvirkninger.

Selve *leveringstidspunktet* vil reguleres av INCOTERMS der man har vist til en av modellene, jf. art. 19.1 (2). Det sentrale i et kjedeperspektiv er som nevnt at tidspunktet er klart og entydig. INCOTERMS er enkle, gjennomarbeidede, tilgjengelige og godt kjente, så dette bør være ivaretatt.

Når det gjelder rettsvirkningene av levering, medfører art. 19.2 (4) at selv om det er vist til INCOTERMS, vil starttidspunktet for *garanti-perioden* være entydig ved at partene må opprette en kvittering når underleveransen er overlevert. *Risikoen* for kontraktsgjenstanden går over på leveringstidspunktet etter begge modeller, og som jeg har kommet til over vil det økonomiske ansvaret være begrenset etter NIB art. 29.2 frem til levering, også ved levering etter INCOTERMS.

Bruk av INCOTERMS har ingen betydning for knock-for-knock-regimet, fordi dette ikke har noe med levering å gjøre, og art. 19.2 (5) bidrar til å hindre uklarheter som kunne medføre at det ble tegnet dobbel transportforsikring. Endelig inneholder INCOTERMS reguleringer av en rekke forhold som mangler i NTK, for eksempel ansvar for toll. Bruk av INCOTERMS bidrar positivt ved å skape klarhet rundt slike forhold.

Man har altså med NIB art. 19.2 (4)-(5) sørget for at kontraktskjeden blir effektiv. NIB art. 19 er imidlertid komplisert. Dersom aktørene ikke forstår den, vil *dette* kunne skape kjedeproblemer. For eksempel kan man se for seg at underleverandøren ved levering i henhold til CIF likevel tegner transportforsikring. Art. 19.2 (5) kunne derfor med fordel ha

vært gjort enklere. For eksempel kunne det stått at «*Hvis levering er avtalt å skulle skje i henhold til INCOTERMS eller liknende, skal Kjøper [leverandøren] likevel ha ansvar for å tegne transportforsikring*». Det hadde også vært gunstig om det ble presisert at «kvitteringen» skal opprettes samtidig med at kontraktsgjenstanden overleveres.

4 Mislighold

4.1 Innledning

Med mislighold menes et avvik fra kontraktsmessig oppfyllelse, som ikke skyldes forhold den andre kontraktsparten har risikoen for.¹¹⁷

Mislighold i offshoreprosjektene kan få spesielt store konsekvenser.¹¹⁸ Tapene ved utsatt eller stanset produksjon vil raskt kunne bli store. Leveransen inngår ofte i en større helhet, slik at mislighold kan forplante seg til andre deler av prosjektet. Det vil også være dyrere å utbedre mangler offshore enn på land. Selskapet vil derfor ønske å gi leverandøren sterke insentiver til å levere «riktig ting til riktig tid».¹¹⁹ Samtidig vil leverandøren ha behov for å beskyttes mot at selskapets potensielle tap kan være uproporsjonalt med størrelsen på hans oppdrag.¹²⁰

NF og NTK har et særlig fokus på å sikre naturaloppfyllelse, ved at dagmulkt er den sentrale misligholdsbeføyelsen ved forsinkelse og utbedring ved mangler.¹²¹ Bakgrunnsretten er altså til dels fraveket, og dette stiller krav til underkontrakten.

Det er leverandørens mislighold som behandles i det følgende. Selskapets mislighold reguleres i hovedsak gjennom endringssystemet, og jeg viser til det jeg har skrevet om dette i kapittel 2.4.3.

Bestemmelsene om mislighold er stort sett gjennomført på regelnivå i NIB, men det er foretatt justeringer på enkelte punkter. Det er disse jeg vil fokusere på i det følgende. Jeg vil først behandle forsinkelse i kapittel 4.2, deretter mangler i kapittel 4.3.

¹¹⁷ Se kjl. § 22 (1), 30 (1) og 51 (1). Mislighold omtales også som kontraktsbrudd. Jeg vil bruke begrepene om hverandre.

¹¹⁸ Kaasen s. 585.

¹¹⁹ Formulert av Kaasen, se (2006) s. 577.

¹²⁰ Ibid s. 586.

¹²¹ Ibid s. 587.

4.2 Forsinkelsesansvar

4.2.1 Innledning

Fordi forsinkelser underveis kan forplante seg til andre deler av prosjektet, er ikke forsinkelsesbegrepet i NTK forbeholdt de tilfeller leveringsdato ikke nås. En aktuell forsinkelse foreligger hvis fremdriftsplanen ikke holdes, jf. art. 24.1 og 11.1.

Enkelte av fremdriftsplanens milepæler vil være sanksjonert med dagmulkt. Med dette menes et standardisert beløp som påløper daglig frem til forsinkelsen opphører. Ut over dagmulkten er sanksjonene ved forsinkelse begrenset til heving, jf. art. 24.4. Heving av tilvirkningskontrakter til petroleumsvirksomheten er imidlertid upraktisk, og det reelle oppfyllespresset vil derfor ofte være dagmulkten. Selskapet vil følgelig kunne ønske å sette dagmulktssatsen høyt.

Reglene om fremdrift og forsinkelse er stort sett videreført på regelnivå i NIB. Det er avgjørende for selskapet og leverandøren at også underleverandøren gis insentiver til å levere kontraktsmessig. I det følgende vil jeg kommentere fastsettelsen av fremdriftsplanen og dagmulktssatsen i underkontrakten. Jeg vil avgrense mot reglene om varsling av fremdriftsproblemer i art. 11.1. Det er av stor betydning for selskapet å få slikt varsel, men fristene er ikke preklusive. Det får derfor små konsekvenser for leverandøren om de oversittes, og fristene mister da mye av sin betydning i et kjedeperspektiv.

4.2.2 Fremdriftsplan og dagmulkt

Fremdriftsplanen og dagmulktens størrelse må avtales individuelt, både i NTK og NIB.

Underleverandøren vil ønske at *fremdriftsplanen* er mulig å overholde. Selskapet og leverandøren vil ønske at underkontraktene innpasses i leverandørens fremdriftsplan for å hindre forsinkelser. Leverandøren er avhengig av å ha nok tid til å få inkorporert underleveransen i sin egen kontraktsgjenstand, helst med et visst slingringsmonn for det tilfellet at

underleverandøren blir forsinket.¹²² Når man tar hele kontraktshierarkiet i betraktning, har leverandøren en krevende oppgave med å holde oversikt. Mislykkes han, vil han pådra seg dagmulkt, selv om underleverandøren leverer i henhold til planen.

Det må fastsettes en daglig *dagmulksats* og et maksimalt ansvar for dagmulkt, se art. 24.2 (1) og (2). Tidligere var begge proportsatsene fastsatt i NTK. I NTK 15 er 10 % satt inn som forslag for den maksimale dagmulkten, mens dagmulktens størrelse er helt åpen i NIB. Det er antydning av aktører i bransjen at dette kan skyldes selskapets behov for å ha sterkere kontraktsrettslige virkemidler tilgjengelig overfor store, utenlandske leverandører.

Det kan være utfordrende å bli enige om dagmulksatsens størrelse. For at leverandøren skal sikres på konsekvensnivå, må maksimal dagmulkt i underkontrakten settes til samme *beløp* som leverandørens maksimale dagmulksansvar overfor selskapet. Dette kan være et høyere beløp enn underleverandørens kontraktspris, som for ham kan være uakseptabelt. Forhandlingsstyrken blir det avgjørende. Det vil for eksempel kunne spille inn om det er mange underleverandører som kan levere den aktuelle utstyrspakken. Som underleverandør er det viktig å være bevisst at den maksimale dagmulksatsen blir av stor betydning, fordi underleverandøren også risikerer å måtte betale dette beløpet i erstatning dersom leverandøren blir forsinket på grunn av underleverandørens mangler, se NIB art. 25.3 (4) og kapittel 4.3.4.3.

Tilsvarende betraktninger gjør seg gjeldende når globalansvarsbegrensningen skal fastsettes, se art. 32.2.

Reguleringen av dagmulkt i NIB åpner for at leverandøren kan bli sikret på konsekvensnivå, men resultatet av forhandlingene kan bli urimelig for underleverandøren. Dagmulktens størrelse vil imidlertid sannsynligvis være et forhandlingstema ved kontraktsinngåelsen uavhengig av om en sats er fastsatt i standardkontrakten. Det er derfor ikke grunnlag for å kritisere løsningen som er valgt i NIB.

¹²² Knudtzon (2003) s. 44.

4.3 Mangels- og garantiansvar

4.3.1 Innledning

Når kontraktsgjenstanden leveres begynner leverandørens garantitid å løpe, jf. NTK art. 23.2. I to år svarer leverandøren, kort oppsummert, for at kontraktsgjenstanden svarer til tegningene og spesifikasjonene som gjaldt på leveringstidspunktet, jf. art. 23.1.¹²³ Ved avvik kan selskapet gjøre mangelsbeføyelser gjeldende, jf. art. 25.1. Det er som nevnt primært utbedring som blir aktuelt, se art. 25.2. I tillegg kan selskapet kreve erstatning for enkelte kostnader som følger av mangelen, se art. 25.3 (3). Forutsetningen er at det er reklamert i tide, jf. art. 25.1 (2).

4.3.2 Reklamasjon

NTK art. 25.1 (2) inneholder en relativ reklamasjonsfrist og en absolutt reklamasjonsfrist. Den relative fristen er «uten ugrunnet opphold», og løper fra selskapet «oppdaget eller burde oppdaget» mangelen. Den absolutte reklamasjonsfristen er utløpet av garantiperioden. Begge må overholdes for at leverandøren skal ha mangels- og garantiansvar.

4.3.2.1 *Hensyn ved utformingen av reklamasjonsfrister i underkontrakten*

Mangler selskapet reklamerer over kan skyldes mislighold fra underleverandøren. Levering skjer som regel tidligere i underkontrakten enn i hovedkontrakten. For *leverandøren* er det avgjørende at underleverandøren har plikt til å utbedre mangler så lenge han selv har mangelsansvar overfor selskapet, for å unngå tap ved å måtte utføre arbeidet selv eller betale det en underleverandør krever for jobben.

Dette vil også være i *selskapets* interesse. Det vil sikre at den som formodentlig har best kompetanse til å utbedre mangelen også har plikt til det. Samtidig vil det sikre at utbedring skjer raskest mulig. Det vil være

¹²³ Denne bestemmelsen oppstiller også kravene til kontraktsmessig ytelse, se Kaasen (2006) s. 549.

en fattig trøst at leverandøren står ansvarlig hvis det å finne en underleverandør som kan utbedre mangelen tar tid, og medfører forsinkelser.

For *underleverandøren* er det avgjørende å ha balanserte kontraktsvilkår, og som et minimum forutsigbarhet, slik at et tyngende mangelsansvar kan prises inn i tilbudet. Blir kontraktsvilkårene for tunge, vil det kunne få konsekvenser for hele kjeden.

4.3.2.2 *Relativ reklamasjonsfrist i NTK og NIB art. 25.1 (2)*

Den relative reklamasjonsfristen er gjentatt på regelnivå i NIB. Spørsmålet er hvordan de to rettslige standardene, «uten ugrunnet opphold» og «*oppdaget eller burde oppdaget*», fungerer sammen i kontraktskjeden. Det sentrale er om leverandøren fortsatt kan reklamere overfor underleverandøren når selskapet reklamerer rettidig overfor leverandøren. Dette beror på hvordan leverandørens reklamasjonsfrist i NIB er å forstå.

Når leverandøren «*oppdaget eller burde ha oppdaget*» mangelen beror på aktsomhetsvurdering, se kapittel 2.4.4. Hvis leverandøren har forutsetninger for å oppdage mangelen selv, før kontraktsgjenstanden er innmontert i hovedleveransen, tilsier dette at hans frist løper helt uavhengig av selskapet. Den kan da ha løpt ut lenge før selskapet reklamerer. Hvis mangelen er av en slik karakter at leverandøren ikke selv kan oppdage den, for eksempel fordi den ikke vil vise seg før man gjennomfører tester av hovedkontraktsgjenstanden ferdig montert, vil leverandøren antakelig ha sitt reklamasjonskrav i behold når selskapet reklamerer rettidig. Dersom selskapet ikke reklamerer i tide, vil kravet overfor leverandøren være prekludert, og det vil aldri nå underleverandøren. Fristenes lengde vil ikke ha betydning i et kjedeperspektiv.

Løsningen som er valgt gir leverandøren insentiv til å undersøke alt han mottar fra underleverandøren nøye, fordi han ellers risikerer å ha utbedringsplikt overfor selskapet uten å kunne rette krav mot underleverandøren. Dette er positivt i et kjedeperspektiv: det er til gunst for både selskapet og underleverandøren at mangler oppdages tidlig. Når det gjelder underleverandøren, kan reklamasjonsperioden bli lang, men det sentrale for hans risikoeksposering er varigheten av

den absolutte reklamasjonsfristen. Løsningen i NIB skaper dermed en effektiv kontraktskjede.

4.3.2.3 *Absolutt reklamasjonsfrist i NTK og NIB art. 25.1 (2) (garantiperioden)*

Den absolutte reklamasjonsfristen i NTK er utløpet av garantiperioden, jf. art. 25.1 (2), som er to år etter leveringsprotokoll er opprettet, jf. art.23.2. I NIB er hovedregelen at partene skal avtale når garantitiden utløper, jf. art. 23.2 (1). Dette legger til rette for at partene kan komme frem til kompromisser som begge kan leve med. Dersom partene ikke har avtalt noe, utløper garantiperioden «*samtidig med at garantiperioden under Hovedkontrakten utløper*», jf. art. 23.2 (2).

Dette er et avvik fra NTK begrunnet i å sikre *leverandøren* på konsekvensnivå. Han vil med denne regelen alltid kunne videreformidle selskaps reklamasjon til underleverandøren, forutsatt at han er innenfor den relative reklamasjonsfristen. *Selskapet* sikres best mulig og raskest mulig utbedring. *Underleverandøren* risikerer imidlertid en lang garantiperiode. Hvis hans leveringsdato opprinnelig var fastsatt til ett år før leverandørens leveringsdato, blir garantiperioden på 3 år. Dersom leveringsdatoen etter hovedkontrakten endres underveis på grunn av endringsordrer, force majeure eller forsinkelser, kan underleverandørens garantiperiode bli vesentlig lengre.

For å vurdere om kontraktskjeden blir effektiv med denne løsningen, må man se hen til hvilke plikter underleverandøren pålegges i garantiperioden. Jeg vil undersøke dette i kapittel 4.3.3 og 4.3.4 nedenfor, før jeg foretar en samlet vurdering av garantiperioden og mangelsansvaret i kapittel 4.3.5.

4.3.3 **Utbedringsplikten**

Som jeg har vært inne på over, er det avgjørende for at kontraktskjeden skal være effektiv at underleverandøren har et utbedringsansvar etter underkontrakten. Utbedringsplikten i NTK art. 25, jf. art. 23.1, er videreført tilnærmet på regelnivå i NIB og skaper ikke kjedeproblemer. Mangler som

det er reklamert over i tide, må utbedres enten av underleverandøren selv eller av andre på underleverandørens regning, jf. NIB art. 25.2 og 25.3.

4.3.4 Erstatning som følge av mangler

4.3.4.1 *Reguleringen i NTK art. 25.3 (3), jf. 25.4*

En mangel kan medføre en rekke kostnader som selskapet vil ønske å bli holdt skadesløs for. Etter art. NTK 25.3 (3) kan selskapet på denne bakgrunn kreve erstatning for «tilkomstutgifter, utgifter til konstatering av mangelen og beslektede utgifter som er direkte knyttet til mangelen eller mangelsutbedringen». Unntak gjelder der det følger av andre deler av kontrakten. Erstatningsansvaret er etter ordlyden objektivt.¹²⁴

På grunn av utformingen av NIB er det særlig ansvaret for tilkomstutgiftene som er sentralt i et kjedeperspektiv.

Etter ordlyden i NTK er leverandøren ansvarlig for utgifter som påløper når man skal komme frem til mangelen, slik som flytting av andre elementer, demontering mv. Unntak følger for det første av art. 32: selskapet kan ikke kreve erstatning for indirekte tap eller tap som overstiger en avtalt globalbegrensning.¹²⁵ Det sentrale er imidlertid henvisningen til art. 25.4. Her nevnes enkelte utgiftsposter som leverandøren aldri blir ansvarlig for, og litra a begrenser hvilke av tilkomstutgiftene etter art. 25.3 selskapet kan kreve erstattet. Leverandøren er kun ansvarlig for kostnader som påløper ved demontering av egen kontraktsgjenstand. Må komponenter tilvirket av sideordnede leverandører demonteres, er det selskapet som må dekke disse utgiftene. Her har man valgt å beskytte leverandøren mot noen av ekstrautgiftene som kan påløpe når mangelen må utbedres offshore, og selskapet og leverandøren har kommet frem til en kostnads- og risikofordeling.

¹²⁴ Slik også Kristoffersen (2016) pkt. 4.2.2, Sveen (2017) slide 35.

¹²⁵ Globalbegrensningen utgjør et tak for hvor mye leverandøren skal betale for kontraktsbrudd samlet, både forsinkelser og mangler. Normalt vil den fastsettes forholdsmessig med kontraktsprisen.

4.3.4.2 Hensyn ved utformingen av erstatningsregelen i underkontrakten

Der mangelen befinner seg i en underleveranse, kan det bli enda dyrere og vanskeligere å få rettet denne. For selskapet og leverandøren er det derfor desto viktigere at underleverandøren gis insentiver til å utføre arbeidet riktig i første omgang.

I tillegg er NTK fremforhandlet for et kontraktsforhold der selskapet er sluttbruker. Dette vil ikke være tilfelle for leverandøren i underkontrakten. Leverandøren kan derfor påføres andre kostnader enn selskapet i hovedkontraktsforholdet, for eksempel dagmulktskrav hvis underleverandørens mangel medfører forsinkelser under hovedkontrakten. Dette vil leverandøren ønske hensyntatt i underkontrakten.

Når det gjelder underleverandøren, viser jeg til kapittel 4.3.2.1.

4.3.4.3 Løsningen i NIB art. 25.3 (3), jf. 25.4

A) Tilkomstutgifter

Etter NIB art. 25.3 (3) litra a kan leverandøren kreve erstatning for leverandørens eller selskapets *«tilkomstutgifter, inkludert utgifter til nødvendig demontering og re- installering av andre gjenstander som inngår i Kjøpers kontraktsgjensstand under Hovedkontrakten»*. Også her gjelder en begrensning når det følger av andre deler av kontrakten.

I NTK er ordlyden som nevnt *«tilkomstutgifter»*. Dette inkluderer utgifter til nødvendig demontering av leverandørens kontraktsgjensstand. At NIB nevner demonteringskostnader er derfor en presisering uten betydning. Det er imidlertid ikke gitt at reinstalleringskostnader omfattes av *«tilkomstutgifter»*. Denne presiseringen kan derfor innebære at leverandøren sikres bedre enn på konsekvensnivå, og kan kreve tapsposter erstattet fra underleverandøren som selskapet ikke kan kreve av ham.

Også i NIB må bestemmelsen leses i sammenheng med art. 25.4. Etter art. 25.4 litra a) er ikke underleverandøren ansvarlig for kostnader forbundet med demontering av annet enn sin egen kontraktsgjensstand, *«med mindre Kjøper [leverandøren] også er ansvarlig for de samme kostnadene overfor Oppdragsgiver [selskapet] under Hovedkontrakten»*.

Ansvar for reinstalleringskostnader begrenses ikke i art. 25.4. Når det gjelder demontreingskostnadene, er ansvaret for underleverandøren det samme som for leverandøren, se pkt. 4.3.4.1 over. Underleverandøren har derfor fått et forholdsmessig større ansvar for demonteringskostnader enn leverandøren. Underleverandøren må dekke kostnadene for demontering av både eget arbeid, leverandørens arbeid og alle leverandørens øvrige underleverandørers arbeid. Ansvar begrenses kun av globaltaket i art. 32.

Dette er et avvik fra NTK som er begrunnet i å sikre leverandøren på konsekvensnivå og dermed plassere risikoen i kontraktskjeden optimalt. Underleverandøren er den som kan forebygge at tapet oppstår, ved å levere kontraktsmessig. Man har gått lenger i å gi underleverandøren insentiv til å levere kontraktsmessig i NIB enn man har gjort overfor leverandøren i NTK.

B) Forsinkelse på grunn av mangler

Leverandøren står ansvarlig for å levere kontraktsmessig ytelse til selskapet på leveringsdatoen. Hvis en mangel i underleverandørens leveranse oppdages *før* hovedleveransen er levert, kan utbedring medføre forsinkelser i hovedkontrakten og med det dagmulftsansvar for leverandøren. Han risikerer også å måtte dekke endringsordrekrav fra øvrige underleverandører hvis forsinkelsen forplanter seg.

NIB art. 25.3 (3) litra a kommer til anvendelse uavhengig av når mangelen oppdages. Man har imidlertid også innført et ansvar for forsinkelser mangelen kan medføre for leverandøren i NIB art. 25.3 (3) litra b. Leverandøren kan kreve erstatning for «*tap og utgifter*» leverandøren har «*som følge av forsinkelser*» med egne leveranser under hovedkontrakten eller under andre kontrakter i prosjektet, forutsatt at disse er «*direkte knyttet til mangelen eller mangelsutbedringen*». Ansvar begrenses, på samme måte som over, ved indirekte tap og globalbegrensningen i art. 32. I tillegg begrenses det etter art. 25.3 (4) «*til samme % sats og eventuelle kronebeløp som er angitt i Bestillingen for Selgers samlede ansvar under art.24.2*». Dette «indirekte forsinkelsesansvaret» begrenses altså, på

samme måte som underleverandørens faktiske forsinkelsesansvar, til den maksimale dagmulktssatsen i art. 24.2 (2).

Det kan problematiseres om den maksimale dagmulktssatsen gjelder som et tak for både underleverandørens egen forsinkelse og dette indirekte forsinkelsesansvaret, eller om underleverandøren risikerer dobbel maksimal dagmulkt.¹²⁶

Ordlyden er ikke entydig. Formålet er å gi underleverandøren et insentiv til å levere riktig kvalitet, og det oppnås best ved at leverandøren risikerer to ganger maksimalt dagmulktbeløp. Dersom taket kun er én gang maksimalt dagmulktbeløp, vil det miste sin betydning som insentiv for å levere riktig kvalitet hvis underleverandøren selv blir forsinket og ser at han vil nå maksimaltaket av den grunn. I tillegg omhandler bestemmelsen samlet ansvar etter art. 25.3 (3) litra b, og har ikke noe med forsinkelsesansvaret i art. 24 å gjøre. På denne bakgrunn heller jeg mot at underleverandøren risikerer dobbel maksimal dagmulkt,¹²⁷ men ordlyden kunne med fordel ha vært klarere.

Det kan også problematiseres om det kun er faktisk pådratte forsinkelseskostnader som omfattes, eller om leverandøren også kan kreve erstattet forseringsutgifter for å unngå at forsinkelsesansvaret materialiserer seg. Fordi det ikke har særskilt kjedebetydning vil jeg avgrense mot dette spørsmålet.

Dersom en «smart» underleverandør merker at han får problemer med å nå leveringsdatoen, vil han på denne bakgrunn heller levere for sent og få ansvar for dagmulkt i noen dager, fremfor å levere mangelfullt og risikere ansvar for maksimal dagmulkt. Dette vil være en ønsket løsning for både leverandøren og selskapet.

Selv om art. 25.3 (3) litra b ikke har noe motstykke i NTK, er også dette avviket begrunnet i at man skal nærme seg en regulering på konsekvensnivå. Konsekvensene av NIB art. 25.3 (3) er at leverandøren vil få dekket sine tilkomstutgifter, oppad begrenset til globalbegrensningen i art. 32 dersom underleverandøren leverer mangelfullt og dette oppdages etter leverandøren leverer til selskapet. Leverandøren vil få dekket det

¹²⁶ Dyrland (2017) slide 21.

¹²⁷ Dette har også vært meningen, jf. forhandlerne bak NIB. Vurderingen av løsningen kommer i kapittel 4.3.5

samme, samt sine forsinkelseskostnader opp til maksimal dagmulkt, begge deler oppad begrenset til globalbegrensningen, dersom mangelen oppdages før levering under hovedkontrakten. Leverandøren blir likevel ikke kvitt risikoen ved bruk av underleverandører i sin helhet. Hvis leverandøren har en kontraktspris på 6 milliarder kroner med maksimal dagmulkt på 10%, vil hans forsinkelsesrisiko være på 600 millioner kroner. Hvis underkontrakten har en kontraktspris på 100 millioner kroner og leverandøren har lyktes i å få avtalt maksimal dagmulkt på 100% av underleverandørens kontraktspris, vil leverandøren likevel risikere å måtte dekke 500 millioner kroner dersom mangelsutbedringen i underkontrakten medfører at leverandøren blir forsinket. I tillegg kommer eventuelle tilleggsvederlag til andre underleverandører som følge av forsinkelsen. Leverandøren er imidlertid vesentlig bedre stilt enn han ville vært på regelnivå. Da ville han ikke fått erstattet noe av dette forsinkelsestapet.

4.3.5 Samlet vurdering av garantiperioden og mangelsansvaret

Leverandøren er sikret fullstendig på konsekvensnivå når det gjelder garantiperiodens lengde, slik at han alltid vil ha krav på å få en mangel rettet når selskapet reklamerer rettidig.¹²⁸ Han er sikret i retning av konsekvensnivå når det gjelder tilkomstkostnader og forsinkelseskostnader på grunn av mangler, oppad begrenset av globalansvaret og maksimal dagmulkt.

Selskapet sikres at det finnes en reell garanti i hele selskapets garantiperiode, slik at mangelen blir rettet raskest mulig av den som har best forutsetninger for å gjennomføre utbedringen. Risikoen plasseres også hos den som kan påvirke den. Det sentrale spørsmålet for å ta stilling til om kontraktskjeden blir effektiv er om underleverandørens byrder i garantiperioden totalt blir for tyngende.

Underleverandøren må både rette mangler og dekke en del kostnader som kan oppstå i forbindelse med mangelen i det som kan bli en lang periode. Det faller utenfor temaet «mislighold», men det kan nevnes at

¹²⁸ Forutsatt at partene ikke har avtalt noe annet.

underleverandøren også har ansvars- og forsikringsplikter etter knock-for-knock-regimet i hele garantiperioden, se art. 30.3 og art. 31.2. Det er antakelig mindre praktisk at ansvarskostnadene realiseres etter at underleverandøren selv har levert, men forsikringsplikten er reell i hele perioden.

Det kan argumenteres med at underleverandørens forpliktelser er forutsigbare, slik at risikoen kan prises inn. Så enkelt er det imidlertid ikke. Verken garantiperiodens lengde eller erstatningsansvarets størrelse er fullt ut forutsigbart. Garantiperioden avhenger som nevnt av hva som blir endelig leveringsdato etter hovedkontrakten. Ansvar for tilkomstkostnader kommer an på hvor i kontraktsgjensstanden etter hovedkontrakten underleveransen skal brukes, og det vil underleverandøren antakelig ikke ha full oversikt over.¹²⁹

Disse bestemmelsene har stått sentralt i kontraktsforhandlingene,¹³⁰ og det kan stilles spørsmål ved om underleverandørene har måttet ta på seg for mye.¹³¹ NIB medfører at det er tyngre å være underleverandør i offshorekontrakter enn for helt tilsvarende leveranser på land. Selv om formålet med reguleringen i NIB er å hindre at mangler oppstår, vil de likevel forekomme fra tid til annen. Dersom risikoen ikke i tilstrekkelig grad er priset inn, risikerer man at underleverandører går konkurs. Dersom risikoen prises inn, vil risikopåslaget bli stort og det blir dyrt å bruke underleverandører. Det kan medføre at leverandøren vil velge å utføre mer av arbeidet selv, uavhengig av om han sitter på den beste kompetansen. Dette vil være uheldig for selskapet.

Hensynet til en optimal risikoallokering har veid tungt når disse bestemmelsene har blitt utformet, og det kan stilles spørsmål ved om det har gått på bekostning av en effektiv kontraktskjede. Dette avhenger imidlertid av om det finnes gode alternativer. De må nødvendigvis innebære at leverandøren skal bære en større del av tapet, uten å ha

¹²⁹ Globaltaket er imidlertid forutsigbart, se Inadomi (2017) pkt. 1.3.

¹³⁰ Opplyst av forhandlerne bak NIB.

¹³¹ Jeg vil avgrense mot spørsmålet om sensur av kontrakten etter avtaleloven § 36. Det skal imidlertid svært mye til for å sensurere avtalte standardvilkår, se Kaasen (2006) s. 50 og Bull (1988) s. 108-109.

påvirkningsmulighet på om det realiseres. Det kan argumenteres med at leverandøren, som har valgt å sette bort deler av sitt arbeid, bør bære noe av risikoen. På den annen side blir han, som vist, ikke fri for all risiko. I tillegg vil en underleverandøren normalt ha flere bestillinger i løpet av et år enn leverandøren. Dette gir underleverandøren større mulighet for risikospredning gjennom ulike kontrakter.

En alternativ regulering av garantiperiodens lengde, for eksempel på regelnivå, ville være uheldig for leverandøren. Det ville være uholdbart ikke å få utbedret mangler når selskapet reklamerer rettidig.¹³² Dette tilsier at heller ikke en mer forutsigbar regulering, for eksempel en garantiperiode på fire år, ville være aktuell.

Hovedregelen er imidlertid at partene selv avtaler garantitidens lengde. Styrkeforholdene vil da bli avgjørende, og noen ganger har underleverandøren vel så stor forhandlingsstyrke som leverandøren.

Mangelsansvaret er vanskelig å fastsette i en underkontrakt, og det er ikke noe klart alternativ som utpeker seg som det beste. Det viktigste blir altså at underleverandøren er klar over risikoen ved bruk av NIB.

¹³² Har leverandøren selv forutsetninger for å oppdage mangelen på et tidligere tidspunkt vil den relative reklamasjonsfristen ha løpt ut, jf. over. Det er altså kun i tilfeller han ikke selv har forutsetninger for å oppdage mangelen at han beskyttes.

5 Avslutning

5.1 Fungerer NIB etter hensikten?

Spørsmålet jeg oppstilte innledningsvis var om, og i hvilken grad reguleringen i NIB 16 ivaretar i) hensynet til standardisering, ii) hensynet til optimal risikoallokering og iii) hensynet til en effektiv kontraktskjede.

Standardiseringshensynet ivaretas gjennomgående i høy grad.¹³³ Justeringene fra NTK er få, forholdsvis små, og vil være de samme i alle underkontrakter som bygger på NIB. Kombinasjonen av back-to-back og standardisering sikrer gjenkjennelse i hele hierarkiet. Unntaket er leveringsbestemmelsen, som åpner for variasjoner fra kontrakt til kontrakt.

Også hensynet til optimal risikoallokering ivaretas i stor grad. Risikoen er gjennomgående plassert hos den av aktørene som har mulighet til å påvirke den, riktignok begrenset av de individuelt fastsatte ansvarstakene.

I hvilken grad man også har lyktes med å skape en effektiv kontraktskjede er det ikke like lett å besvare generelt. Oppgavens hoveddel viser at dette varierer fra bestemmelse til bestemmelse. Gjennomgangen har imidlertid vist at NIB er en kontrakt med stor risiko for underleverandøren. Underleverandøren mangler effektive virkemidler for å sikre at han blir kompensert for endringsarbeider, og han er pålagt tunge erstatningsplikter i det som kan bli en lang garantiperiode. Partene i kontraktskjeden er avhengige av hverandre, slik at dersom underleverandøren får problemer, vil alle aktørene påvirkes. Ved bruk av NIB risikerer man derfor at kontraktskjeden blir ineffektiv.

5.2 Forslag til endringer

Etter min mening bør ekspertsystemet og «Deemed DVO» innføres i endringssystemet, mens det ikke er umiddelbart innlysende hva som ville vært bedre løsninger når det gjelder mangelsansvaret. Heller ikke

¹³³ Vurderingen i det følgende begrenser seg til de deler av kontrakten jeg har behandlet.

de knappe fristene i de klassiske endringssituasjonene er det lett å finne bedre løsninger på. Fristens lengde i de uekte endringssituasjonene kan imidlertid justeres for å sikre en mer effektiv kontraktskjede. Art. 8.3 og 8.4 bør endres slik at leverandøren blir varslet om underleverandørens forhold. Endelig kan leveringsbestemmelsen med fordel forenkles.

Dersom kontrakt skal inngås i henhold til NIB slik den er utformet i dag, bør underleverandørene forsøke å få inn ekspertsystemet eller noe som ligner i den konkrete avtalen, i tillegg til «Deemed DVO». Det vil videre være avgjørende at partene fastsetter ansvarsbegrensninger, og underleverandøren må ha i bakhodet at disse kan få betydning ut over den aktuelle bestemmelsen. Leverandøren bør være oppmerksom på at fristene i prosjektet blir knappe, og legge mye arbeid i å ha en ryddig kontraktsadministrasjon. Leverandøren bør også holde seg oppdatert på myndighetskrav som gjelder for underleveransen.

Litteraturliste

Litteratur/juridisk teori

- Askeland, Bjarte, *Erstatningsrettslig identifikasjon*, Oslo: J. W. Cappelens Forlag AS, 2002
- Barbo, Jan Einar, *Kontraktsomlegging i entrepriserforhold*, Oslo: Universitetsforlaget, 1997
- Bjelland, Asle, «Risikoen for underleveransesvikt i Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992 (NF 92)», *Marlus* nr. 207 (1994)
- Borchsenius, Fredrik Charlo, «Norsk Fabrikasjonskontrakt 1987: en kommentar», *Marlus* nr. 172 (1989)
- Bull, Hans Jacob, «Avtalte standardvilkår som privat lovgivning», i *Lov, dom og bok: festskrift til Sjur Brækhus 19. Juni 1988*, Oslo: Universitetsforlaget, 1988 s. 99-114
- Dyrland, Sondre, foiler fra fra lunsjseminar 5. april 2017 «Norske innkjøpsbetingelser for offshore byggeprosjekter – NIB 16», (2017) <http://docplayer.me/50143144-Norske-innkjopsbetingelser-for-offshore-byggeprosjekter-nib-16-sondre-dyrland-partner.html> [sitert 18.10.2017]
- Eckhoff, Torstein, *Rettskildelære*, 5. Utg. ved Jan E. Helgesen, Oslo: Universitetsforlaget, 2001
- Engesæth, Arne, «Kontrahering av underleveranser, særlig om det såkalte back to back prinsippet», *Lov og rett* (1996), s. 365-377
- Hagstrøm, Viggo, *Obligasjonsrett*, 2. utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2011
- Inadomi, Henrik, foiler fra lunsjseminar 5. April 2017 «Norske Innkjøpsbetingelser 16», (2017) <http://docplayer.me/47135301-Norske-innkjopsbetingelser-16.html> [sitert 18.10.2017]

- Inadomi, Henrik «8.11 Norwegian Conditions for Purchase 2016», i *A Guide to the Norwegian Petroleum Legislation*, Hans Petter Nordby, Yngve Bustnesli, Olav Boye Sivertsen og Tore Ulleberg, gis ut på ukjent tidspunkt, tilsendt per epost den 05.09.2017
- Kaasen, Knut, *Petroleumskontrakter med kommentarer til NF 05 og NTK 05*, Oslo: Universitetsforlaget, 2006
- Kaasen, Knut, «Art. 16», i utkast til *Tilvirkningskontrakter. Med kommentar til NTK 15 og NF 15*, printet 12.10.2017, gis ut på Universitetsforlaget i 2018
- Kristoffersen, Simen Skaar, «Mangelsreglene i Norsk Totalkontrakt (NTK): særlig om selskapets rett til å kreve erstatning etter artikkel 25», *Tidsskrift for forretningsjuss* (2016) s. 46-66 [Sisert fra Idunn.no]
- Knudtson, Stephen, «Problemstillinger knyttet til «back-to-back» kontrakter i offshoreentreprise», *MarIus* nr. 302 (2003), s. 39-59
- Kommisar, Sofie, «Uekte endringer», *MarIus* nr. 434 (2014)
- Marthinussen, Karl, Heikki Giverholt, og Hans-Jørgen Arvesen, *NS 8405 med kommentarer*, 4. Utg., Oslo: Gyldendal Akademisk, 2016
- Mestad, Ola, *Om force majeure og risikofordeling i kontrakt*, Oslo: Universitetsforlaget 1991
- Myhre, Helge, Ekspertavgjørelse, *PetrIus* 1999 s. 27 [1993]
- Myklebust, Lars Kristian Wulff, «- Lovende nyvinning: Nye innkjøpsbetingelser på norsk sokkel», (2017), <https://sysla.no/offshore/lovede-nyvinning-nye-innkjopsbetingelser-pa-norsk-sokkel/> [sitert 18.10.2017]
- Sveen, Christopher L., «Ny standardavtale for anskaffelser til Norsk kontinentsokkel – Norske Innkjøpsbetingelser 2016», (2017), <https://haavind.no/nyheter/standardavtale-anskaffelser-norsk-kontinentsokkel-norske-innkjopsbetingelser-2016/> [sitert 18.10.2017]
- Sveen, Christopher L., foiler fra «Innføringskurs i Norske Innkjøpsbetingelser (NIB) 16», (2017), mottatt per epost 09.08.2017

Tørum, Amund Bjøranger, «Sammenlignende analyser av fabrikasjon og entrepriser», *Tidsskrift for forretningsjus* (2010) s. 147-195 [Sitert fra lovdata.no]

Woxholth, Geir, *Avtalerett*, 10. utg, Oslo: Gyldendal, 2017

Lover

Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer av 31. Mai 1918 nr. 4

Lov om kjøp av 13. mai 1988 nr. 27

Lov om petroleumsvirksomhet av 29 november 1996 nr. 72

Rettspraksis

Rt. 1991 s. 719

Rt. 1998 s. 656

Rt. 2001 s. 369

Rt. 2009 s. 119

Rt. 2009 s. 160

LB-2015-76130

Kontrakter

NIB 05 – Norske Innkjøpsbetingelser 2005

NTK 07 – Norsk Totalkontrakt 2007

INCOTERMS 2010

NS 8407 – Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser [2011]

NF 15 – Norsk Fabrikasjonskontrakt 2015

NTK 15 – Norsk Totalkontrakt 2015

NIB 16 – Norske Innkjøpsbetingelser 2016

Vedlegg: kontraktsoversikt NTK 15 og NIB 16

NTK 15

FORORD

Som et resultat av arbeidet i samarbeidsorganet KonKraft, etablerte Norsk Industri og Norsk Olje og Gass i 2012 et standardkontraktstyre med mandat til å bidra til utvikling av standardkontrakter for petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Målet var å oppnå mer kostnadseffektiv prosjektgjennomføring og ressursforvaltning.

NTK 15 er fremforhandlet som ledd i dette samarbeidet. Norsk Industri og Norsk Olje og Gass anbefaler at standardkontrakten benyttes for kontrakter om leveranse av større komponenter til produksjon av petroleumsforekomster på norsk sokkel der leverandøren skal stå for prosjektering, innkjøp, bygging og eventuelt installasjon (EPC(I)).

Standardkontrakten er ikke skrevet med sikte på oppdrag som gjelder utvikling av teknologi og prototyper, innkjøp, serieleveranser, eller anskaffelse og installasjon av rør og kabler.

Det anbefales at der standardkontrakten anvendes med endringer, bør endringene markeres tydelig.

Artiklene 1.15, 1.23, 1.24, 1.26, 20.2, 24.2, 29.2, 30.3, 32.2 og 38.2 må fylles ut i det enkelte tilfelle. I tillegg forut-

NIB 16

FORORD

Norsk Industri og Norsk Olje og Gass har i løpet av 2015 fremforhandlet en rekke standardkontrakter til bruk for leveranser til norsk sokkel.

Bruk av de nye standardene er et viktig bidrag i effektivisering av og for besparelser i olje- og gassnæringen på norsk sokkel. Som et ledd i å sikre størst mulig bruk av prinsippene i de nye standardene i hele leverandørkjeden, har det vært et uttrykt ønske fra industrien om å etablere et sett med standard innkjøpsbetingelser til bruk i prosjekter der Norsk Fabrikasjonskontrakt (NF) eller en av de norske totalkontraktene (NTK) ligger til grunn for kontraktsforholdet mellom hovedleverandøren og operatørselskapet (Hovedkontrakten). Dette vil bidra til innlæring og gjenkjennelse av hovedprinsippene i NF/NTK familien og derigjennom ønsket effektivisering og besparelser i forbindelse med både kontraheringen og prosjektgjennomføringen. På bakgrunn av dette og med utgangspunkt i NF15 har medlemmene i Norsk Industri utarbeidet Norske Innkjøpsbetingelser 2016 (NIB16).

Norsk Industri anbefaler sine medlemmer å benytte NIB16 til anskaffelser av utstyrskomponenter der Hovedkontrakten er en ren NF/NTK

setter en rekke av artiklene i standardkontrakten at visse reguleringer, informasjon, prosedyrer, formater, skjemaer, osv. inntas i vedleggene.

NTK 15 er fremforhandlet med utgangspunkt i NTK 07 og den norske teksten. Ved oversettelsen av den norske originalversjonen til engelsk, har man, som ved den tidligere oversettelsen av NTK 07, bestrebet seg på i størst mulig grad å gjengi den norske tekst slik at dens intensjoner bevares. Dette har ofte ført til en mindre formfullendt engelsk enn ellers ønskelig.

Oslo, 20. oktober 2015

kontrakt. Det anbefales også at standarden brukes av operatørselskapene ved inngåelse av Selskapets Rammeavtaler som Leverandørene kan tenkes pålagt å bruke under Hovedkontrakten.

Operatørselskapene er hverken helt eller delvis pålagt å bruke NF/NTK kontraktene. Det vil derfor forekomme tilfeller der NF/NTK er brukt som utgangspunkt for Hovedkontrakten, men der Operatørselskapet har foretatt ulike endringer og tilpasninger. Det anbefales at NIB16 også i disse tilfellene benyttes til anskaffelser, men det er i så fall viktig å identifisere endringene som Hovedkontrakten gjør i NF/NTK, og eventuelt videreføre slike endringer i en justert utgave av NIB 16. Det er særlig viktig å sjekke at bestemmelsene i art. 29, 30 og 31 stemmer overens med Hovedkontrakten.

I forhold til NF15 er art. 16.2 noe justert ved at bestemmelsen om «tvungen Omtvistet Endringsordre» er fjernet av hensyn til administrasjonsbyrden en slik ordning kan innebære for innkjøps situasjonen. Kjøper må dermed sørge for å utstede en omtvistet endringsordre (DVO) til Selger i tide der dette er relevant for å starte tidsfrister eller andre prosedyrer som etter Hovedkontrakten starter automatisk.

Den enkelte bruker av NIB16 kan tenkes å benytte ulike systemer for anskaffelser og varierende begrepsbruk. Det er antatt at NIB16 enkelt vil

kunne justeres for slike varianter i begreper og prosesser uten at hovedprinsippene endres.

Det anbefales at der NIB 16 anvendes med endringer, bør endringene markeres tydelig.

NIB16 er utarbeidet som et generisk dokument der alle variabler må spesifiseres i bestillingen eller annet eget avtaledokument. De elementer som må defineres særskilt i hver enkelt bestilling er:

- a) Definere Kjøper og Selger i art. 1.14 og 1.22,
- b) Angi eventuelle INCOTERMS i art. 19.2,
- c) Angi betalingsfristen i art. 20.3,
- d) Angi revisjonsfristen i art. 20.6,
- e) Angi størrelsen på garantien i art. 21.1,
- f) Avklare Selgers rett til å nekte levering i art. 22.3,
- g) Angi garantiperioden i art. 23.2,
- h) Angi begrensninger i Selgers ansvar for forsinkelser i art. 24.2,
- i) Fastsette egenandel i art. 29.2,
- j) Fastsette ansvar for tap og skade i art. 30.3,
- k) Avklare hvorvidt Kjøper eller Oppdragsgiver tegner forsikringer angitt i art. 31.1 og skrive om art. 29, 30 og 31 om så ikke er tilfelle,
- l) Fastsette Selgers samlede ansvar for kontraktsbrudd i art. 32.2,
- m) Fastsette verneting i art. 38.2.

NIB16 foreskriver ordinært søksmål for tingretten som tvisteløsningsmekanisme, mens NF og NTK kontraktene foreskriver voldgift. For enkelte

kontrakter kan det være hensiktsmessig å vurdere en samordnet tvisteløsningsmekanisme i kontraktkjeden. I så fall må det gjøres endringer i art. 15.2, 20.5 og 38.2.

Norsk Industri har utarbeidet et modellforslag til hvordan de

ovennevnte forholdene kan adresseres i bestillingen eller annet avtaledokument.

NIB16 er fremforhandlet med utgangspunkt i den norske avtaleteksten. Ved Oversettelsen av den norske teksten til engelsk, har man, som ved oversettelsen av NF 15, bestrebet seg på i størst mulig grad å gjengi den norske teksten slik at dens intensjoner bevares og slik at den er lik oversettelsen i NF15 der den norske teksten er lik i de to kontraktene. Dette har ofte ført til en mindre formfullendt engelsk enn ellers ønskelig.

Oslo, 17.01.2017

**NORSK TOTALKONTRAKT 2015
(NTK 15)
KONTRAKTSVILKÅR
NORSK ORIGINALVERSJON**

DEL I ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Art. 1 Definisjoner
Art. 2 Kontraktsdokumentene. Tolkingsregler
Art. 3 Partenes representanter og personell

**NORSKE INNKJØPS-
BETINGELSER 2016
(NIB 16)
KONTRAKTSVILKÅR
NORSK ORIGINALVERSJON**

DEL I ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Art. 1 Definisjoner
Art. 2 Kontraktsdokumentene. Tolkingsregler
Art. 3 Partenes representanter og personell

DEL II UTFØRELSEN AV ARBEIDET

Art. 4 Leverandørens og selskapets plikter – hovedregler

Art. 5 Myndighetskrav. Tillatelser

Art. 6 Selskapets dokumenter og selskapsmaterialer

Art. 7 Leverandørens spesifikasjon

Art. 8 Underleveranser

Art. 9 Sikkerhetskurs, fagforeningsvirksomhet og kvalitetsstyring

Art. 10 Ikke brukt

DEL III FREMDRIFT I ARBEIDET

Art. 11 Fremdriftsplan. Forsinket fremdrift

DEL IV ENDRINGER, AVBESTILLING OG INNSTILLING

Art. 12 Rett til endring av arbeid

Art. 13 Virkningene av endring av arbeid

Art. 14 Utstedelse av endringsordre

Art. 15 Konsekvenser av utstedt endringsordre. Tvist om konsekvenser

Art. 16 Tvist om hvorvidt endring av arbeidet foreligger. Omtvistet endringsordre

Art. 17 Avbestilling

Art. 18 Selskapets rett til midlertidig innstilling av arbeidet

DEL V LEVERING OG BETALING

Art. 19 Levering og fullføring av arbeid

Art. 20 Betaling, fakturering, revisjon og sikkerhetsstillelse

Art. 21 Ikke brukt

Art. 22 Eiendomsrett til leveransen.

Utleveringsrett

Art. 23 Leverandørgaranti. Godkjennelsesattest

DEL II UTFØRELSEN AV ARBEIDET

Art. 4 Selgers og Kjøpers plikter – hovedregler

Art. 5 Myndighetskrav. Tillatelser

Art. 6 Tegninger. Spesifikasjoner.

Kjøpers Leveranser

Art. 7 Selgers spesifikasjon

Art. 8 Underleveranser

Art. 9 Sikkerhetskurs og fagforeningsvirksomhet

Art. 10 Kvalitetsstyring m.v.

DEL III FREMDRIFT I ARBEIDET

Art. 11 Fremdriftsplan. Forsinket fremdrift.

DEL IV ENDRINGER, AVBESTILLING OG INNSTILLING

Art. 12 Rett til Endring av Arbeidet

Art. 13 Virkningene av Endring av Arbeidet

Art. 14 Utstedelse av Endringsordre

Art. 15 Konsekvenser av utstedt Endringsordre Tvist om konsekvenser

Art. 16 Tvist om hvorvidt Endring av Arbeidet foreligger. Omtvistet Endringsordre

Art. 17 Avbestilling

Art. 18 Kjøpers rett til midlertidig innstilling av Arbeidet

DEL V LEVERING OG BETALING

Art. 19 Levering og fullføring av Arbeidet

Art. 20 Betaling, fakturering og revisjon

Art. 21 Sikkerhetstillelse

Art. 22 Eiendomsrett til Kontrakts-gjenstanden. Utleveringsrett

Art. 23 Selgers garanti

DEL VI KONTRAKTSBRUDD

Art. 24 Forsinkelse fra leverandørens side

Art. 25 Leverandørens mangels- og garantiansvar

Art. 26 Heving på grunn av leverandørens kontraktsbrudd

Art. 27 Kontraktsbrudd fra selskapets side

DEL VII FORCE MAJEURE

Art. 28 Virkninger av Force Majeure

DEL VIII ANSVAR OG FORSIK- RINGER

Art. 29 Tap av eller skade på leveransen eller selskapsmaterialer

Art. 30 Ansvarsfrihet. Skadesløsholdelse

Art. 31 Forsikringer

DEL IX ANSVARSBEGRENSNING OG ANSVARFRASKRIVELSE

Art. 32 Ansvarsbegrensning og ansvarsfraskrivelse

DEL X OPPHAVSRETT M.V.

Art. 33 Rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser

Art. 34 Hemmeligholdelse av informasjon

DEL XI ØVRIGE BESTEMMELSER

Art. 35 Overdragelse av kontrakten m.v.

Art. 36 Varsler, krav og meldinger

Art. 37 Prosjektintegret megling

Art. 38 Norsk rett og tvister

DEL VI KONTRAKTSBRUDD

Art. 24 Forsinkelse fra Selgers side

Art. 25 Selgers mangels- og garanti-ansvar

Art. 26 Heving på grunn av Selgers kontraktsbrudd

Art. 27 Kontraktsbrudd fra Kjøpers side

DEL VII FORCE MAJEURE

Art. 28 Virkninger av Force Majeure

DEL VIII ANSVAR OG FORSIK- RINGER

Art. 29 Tap av eller skade på Kontraktsgegenstanden eller Kjøpers Leveranser

Art. 30 Ansvarsfrihet. Skadesløsholdelse

Art. 31 Forsikringer

DEL IX ANSVARSBEGRENSNING OG ANSVARFRASKRIVELSE

Art. 32 Ansvarsbegrensning og ansvarsfraskrivelse

DEL X OPPHAVSRETT M.V.

Art. 33 Rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser

Art. 34 Hemmeligholdelse av informasjon

DEL XI ØVRIGE BESTEMMELSER

Art. 35 Overdragelse av Kontrakten m.v.

Art. 36 Varsler, krav og meldinger

Art. 37 Ikke i bruk

Art. 38 Norsk rett og tvister

Vedlegge 1 til Bestillingen Modell-skjema for bestillingsdetaljer

**DEL I ALMINNELIGE
BESTEMMELSER**

Art. 1 DEFINISJONER

- 1.1 Arbeidet betyr alt arbeid som Leverandøren skal utføre eller besørge utført i henhold til Kontrakten.
- 1.2 Byggeplass betyr et sted hvor Arbeidet utføres.
- 1.3 Dag betyr løpende kalenderdag når ikke annet er fastsatt.
- 1.4 Endring av Arbeidet betyr endring av Arbeidet, Arbeidsbeskrivelsen, Fremdriftsplanen, Selskapets Dokumenter, Selskapets Ytelser og Leverandørens Spesifikasjon etter reglene i art. 12 til 16.
- 1.5 Endringsordre betyr instruks om Endring av Arbeidet utstedt i henhold til art. 14.
- 1.6 Endringsordrekrav betyr krav fremsatt av Leverandøren i henhold til art. 16.1.
- 1.7 Ferdigattest betyr det dokument Selskapet skal utstede etter art. 19 når Arbeidet med unntak av garantiarbeider er utført.
- 1.8 Force Majeure betyr en hendelse utenfor en parts kontroll som han ikke burde ha forutsett da Kontrakten ble inngått og som han heller ikke med rimelighet kan ventes å overvinne eller avverge virkningene av.

**DEL I ALMINNELIGE
BESTEMMELSER**

Art. 1 DEFINISJONER

- 1.1 Arbeidet betyr alt arbeid som Selger skal utføre eller besørge utført i henhold til Kontrakten.
- 1.2 Bestillingen betyr det dokument som Kjøper utsteder til Selger for bestilling av Leveransen.
- 1.3 Byggeplass(er) betyr ethvert sted hvor Arbeidet utføres.
- 1.4 Dag betyr løpende kalenderdag når ikke annet er fastsatt.
- 1.5 Endring av Arbeidet betyr endring av Arbeidet, Arbeidsbeskrivelsen, Fremdriftsplanen, Spesifikasjoner, Tegninger og Kjøpers Leveranser etter reglene i art. 12 til 16.
- 1.6 Endringsordre betyr instruks om Endring av Arbeidet utstedt i henhold til art. 14.
- 1.7 Endringsordrekrav betyr krav fremsatt av Selger i henhold til art. 16.1.
- 1.8 Ferdigattest betyr det dokument Kjøper skal utstede etter art. 19 når Arbeidet med unntak av garantiarbeider er utført.

1.9 Garantiperiode betyr slik periode som er angitt i art. 23.2.

1.10 Godkjennelsesattest betyr det dokument som Selskapet skal utstede etter art. 23.5 når Arbeidet er fullført.

1.11 Kontrakten betyr disse kontraktsvilkår med vedlegg som angitt i art. 2, og et eget avtaledokument når det er opprettet.

1.12 Kontraktsgjenstanden betyr den gjenstand Leverandøren etter Kontrakten skal levere, samt dens enkelte deler, men omfatter ikke Selskapsmaterialer før disse er inkorporert.

1.13 Kontraktsprisen betyr det samlede beløp som skal betales til Leverandøren i henhold til Vedlegg B slik dette beløp er øket eller redusert etter bestemmelsene i Kontrakten.

1.14 Leveransen betyr Kontraktsgjenstanden samt all dokumentasjon som etter Kontrakten skal leveres av Leverandøren.

1.15 Leverandøren betyr
.

1.9 Force Majeure betyr en hendelse utenfor en parts kontroll som han ikke burde ha forutsett da Kontrakten ble inngått og som han heller ikke med rimelighet kan ventes å overvinne eller avverge virkningene av.

1.10 Garantiperiode betyr slik periode som er angitt i art. 23.2.

1.11 Hovedkontrakten betyr den kontrakt som Kjøper har inngått med Oppdragsgiver og som er særskilt nevnt i Bestillingen.

1.12 Kjøper betyr kjøperen av Leveransen slik det er spesifisert i Bestillingen.

1.13 Kjøpergruppen betyr Kjøper, Oppdragsgiver og de han opptrer på vegne av under Hovedkontrakten, deres Tilknyttede Selskaper, Kjøpers og Oppdragsgivers øvrige leverandører og underleverandører, i den utstrekning de ovennevnte er involvert i prosjektet Bestillingen gjelder, og de ansatte i de nevnte selskaper og andre som Kjøper eller Oppdragsgiver benytter.

1.14 Kjøpers Representant betyr den person som til enhver tid er utpekt etter art. 3 til å opptre på Kjøpers vegne.

1.15 Kontrakten betyr Bestillingen, disse kontraktsvilkår med vedlegg som angitt i art. 2, og et eget avtaledokument når det er opprettet.

1.16 Leverandørgruppen betyr Leverandøren, hans Tilknyttede Selskaper som deltar i Arbeidet, hans Underleverandører og deres leverandører og underleverandører, deltakere i et foretak som er etablert for å utføre Arbeidet, og de ansatte i de nevnte selskaper og foretak.

1.17 Leveringsprotokoll betyr det dokument som partene skal opprette etter art. 19 når Kontraktsgjensstanden leveres.

1.18 Leveringsdato betyr den dato som er fastsatt for levering av Kontraktsgjensstanden i henhold til Fremdriftsplanen med endringer i samsvar med bestemmelsene i art. 12 til 16.

1.19 Materialer betyr utstyr og materiell som trenges til Arbeidet, men omfatter ikke Selskapsmaterialer og arbeidsredskaper.

1.20 Mekanisk Ferdigstilling betyr i relasjon til art. 24 den status Kontraktsgjensstanden skal ha oppnådd etter art. 24.2, første avsnitt.

1.21 Omtvistet Endringsordre betyr dokument utstedt etter art. 16.2.

1.22 Rammeavtaler betyr de avtaler som er opplistet i Vedlegg E.

1.16 Kontraktsgjensstanden betyr den gjenstand Selger etter Kontrakten skal levere, samt dens enkelte deler og all dokumentasjon, men omfatter ikke Kjøpers Leveranser før disse er inkorporert.

1.17 Kontraktsprisen betyr det samlede beløp som skal betales til Selger i henhold til Vedlegg B slik dette beløp er øket eller redusert etter bestemmelsene i Kontrakten.

1.18 Leveransen betyr Kontraktsgjensstanden samt all dokumentasjon som etter Bestillingen skal leveres av Selger.

1.19 Leveringsdato betyr den dato som er fastsatt for levering av Kontraktsgjensstanden i henhold til Fremdriftsplanen med endringer i samsvar med bestemmelsene i art. 12 til 16.

1.20 Leveringsprotokoll betyr det dokument som partene skal opprette etter art. 19 når Kontraktsgjensstanden leveres.

1.21 Materialer betyr utstyr og materiell som trenges til Arbeidet, men omfatter ikke Kjøpers Leveranser og arbeidsredskaper.

1.22 Omtvistet Endringsordre betyr dokument utstedt etter art. 16.2.

1.23-gruppen betyr eierne (til enhver tid) av-feltet omfattet av utvinningstillatelse nr. på kontinentalsokkelen, og består på tidspunktet for kontraktsinngåelse av:

.....	%
.....	%
.....	%
.....	%
.....	%
.....	%
	100.00%

1.24 Selskapet betyr på vegne av-gruppen.

1.25 Selskapets Representant betyr den person som til enhver tid er utpekt etter art. 3 til å opptre på Selskapets vegne.

1.26 Selskapsgruppen betyr-gruppen, hver av deltagerne i denne, deres Tilknyttede Selskaper, Selskapets leverandører og deres leverandører og underleverandører, i den utstrekning de ovennevnte er involvert i prosjektet, og de ansatte i de nevnte selskaper og andre som Selskapet benytter.

1.27 Selskapsmaterialer betyr utstyr og/eller materialer som leveres av Selskapet og som skal inkorporeres i Kontraktsgjenstanden. Dette utgjør en del av Selskapets Ytelser listet opp i Vedlegg F.

1.28 Tilknyttet Selskap betyr morselskapet til en kontraktspart eller

1.23 Oppdragsgiver betyr Kjøpers kunde under Hovedkontrakten.

1.24 Rammeavtaler betyr de avtaler som er opplistet i Vedlegg H.

1.25 Selger betyr leverandøren av Leveransen slik det er spesifisert i Bestillingen

1.26 Selgergruppen betyr Selger, hans Tilknyttede Selskaper som deltar i Arbeidet, hans Underleverandører og deres leverandører og underleverandører, deltakere i et foretak som er etablert for å utføre Arbeidet, og de ansatte i de nevnte selskaper og foretak.

1.27 Tilknyttet Selskap betyr morselskapet til en kontraktspart eller selskap som etter Allmennaksjelovens §1-3 er å anse som datterselskap av morselskapet eller kontraktsparten.

1.28 Tredjemann betyr alle andre enn Selger og Kjøper.

selskap som etter Allmennaksjelovens §1-3 er å anse som datterselskap av morselskapet eller kontraktsparten.

1.29 Tredjemann betyr alle andre enn Leverandøren og Selskapet.

1.30 Underleverandør betyr en Tredjemann som har inngått avtale med Leverandøren om levering av varer eller tjenester i forbindelse med Arbeidet.

1.31 Underleveranse betyr den del av Arbeidet som en Underleverandør skal utføre.

Art. 2 KONTRAKTSDOKUMENTENE. TOLKNINGSREGLER

2.1 Kontrakten består av disse kontraktsvilkår, eget avtaledokument når dette er opprettet, og følgende vedlegg:

Vedlegg A: Arbeidsbeskrivelsen
Vedlegg B: Vederlaget
Vedlegg C: Fremdriftsplanen
Vedlegg D: Administrasjonsbestemmelser
Vedlegg E: Selskapets Dokumenter
Vedlegg F: Selskapets Ytelser
Vedlegg G: Selskapets Forsikringer
Vedlegg H: Underleverandører
Vedlegg I: Leverandørens Spesifikasjon
Vedlegg J: Standard Formularer for Garanti

1.29 Underleverandør betyr en Tredjemann som har inngått avtale med Selger om levering av varer eller tjenester i forbindelse med Arbeidet.

1.30 Underleveranse betyr den del av Arbeidet som en Underleverandør skal utføre.

Art. 2 KONTRAKTSDOKUMENTENE. TOLKNINGSREGLER

2.1 Kontrakten består av Bestillingen, disse kontraktsvilkår, og følgende vedlegg:

Vedlegg A: Arbeidsbeskrivelsen
Vedlegg B: Vederlaget
Vedlegg C: Fremdriftsplanen
Vedlegg D: Administrasjonsbestemmelser
Vedlegg E: Kjøpers Dokumenter
Vedlegg F: Kjøpers Leveranser
Vedlegg G: Kjøpers Forsikringer
Vedlegg H: Underleverandører
Vedlegg I: Selgers Spesifikasjon
Vedlegg J: Standard Formularer for Garanti

2.2 Henvisning i Kontrakten til vedleggene som er nevnt i art. 2.1 er en henvisning til innholdet av vedkommende vedlegg med eventuelle endringer etter reglene i art. 12 til 16.

2.3 Er det motstrid mellom bestemmelser i de kontraktsdokumenter som er nevnt i art. 2.1, skal de gis prioritet i denne rekkefølge:

- a) eget avtaledokument når det er opprettet,
- b) disse kontraktsvilkår,
- c) alle vedlegg unntatt Vedlegg D og Vedlegg I i den rekkefølge de er nevnt i art. 2.1,
- d) Vedlegg D,
- e) Vedlegg I.

Bestemmelsene i Vedlegg B skal under ingen omstendigheter overstyre eller endre bestemmelsene i disse kontraktsvilkår, og i særdeleshet ikke art. 13.2.

Art. 3 PARTENES REPRESENTANTER OG PERSONELL

3.1 Før Arbeidet begynner skal hver av partene oppnevne en representant med fullmakt til å opptre på vegne av parten i alle saker som angår Kontrakten, samt utpeke dennes stedfortreder. Hver av partene kan, med den begrensning som følger av art. 3.4 første avsnitt, med 14 Dagers varsel til den andre part oppnevne en ny representant eller stedfortreder.

3.2 En representant eller dennes stedfortreder kan overlate særskilte ar-

2.2 Henvisning i Kontrakten til vedleggene som er nevnt i art. 2.1 er en henvisning til innholdet av vedkommende vedlegg med eventuelle endringer etter reglene i art. 12 til 16.

2.3 Er det motstrid mellom bestemmelser i de kontraktsdokumenter som er nevnt i art. 2.1, skal de gis prioritet i denne rekkefølge:

- a) Bestillingen,
- b) disse kontraktsvilkår,
- c) alle vedlegg unntatt Vedlegg D i den rekkefølge de er nevnt i art. 2.1,
- d) Vedlegg D.

Art. 3 PARTENES REPRESENTANTER OG PERSONELL

3.1 Før Arbeidet begynner skal hver av partene oppnevne en representant med fullmakt til å opptre på vegne av parten i alle saker som angår Kontrakten, samt utpeke dennes stedfortreder. Hver av partene kan, med den begrensning som følger av art. 3.3 første avsnitt, med 14 Dagers varsel til den andre part oppnevne en ny representant eller stedfortreder.

3.2 Selger skal gi Kjøpers Representant adgang til Byggeplass(ene) og Ar-

beidsoppgaver til en eller flere personer som han utpeker. Den andre parts representant skal i tilfelle underrettes om hvilken fullmakt som er gitt vedkommende.

3.3 Leverandøren skal gi Selskapets Representant adgang til Byggeplass(ene) og Arbeidet i arbeidstiden. Det samme gjelder personer bemyndiget av Selskapets Representant, forutsatt at bemyndigelsen er varslet i rimelig tid. Dersom Leverandøren mener at Selskapets Representant eller personer med bemyndigelse fra ham ved sitt nærvær hindrer Arbeidets fremdrift, skal han innen 21 Dager etter at han ble klar over forholdet fremsette krav som nevnt i art. 16.1.

3.4 Utpeking, forflytting eller utskifting av personer betegnet som nøkkelpersoner i Vedlegg D, skal godkjennes av Selskapet. Godkjennelse kan ikke nektes uten saklig grunn.

Leverandøren og Selskapet skal på egen bekostning sørge for utskifting av deres respektive personell som opptrer på en klanderverdig måte eller som viser seg uegnet til å utføre sine arbeidsoppgaver.

beidet i arbeidstiden for blant annet å foreta inspeksjoner av Arbeidet. Det samme gjelder personer bemyndiget av Kjøpers Representant, forutsatt at bemyndigelsen er varslet i rimelig tid.

Dersom Selgeren mener at Kjøpers Representant eller personer med bemyndigelse fra ham ved sitt nærvær hindrer Arbeidets fremdrift, skal han innen 14 Dager etter at han ble klar over forholdet fremsette krav som nevnt i art. 16.1.

3.3 Utpeking, forflytting eller utskifting av personer betegnet som nøkkelpersoner i Vedlegg D, skal godkjennes av Kjøper. Godkjennelse kan ikke nektes uten saklig grunn.

DEL II UTFØRELSEN AV ARBEIDET

Art. 4 LEVERANDØRENS OG SELSKAPETS PLIKTER – HOVEDREGLER

4.1 Leverandøren skal utføre Arbeidet på en fagmessig og aktsom måte og i henhold til Kontrakten. Han skal herunder:

- a) prioritere sikkerhetsmessige forhold høyt for å ivareta liv, helse, eiendom og miljø, og
- b) samarbeide med Selskapets Representant og personer denne har utpekt i henhold til art. 3.

4.2 Leverandøren skal ta godt vare på Kontraktsgjenstanden, Selskapsmaterialer og Materialer og skal sørge for at disse er i god stand og orden. Uten særskilt samtykke fra Selskapet har Leverandøren ikke rett til å gjøre midlertidig bruk av Selskapsmaterialer og Materialer som skal inkorporeres i Kontraktsgjenstanden, på annen måte enn for å fullføre Kontrakten. Selskapet kan forby enhver midlertidig bruk av Selskapsmaterialer.

4.3 Leverandøren har, innenfor de rammer som settes av Vedleggene A og C, plikt til å samarbeide med Selskapet og andre leverandører og innrette seg i forhold til disse, slik at alle aktiviteter på en Byggeplass kan skje rasjonelt og uten forsinkelse.

DEL II UTFØRELSEN AV ARBEIDET

Art. 4 SELGERS OG KJØPERS PLIKTER – HOVEDREGLER

4.1 Selger skal utføre Arbeidet på en fagmessig og aktsom måte og i henhold til Kontrakten. Han skal herunder:

- a) prioritere sikkerhetsmessige forhold høyt for å ivareta liv, helse, eiendom og miljø, og
- b) samarbeide med Kjøpers Representant og personer denne har utpekt i henhold til art. 3.

4.2 Selger skal ta godt vare på Leveransen, Kjøpers Leveranser og Materialer og skal sørge for at disse er i god stand og orden. Uten særskilt samtykke fra Kjøper har Selger ikke rett til å gjøre midlertidig bruk av Kjøpers Leveranser og Materialer som skal inkorporeres i Kontraktsgjenstanden, på annen måte enn for å fullføre Kontrakten. Kjøper kan forby enhver midlertidig bruk av Kjøpers Leveranser.

4.3 Selger har, innenfor de rammer som settes av Vedleggene A og C, plikt til å samarbeide med Kjøper, Oppdragsgiver og andre leverandører og innrette seg i forhold til disse, slik at alle aktiviteter på en Byggeplass kan skje rasjonelt og uten forsinkelse.

Selskapet har rett til å utføre arbeid og til å la andre leverandører utføre arbeid på Kontraktsgjenstanden i den utstrekning dette fremgår av Vedlegg A eller C. Dersom Selskapet ønsker slikt arbeid utført som ikke fremgår av Vedlegg A eller C, gjelder reglene i art. 12 til 16 tilsvarende.

4.4 Partene kan avtale at Selskapet skal stille bestemte personer til disposisjon for Leverandøren for utførelse av Arbeidet. Selskapet beholder arbeidsgiveransvaret (plikten til å betale lønn, tegne yrkesskadeforsikring m.v.) for slikt personell. Leverandøren har ansvaret for resultatet av det arbeid slikt personell utfører og skal sørge for organisering og ledelse av dette.

Leverandøren har på ethvert tidspunkt rett til å kreve at personer stilt til disposisjon av Selskapet fjernes.

Selskapet skal sørge for at personell som nevnt ovenfor følger Leverandørens instruksjoner og er lojale overfor Leverandørens kontraktsinteresser.

4.5 Selskapet skal levere de ytelser og fatte de beslutninger som påhviler det innenfor de frister som er angitt i Kontrakten og ellers innen rimelig tid dersom slike frister ikke er gitt.

4.6 Selskapets godkjenninger, kommentarer, gjennomganger, tester, inspeksjoner, m.v. skal ikke fritta Leverandøren fra noen forpliktelser etter Kontrakten, med mindre annet følger klart av Kontrakten.

4.4 Kjøper skal levere de ytelser og fatte de beslutninger som påhviler det innenfor de frister som er angitt i Kontrakten og ellers innen rimelig tid dersom slike frister ikke er gitt.

4.5 Kjøpers eller Oppdragsgivers godkjenninger, kommentarer, gjennomganger, tester, inspeksjoner, m.v. skal ikke fritta Selger fra noen forpliktelser etter Kontrakten, med mindre annet følger klart av Kontrakten.

Art. 5 MYNDIGHETSKRAV. TILLATELSER

5.1 Leverandøren skal holde seg informert om og rette seg etter:

- a) lover og forskrifter som gjelder på en Byggeplass og det sted der Kontrakts-gjenstanden i henhold til Kontrakten skal benyttes, og
- b) krav og pålegg som er fastsatt av klasseinstitusjoner og offentlige myndigheter, og
- c) gjeldende fagforenings- og lønnsavtaler.

Vedtas lover og forskrifter som nevnt i første avsnitt punkt a) eller gis det krav og pålegg som nevnt i første avsnitt pkt. b) etter Kontraktens undertegning, og dette nødvendiggjør Endring av Arbeidet eller dets utførelse som påvirker Leverandørens kostnader eller fremdrift, kan hver av partene kreve endring av Kontraktsprisen eller Fremdriftsplanen som reflekterer virkningen av slike vedtak, krav eller pålegg. Slik behandles også endringer i offentlige myndigheters praktisering av lover og forskrifter som nevnt i første avsnitt punkt a). Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende, slik at fristen for å fremsette Endringsordrekra- ver er 21 Dager fra det tidspunkt Leverandøren fikk eller burde ha fått kunnskap om de forhold som begrunner kravet.

5.2 Leverandøren skal i rett tid innhente og opprettholde de godkjennel-

Art. 5 MYNDIGHETSKRAV. TILLATELSER

5.1 Selger skal holde seg informert om og rette seg etter:

- a) lover og forskrifter som gjelder på en Byggeplass og det sted der Kontrakts-gjenstanden i henhold til Kontrakten skal benyttes, og
- b) krav og pålegg som er fastsatt av klasseinstitusjoner og offentlige myndigheter, og
- c) gjeldende fagforenings- og lønnsavtaler.

Vedtas lover og forskrifter som nevnt i første avsnitt punkt a) eller gis det krav og pålegg som nevnt i første avsnitt pkt. b) etter Kontraktens undertegning, og dette nødvendiggjør Endring av Arbeidet eller dets utførelse som påvirker Selgers kostnader eller fremdrift, kan hver av partene kreve endring av Kontraktsprisen eller Fremdriftsplanen som reflekterer virkningen av slike vedtak, krav eller pålegg. Slik behandles også endringer i offentlige myndigheters praktisering av lover og forskrifter som nevnt i første avsnitt punkt a). Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende, slik at fristen for å fremsette Endringsordrekra- ver er 14 Dager fra det tidspunkt Selger fikk eller burde ha fått kunnskap om de forhold som begrunner kravet.

5.2 Selger skal i rett tid innhente og opprettholde de godkjennelser og til-

ser og tillatelser som er nødvendige for utførelsen av Arbeidet og som må eller kan innhentes i Leverandørens navn. Selskapet skal yte nødvendig medvirkning til dette.

Selskapet skal i rett tid innhente og opprettholde alle andre godkjenninger og tillatelser. Etter Selskapets anmodning skal Leverandøren hjelpe til med å innhente slike godkjenninger og tillatelser som gjelder Arbeidet og som bare kan innhentes i Selskapets navn.

5.3 Selskapet kan kreve at Leverandøren gir Selskapet slik informasjon om utførelsen av Arbeidet og om Leverandørgruppen som Selskapet er forpliktet til å gi myndighetene.

Art. 6 SELSKAPETS DOKUMENTER OG SELSKAPSMATERIALER

6.1 Leverandøren skal søke etter mangler og uoverensstemmelser i Selskapets Dokumenter.

Leverandøren skal uten ugrunnet opphold gi varsel til Selskapet dersom mangler eller uoverensstemmelser oppdages.

Selskapet er ansvarlig for mangler og uoverensstemmelser som avdekkes i Selskapets Dokumenter, med mindre annet følger av art. 6.3.

6.2 Ved mottagelse av Selskapsmaterialer skal Leverandøren umiddelbart foreta en visuell undersøkelse av dem og innen 48 timer etter mottagelse gi

latelser som er nødvendige for utførelsen av Arbeidet og som må eller kan innhentes i Selgers navn. Kjøper skal yte nødvendig medvirkning til dette.

Kjøper skal i rett tid innhente og opprettholde alle andre godkjenninger og tillatelser. Etter Kjøpers anmodning skal Selger hjelpe til med å innhente slike godkjenninger og tillatelser som gjelder Arbeidet og som bare kan innhentes i Kjøpers eller Oppdragsgivers navn.

5.3 Kjøper kan kreve at Selger gir Kjøper slik informasjon om utførelsen av Arbeidet og om Selgergruppen som Kjøper er forpliktet til å gi myndighetene eller sin Oppdragsgiver.

Art. 6 KJØPERS DOKUMENTER, KJØPERS LEVERANSER

6.1 Selger skal søke etter mangler og uoverensstemmelser i Kjøpers Dokumenter.

Selger skal uten ugrunnet opphold gi varsel til Kjøper dersom mangler eller uoverensstemmelser oppdages.

Kjøper er ansvarlig for mangler og uoverensstemmelser som avdekkes i Kjøpers Dokumenter med mindre annet følger av art. 6.3.

6.2 Ved mottagelse av Kjøpers Leveranser skal Selger umiddelbart foreta en visuell undersøkelse av dem og innen 48 timer etter mottagelsen gi

Selskapet varsel om mangel som er oppdaget ved en slik undersøkelse.

Leverandøren skal deretter, innen rimelig tid og ikke senere enn den frist som er nevnt i Vedlegg D, foreta slike undersøkelser som er beskrevet i Vedlegg D og ellers slike undersøkelser som en samvittighetsfull kjøper vil foreta. Leverandøren skal gi Selskapet varsel straks en mangel oppdages.

6.3 Har ikke Leverandøren varslet Selskapet i henhold til art. 6.1 eller 6.2 om mangler og uoverensstemmelser som er oppdaget, og Selskapet som følge av dette påføres ekstra utgifter i forbindelse med Arbeidet som ikke er dekket av forsikring, eller taper rettigheter eller garantier, skal alle slike omkostninger som følger av dette bæres av Leverandøren. Det samme gjelder dersom slike mangler og uoverensstemmelser burde ha vært oppdaget gjennom Leverandørens kvalitetsstyringssystem eller ved slike undersøkelser som nevnt i art. 6.2.

6.4 Etter å ha mottatt varsel fra Leverandøren i henhold til art. 6.1 eller 6.2, skal Selskapet uten ugrunnet opphold enten sørge for nødvendig retting eller gi Leverandøren instruks om hvorledes han skal forholde seg. Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende.

Kjøper varsel om mangel som er oppdaget ved en slik undersøkelse.

Selger skal deretter, innen rimelig tid, foreta slike undersøkelser som en samvittighetsfull kjøper vil foreta. Selger skal gi Kjøper varsel straks en mangel oppdages.

6.3 Har ikke Selger varslet Kjøper i henhold til art. 6.1 eller 6.2 om mangler og uoverensstemmelser som er oppdaget, og Kjøper som følge av dette påføres ekstra utgifter i forbindelse med Arbeidet som ikke er dekket av forsikring, eller taper rettigheter eller garantier, skal alle slike omkostninger som følger av dette bæres av Selger. Det samme gjelder dersom slike mangler og uoverensstemmelser burde ha vært oppdaget gjennom Selgers kvalitetsstyringssystem eller ved slike undersøkelser som nevnt i art. 6.2.

6.4 Etter å ha mottatt varsel fra Selger i henhold til art. 6.1 eller 6.2, skal Kjøper uten ugrunnet opphold enten sørge for nødvendig retting eller gi Selger instruks om hvorledes han skal forholde seg. Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende.

Art. 7 LEVERANDØRENS SPESIFIKASJON

7.1 Leverandøren skal oppfylle alle krav som følger av Vedlegg I.

Leverandøren skal uten ugrunnet opphold underrette Selskapet om mangler og uoverensstemmelser som oppdages i Vedlegg I. Leverandøren skal omgående rette disse med mindre Selskapet gir annen instruks i henhold til art. 12 til 16 eller ved bruk av avviksprosedyren i Vedlegg D. Leverandørens rettelser av mangler og uoverensstemmelser i Vedlegg I skal ikke anses som Endring av Arbeidet.

Art. 8 UNDERLEVERANSER

8.1 Leverandøren skal ikke inngå kontrakt om Underleveranser for deler av Arbeidet uten at Selskapet på forhånd har gitt samtykke. Selskapet skal gi Leverandøren meddelelse om sitt standpunkt senest 7 Dager etter at Leverandøren har bedt om det. Samtykke trengs likevel ikke for leverandører som er nevnt i Vedlegg H, mindre innkjøp og bruk av leiet arbeidskraft i begrenset omfang.

Leverandøren skal anskaffe Materialer ved bruk av de Rammeavtaler som er angitt i Vedlegg E med mindre det der er bestemt at Leverandøren står fritt.

8.2 Leverandøren er ansvarlig etter Kontrakten for Underleveranser.

Art. 7 SELGERS SPESIFIKASJON

7.1 Selger skal oppfylle alle krav som følger av Vedlegg I.

Selger skal uten ugrunnet opphold underrette

Kjøper om mangler og uoverensstemmelser som oppdages i Vedlegg I. Selger skal omgående rette disse med mindre Kjøper gir annen instruks i henhold til art. 12 til 16 eller ved bruk av avviksprosedyren i Vedlegg D.

Selgers rettelser av mangler og uoverensstemmelser i Vedlegg I skal ikke anses som Endring av Arbeidet.

Art. 8 UNDERLEVERANSER

8.1 Selger skal ikke inngå kontrakt om Underleveranser for deler av Arbeidet uten at Kjøper på forhånd har gitt samtykke. Kjøper skal gi Selger meddelelse om sitt standpunkt senest 14 Dager etter at Selger har bedt om det. Samtykke trengs likevel ikke for leverandører som er nevnt i Vedlegg H, mindre innkjøp og bruk av leiet arbeidskraft i begrenset omfang.

Selger skal anskaffe Materialer ved bruk av de Rammeavtaler som er angitt i Vedlegg H med mindre det der er bestemt at Selger står fritt.

8.2 Selger er ansvarlig etter Kontrakten for Underleveranser. Dette gjelder

Dette gjelder også Underleveranser bestilt ved bruk av Rammeavtaler med mindre annet er klart fastsatt i Vedlegg H.

8.3 For Underleveranser bestilt ved bruk av Rammeavtaler som Leverandøren er pålagt å benytte, gjelder:

Selskapet skal holde Leverandøren skadesløs for direkte konsekvenser han påføres som følge av:

a) at Selskapet instruerer Underleverandøren om å prioritere andre leveranser på bekostning av den aktuelle Underleveranse, eller

b) at Selskapet på lignende måte intervenserer i forhold som vedrører den aktuelle Underleveranse.

Selskapet skal utstede en Endringsordre etter reglene i art. 12 til 16 som følge av slike forhold. Dersom Leverandøren ikke har fremsatt Endringsordrekrav innen 21 Dager etter at han oppdaget slike forhold, taper han retten til å påberope seg forholdene.

8.4 Dersom Selskapet etter inngåelse av Kontrakten overfører en kontrakt om Underleveranser til Leverandøren eller utpeker en Underleverandør, og vilkårene for Underleveransen ikke var kjent for Leverandøren ved inngåelsen av Kontrakten, er Leverandørens ansvar for mangler og forsinkelser som alene skyldes forhold som Underleverandøren svarer for, be-

også Underleveranser bestilt ved bruk av Rammeavtaler med mindre annet er klart fastsatt i Vedlegg H.

8.3 For Underleveranser bestilt ved bruk av Rammeavtaler som Selger er pålagt å benytte, gjelder:

Kjøper skal holde Selger skadesløs for direkte konsekvenser han påføres som følge av:

a) at Kjøper eller Oppdragsgiver instruerer Underleverandøren om å prioritere andre leveranser på bekostning av den aktuelle Underleveranse, eller

b) at Kjøper eller Oppdragsgiver på lignende måte intervenserer i forhold som vedrører den aktuelle Underleveranse.

Kjøper skal utstede en Endringsordre etter reglene i art. 12 til 16 som følge av slike forhold. Dersom Selger ikke har fremsatt Endringsordrekrav innen 14 Dager etter at han oppdaget slike forhold, taper han retten til å påberope seg forholdene.

8.4 Dersom Kjøper etter inngåelse av Kontrakten overfører en kontrakt om Underleveranser til Selger eller utpeker en Underleverandør, og vilkårene for Underleveransen ikke var kjent for Selger ved inngåelsen av Kontrakten, er Selgers ansvar for mangler og forsinkelser som alene skyldes forhold som Underleverandøren svarer for, begrenset til det ansvar

grenset til det ansvar Underleverandøren har etter den kontrakt som overføres til Leverandøren. Dersom en Underleverandør nevnt i denne art. 8.4 går konkurs, og kontrakten angående Underleveransen derved faller bort, har Leverandøren krav på justering av Fremdriftsplanen og Kontraktsprisen etter reglene i art. 12 til 16. Dersom Leverandøren ikke har fremsatt Endringsordrekrav innen 21 Dager etter at han ble kjent med konkursen, taper han retten til å påberope seg denne.

8.5 Kontrakter om Underleveranser skal angi at:

- a) kontrakten kan overdras til Selskapet, og
- b) Underleverandøren inngår i Leverandørgruppen i forhold til reglene i art. 30, og
- c) art. 22 om Eiendomsrett m.v. skal gjelde tilsvarende i forhold mellom Leverandøren og Underleverandøren, og
- d) Selskapet skal sikres de rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser som fremgår av art. 33.

Slike kontrakter skal dessuten inneholde de bestemmelser i Kontrakten som er nødvendige for at Leverandøren skal kunne oppfylle sine plikter etter Kontrakten.

Underleverandøren har etter den kontrakt som overføres til Selger. Dersom en Underleverandør nevnt i denne art. 8.4 går konkurs, og kontrakten angående Underleveransen derved faller bort, har Selger krav på justering av Fremdriftsplanen og Kontraktsprisen etter reglene i art. 12 til 16. Dersom Selger ikke har fremsatt Endringsordrekrav innen 14 Dager etter at han ble kjent med konkursen, taper han retten til å påberope seg denne.

8.5 Kontrakter om Underleveranser skal angi at:

- a) kontrakten kan overdras til Kjøper eller Oppdragsgiver, og
- b) Underleverandøren inngår i Selgergruppen i forhold til reglene i art. 30, og
- c) art. 22 om Eiendomsrett m.v. skal gjelde tilsvarende i forhold mellom Selger og Underleverandøren, og
- d) Kjøper, og Oppdragsgiver der det er relevant, skal sikres de rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser som fremgår av art. 33.

Slike kontrakter skal dessuten inneholde de bestemmelser i Kontrakten som er nødvendige for at Selger skal kunne oppfylle sine plikter etter Kontrakten.

Når Selskapet krever det, skal Leverandøren gi Selskapet kopier av alle kontraktsdokumenter vedrørende en Underleveranse før kontrakt inngås dersom vedkommende Underleveranse er et viktig ledd i Leveransen.

Kontraktsbestemmelser som angår kontraktspris og betaling kan likevel bare kreves fremlagt i den utstrekning Selskapet skal betale Underleveransen etter regning.

8.6 Har Leverandøren til hensikt å inngå kontrakt om Underleveranse som Selskapet skal betale etter regning med en leverandør der Leverandøren direkte eller indirekte kontrollerer mer enn 35% av aksjene eller andelene, skal Selskapet underrettes om dette før evaluering av slik kontrakt begynner. Selskapet har rett til å utpeke en eller flere representanter som skal gis full innsikt i evaluering og forhandling av slik Underleveranse.

Art. 9 SIKKERHETSKURS, FAGFORENINGSVIRKSOMHET OG KVALITETSSTYRING

9.1 Leverandøren skal på egen bekostning sørge for at personell som utfører deler av Arbeidet til havs på forhånd har gjennomgått sikkerhetskurs og le-geundersøkelser i henhold til gjeldende lover og forskrifter, med mindre offentlig myndighet har gitt dispensasjon. Det samme gjelder for Selskapet når det stiller personell til disposisjon for Leverandøren i henhold til art. 4.4.

Når Kjøper krever det, skal Selger gi Kjøper kopier av alle kontraktsdokumenter vedrørende en Underleveranse før kontrakt inngås dersom vedkommende Underleveranse er et viktig ledd i Selgers leveranse.

Kontraktsbestemmelser som angår kontraktspris og betaling kan likevel bare kreves fremlagt i den utstrekning Kjøper skal betale Underleveransen etter regning.

Art. 9 SIKKERHETSKURS OG FAGFORENINGSVIRKSOMHET

9.1 Selger skal på egen bekostning sørge for at personell som utfører deler av Arbeidet til havs på forhånd har gjennomgått sikkerhetskurs og le-geundersøkelser i henhold til gjeldende lover og forskrifter, med mindre offentlig myndighet har gitt dispensasjon.

9.2 Leverandøren skal for de deler av Arbeidet som utføres i Norge eller på norsk kontinentalsokkel, sørge for at forholdene blir lagt til rette slik at fagforeningsvirksomhet blant hans egne ansatte, Underleverandørenes personell og innleiet arbeidskraft kan foregå i samsvar med norsk praksis.

9.3 Leverandøren skal ha et implementert og dokumentert system for kvalitetsstyring i henhold til bestemmelsene i Vedlegg D.

9.4 Selskapets Representant og personer som er autorisert av ham skal ha rett til å foreta kvalitetskontroller og verifikasjon av Leverandørens og Underleverandørers kvalitetsstyring.

9.5 Partene skal rette seg etter de krav knyttet til etikk, anti-korrupsjon og menneskerettigheter som er angitt i Vedlegg D.

Art. 10 IKKE BRUKT

9.2 Selger skal for de deler av Arbeidet som utføres i Norge eller på norsk kontinentalsokkel, sørge for at forholdene blir lagt til rette slik at fagforeningsvirksomhet blant hans egne ansatte, Underleverandørenes personell og innleiet arbeidskraft kan foregå i samsvar med norsk praksis.

Art. 10 HMS, KVALITETSSTYRING M.V.

10.1 Selger skal ha et implementert og dokumentert system for ivaretagelse av Helse, Miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitetsstyring i henhold til bestemmelsene i Vedlegg D.

10.2 Kjøpers Representant og personer som er autorisert av ham skal ha rett til å foreta kvalitetskontroller og verifikasjon av Selgers og Underleverandørers kvalitetsstyring og systemer for ivaretagelse av HMS og kvalitetsstyring.

DEL III FREMDRIFT I ARBEIDET

Art. 11 FREMDRIFTSPLAN. FORSINKET FREMDRIFT

11.1 Leverandøren skal utføre Arbeidet i samsvar med Vedlegg C.

Får Leverandøren grunn til å anta at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med de milepæler som er fastsatt i Vedlegg C, skal han straks gi Selskapet varsel om dette.

11.2 Mener Leverandøren at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med Vedlegg C på grunn av forhold Selskapet skal holde ham skadesløs for, gjelder reglene i art. 16 tilsvarende. Endringsordrekrav må fremsettes innen utløpet av fristen som er fastsatt i art. 16.1, eller eventuelt den frist som er fastsatt i henholdsvis art. 3.3, 4.3, 5.1, 6.4, 8.3, 8.4, 18.3, 27.2 og 28.3.

11.3 Mener Leverandøren at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med Vedlegg C av grunner Leverandøren har ansvaret for, skal han innen 14 Dager etter varselet etter art. 11.1 gi melding om:

- a) årsaken til forsinkelsen, og
- b) antatt virkning for Fremdriftsplanen og andre deler av Arbeidet, og

10.3. Partene skal rette seg etter de krav knyttet til etikk, anti-korrupsjon og menneskerettigheter som er angitt i Vedlegg D.

DEL III FREMDRIFT I ARBEIDET

Art. 11 FREMDRIFTSPLAN. FORSINKET FREMDRIFT

11.1 Selger skal utføre Arbeidet i samsvar med Vedlegg C.

Får Selger grunn til å anta at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med de milepæler som er fastsatt i Vedlegg C, skal han straks gi Kjøper varsel om dette.

11.2 Mener Selger at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med Vedlegg C på grunn av forhold Kjøper skal holde ham skadesløs for, gjelder reglene i art. 16 tilsvarende. Endringsordrekrav må fremsettes innen utløpet av fristen som er fastsatt i art. 16.1, eller eventuelt den frist som er fastsatt i henholdsvis art. 3.2, 5.1, 6.4, 8.3, 8.4, 18.3, 27.2 og 28.3.

11.3 Mener Selger at Arbeidet ikke kan utføres i samsvar med Vedlegg C av grunner Selger har ansvaret for, skal han innen 14 Dager etter varselet etter art. 11.1 gi melding om:

- a) årsaken til forsinkelsen, og
- b) antatt virkning for Fremdriftsplanen og andre deler av Arbeidet, og

c) de tiltak som Leverandøren anser egnet for å unngå, innhente eller begrense forsinkelsen.

Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi Leverandøren meddelelse om sitt syn på Leverandørens informasjon i henhold til art. 11.3 a), b) og c). Slik meddelelse fritar ikke Leverandøren for hans plikter etter art. 11.1.

11.4 Er de tiltak Leverandøren foreslår eller setter i verk ikke tilstrekkelige til å unngå eller innhente forsinkelsen, kan Selskapet kreve at Leverandøren treffer de tiltak som Selskapet anser nødvendige. Vil Leverandøren gjøre gjeldende at han ikke plikter å sette i verk de tiltak Selskapet krever, gjelder reglene om endring i art. 12 til 16 tilsvarende.

DEL IV ENDRINGER, AVBESTILLING OG INNSTILLING

Art. 12 RETT TIL ENDRING AV ARBEIDET

12.1 Selskapet har rett til å gi pålegg om slike Endringer av Arbeidet som etter Selskapets oppfatning er ønskelige.

Endringer av Arbeidet kan angå økning eller reduksjon i omfang, eller endring av karakter, kvalitet, art eller utførelse av Arbeidet eller noen del av dette, samt endringer i Vedlegg C.

Selskapet har likevel ikke rett til å foreskrive Endringer av Arbeidet som samlet sett går ut over hva partene

c) de tiltak som Selger anser egnet for å unngå, innhente eller begrense forsinkelsen.

Kjøper skal uten ugrunnet opphold gi Selger meddelelse om sitt syn på Selgers informasjon i henhold til art. 11.3 a), b) og c). Slik meddelelse fritar ikke Selger for hans plikter etter art. 11.1.

11.4 Er de tiltak Selger foreslår eller setter i verk ikke tilstrekkelige til å unngå eller innhente forsinkelsen, kan Kjøper kreve at Selger treffer de tiltak som Kjøper anser nødvendige. Vil Selger gjøre gjeldende at han ikke plikter å sette i verk de tiltak Kjøper krever, gjelder reglene om endring i art. 12 til 16 tilsvarende.

DEL IV ENDRINGER, AVBESTILLING OG INNSTILLING

Art. 12 RETT TIL ENDRING AV ARBEIDET

12.1 Kjøper har rett til å gi pålegg om slike Endringer av Arbeidet som etter Kjøpers oppfatning er ønskelige.

Endringer av Arbeidet kan angå økning eller reduksjon i omfang, eller endring av karakter, kvalitet, art eller utførelse av Arbeidet eller noen del av dette, samt endringer i Vedlegg C.

Kjøper har likevel ikke rett til å foreskrive Endringer av Arbeidet som samlet sett går ut over hva partene

med rimelighet kunne regne med da Kontrakten ble inngått.

12.2 Utsteder Selskapet en Endringsordre, skal Leverandøren uten ugrunnet opphold sende Selskapet et overslag. Selskapet kan også kreve et slikt overslag for Endringsordre utstedes. Overslaget skal inneholde:

- a) en beskrivelse av den aktuelle Endring av Arbeidet, og
- b) en detaljert plan for utførelse av Endringen av Arbeidet som viser de ressurser som er nødvendige og milepæler av betydning, og
- c) virkningen på Kontraktsprisen med en forklaring av hvorledes denne er beregnet i henhold til art. 13.2, og
- d) virkningen på Fremdriftsplanen så langt det i det konkrete tilfellet er mulig, og
- e) kostnadene ved utarbeidelse av overslaget.

Selskapet skal betale Leverandørens kostnader nevnt under pkt. e) selv om det ikke beordres Endring av Arbeidet.

12.3 Leverandøren kan foreslå Endring av Arbeidet.

Leverandøren har rett til, etter reglene i art. 3.3, 4.3, 5.1, 6.4, 7, 8.3, 8.4, 11.2, 11.4, 16.1, 18.3, 27.1, 28.3, 28.4 og 28.6 å kreve endring av Kontraktsprisen og/eller Fremdriftsplanen.

med rimelighet kunne regne med da Kontrakten ble inngått.

12.2 Utsteder Kjøper en Endringsordre, skal Selger uten ugrunnet opphold sende Kjøper et overslag. Kjøper kan også kreve et slikt overslag for Endringsordre utstedes. Overslaget skal inneholde:

- a) en beskrivelse av den aktuelle Endring av Arbeidet, og
- b) en detaljert plan for utførelse av Endringen av Arbeidet som viser de ressurser som er nødvendige og milepæler av betydning, og
- c) virkningen på Kontraktsprisen med en forklaring av hvorledes denne er beregnet i henhold til art. 13.2, og
- d) virkningen på Fremdriftsplanen så langt det i det konkrete tilfellet er mulig.

Dersom Kjøper ikke bestiller slik Endring av Arbeidet, skal Kjøper betale Selgers nødvendige og dokumenterte kostnader med å utarbeide de overslag som er krevd av Kjøper, men dog bare dersom Selger har varslet om dette før utarbeidelsen av overslaget ble startet. Bestemmelsene i art. 12 til 15 gjelder tilsvarende.

Art. 13 VIRKNINGENE AV ENDRING AV ARBEIDET

13.1 Alle Leverandørens forpliktelser i henhold til Kontrakten gjelder også for Endring av Arbeidet, med mindre annet er avtalt.

13.2 Med mindre annet avtales mellom partene, skal prisen for Endring av Arbeidet fastsettes etter følgende regler:

- a) Betaling for ledelse og administrasjon skjer som fastsatt i Vedlegg B.
- b) Prosjektering kompenseres på grunnlag av avtalte timerater inntatt i Vedlegg B.
- c) Kontraktsprisen skal justeres for økning eller reduksjon i innkjøp av Materialer i henhold til Vedlegg B. Dette gjelder likevel ikke dersom de rater det er henvist til i punkt d) nedenfor inneholder godtgjøring for slik økning eller reduksjon.
- d) For kompensasjon av fabrikkasjonsarbeid gjelder følgende regler:

(1) Indirekte fabrikkasjonsarbeid slik som formenn, riggere, stillasbyggere og andre som angitt i Vedlegg B skal kompenseres i henhold til avtalte timerater angitt i Vedlegg B.

(2) Inneholder Vedlegg B rater og normer for endringsarbeider som angir forutsetningene for ratenes og normenes anvendelse med hensyn til tiden for arbeidet, rekkefølge, til-

Art. 13 VIRKNINGENE AV ENDRING AV ARBEIDET

13.1 Alle Selgers forpliktelser i henhold til Kontrakten gjelder også for Endring av Arbeidet, med mindre annet er avtalt.

13.2 Med mindre annet er avtalt, skal Kjøper betale Selger for utførelsen av endringsarbeidene i henhold til rater og priser inntatt i Vedlegg B.

Inneholder Vedlegg B rater for Arbeid som er av samme type eller sammenlignbart med endringsarbeidet, og er forholdene ved utførelsen av endringsarbeidet betydelig forskjellige fra de som gjelder ved slikt Arbeid, skal ratene anvendes som utgangspunkt, men de skal justeres for de endrede forutsetninger for deres anvendelse.

I andre tilfeller, skal det utarbeides rater for endringsarbeidet som reflekterer det generelle prisnivå som kommer til uttrykk i Vedlegg B.

komst til arbeidet og arbeidets omfang, skal disse ratene og normene anvendes for endringsarbeider som angitt dersom forutsetningene for ratenes og normenes anvendelse er oppfylt.

(3) Dersom endringsarbeidets karakter eller omstendighetene for endringsarbeidets utførelse medfører at forutsetningene for normenes og ratenes anvendelse ikke er oppfylt, skal det utarbeides justerte normer og rater som reflekterer Kontraktens generelle prisnivå som kommer til uttrykk i Vedlegg B.

(4) Forårsaker et endringsarbeid konsekvenser for andre arbeidsoperasjoner i form av nedrivning, fjerning, gjenoppbygging av tidligere påbegynte eller fullførte arbeider skal slike virkninger kompenseres særskilt i henhold til normer og/eller rater for slikt arbeid angitt i Vedlegg B. Dersom Vedlegg B ikke inneholder normer og/eller rater for arbeider forårsaket av slike konsekvenser, skal det utarbeides nye normer og rater som reflekterer Kontraktens generelle prisnivå slik det kommer til uttrykk i Vedlegg B.

(5) Forårsaker et endringsarbeid konsekvenser for andre arbeidsoperasjoner som ikke er omtalt i (4) ovenfor, skal slike konsekvenser, dersom de står i klar årsakssammenheng med endringsarbeidet, kompenseres særskilt. Kompensasjonen skal reflektere det generelle prisnivå som kommer til uttrykk i Vedlegg B.

e) Kostnader i forbindelse med mobilisering og demobilisering samt bruk av utstyr, anlegg og fasiliteter («utstyr») for transport, løfteoperasjoner, stillaser, tildekking og annet nødvendig «utstyr» som følge av Endring av Arbeidet, skal kompenseres i henhold til dokumenterte kostnader med påslag som avtalt i Vedlegg B. Dette gjelder likevel ikke dersom ratene i punkt d) ovenfor inneholder godtgjøring for slikt «utstyr» og /eller slikt «utstyr» ellers er inkludert i andre rater og priser i Vedlegg B.

13.3 Er nettoeffekten av alle Endringer av Arbeidet at Kontraktsprisen blir mindre enn den opprinnelige kontraktspris, skal Selskapet betale et tillegg til Kontraktsprisen som tilsvare 6% av differansen, men slik at det skal foretas en rimelig reduksjon av tillegget for så vidt Leverandøren kan utnytte sin arbeidsstyrke på annet hold.

13.4 Virkningen av Endringer av Arbeidet på Fremdriftsplanen skal avtales på grunnlag av den samlede nettoeffekt av den enkelte endring. Virkningen på Fremdriftsplanen skal avtales i den enkelte Endringsordre så langt det i det konkrete tilfelle er mulig.

Virkninger som det ikke er mulig å avtale i den enkelte Endringsordre, skal Leverandøren fremsette samlet krav om etter utløpet av hver tremåneders periode regnet fra Kontraktsinngåelsen. Et slikt krav skal gjelde

13.3 Er nettoeffekten av alle Endringer av Arbeidet at Kontraktsprisen blir mindre enn den opprinnelige kontraktspris, skal Kjøper betale et tillegg til Kontraktsprisen som tilsvare 4% av differansen, men

slik at det skal foretas en rimelig reduksjon av tillegget for så vidt Selger kan utnytte sin arbeidsstyrke på annet hold.

13.4 Virkningene av Endringer av Arbeidet på Fremdriftsplanen skal avtales i den enkelte Endringsordre på grunnlag av den samlede nettoeffekt av en endring hvor det også tas rimelig hensyn til de samlede forsinkende virkninger av tidligere endringsarbeider.

Med de begrensninger som følger av art. 12.1 kan Kjøper, uavhengig av om Selger har oversendt et Endringsordrekrav eller ikke, kreve at Selger setter i verk særlige tiltak for å unngå at et endringsarbeid får virkning på

samtlig virkninger av Endringer av Arbeidet foreskrevet i vedkommende tremåneders periode. Kravet skal inneholde en uttømmende analyse av de fremdriftskonsekvenser Leverandøren mener slike endringer medfører. Analysen skal opplyse om hvilke særlige tiltak som kan iverksettes for å overholde Fremdriftsplanen og hvilken effekt det vil ha at tiltakene ikke iverksettes.

Krav med slik analyse skal fremsettes senest én måned etter utgangen av tremåneders perioden som analysen gjelder. Leverandøren kan ikke senere gjøre gjeldende at Endringsordrer det er gjort avtale om, eller som omfattes av analysen som nevnt har virkninger på Fremdriftsplanen utover det som er avtalt eller omtalt i analysen. Selskapet skal ta stilling til kravet innen rimelig tid etter mottak av analysen.

Med de begrensninger som følger av art. 12.1 kan Selskapet, uavhengig av om Leverandøren har oversendt et Endringsordrekrav eller ikke, kreve at Leverandøren setter i verk særlige tiltak for å unngå at et endringsarbeid får virkning på Fremdriftsplanen eller for å begrense konsekvenser av Selskapets endringer. Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende.

13.5 En Endring av Arbeidet som er forårsaket av forhold Leverandøren har ansvar for, skal ikke medføre noen forandring av Kontraktsprisen eller Fremdriftsplanen i Leverandørens favør.

Fremdriftsplanen eller for å begrense konsekvenser av Kjøpers endringer. Reglene i art. 12 til 16 gjelder tilsvarende.

13.5 En Endring av Arbeidet som er forårsaket av forhold Selgeren har ansvar for, skal ikke medføre noen forandring av Kontraktsprisen eller Fremdriftsplanen i Selgerens favør.

**Art. 14 UTSTEDELSE AV
ENDRINGSORDRE**

14.1 Alle Endringer av Arbeidet foretas ved Endringsordre utstedt av Selskapet etter reglene i denne artikkel.

14.2 En Endringsordre skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema. Den opprinnelige versjon av Endringsordren skal i det minste inneholde en beskrivelse av hva endringsarbeidet består i. De tids-, pris-, og eventuelt vektvirkninger som ikke er fastsatt i den opprinnelige versjon, skal fastsettes i den endelige versjon av Endringsordren.

**Art. 15 KONSEKVENSER AV
UTSTEDT ENDRINGSORDRE.
TVIST OM KONSEKVENSER**

15.1 Ved mottagelsen av en Endringsordre eller instruks som nevnt i art. 16.1 skal Leverandøren uten ugrunnet opphold iverksette denne, selv om Endringsordrens eller instruksens virkninger ennå ikke er fastsatt.

15.2 Dersom partene er enige om at det foreligger en Endring av Arbeidet, men er uenige om endringens virkning for Kontraktsprisen, skal Selskapet betale Leverandøren et foreløpig vederlag beregnet etter art. 13.2.

**Art. 14 UTSTEDELSE AV
ENDRINGSORDRE**

14.1 Alle Endringer av Arbeidet foretas ved Endringsordre utstedt av Kjøper etter reglene i denne artikkel.

14.2 En Endringsordre skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema. Den opprinnelige versjon av Endringsordren skal i det minste inneholde en beskrivelse av hva endringsarbeidet består i. De tids-, pris-, og eventuelt vektvirkninger som ikke er fastsatt i den opprinnelige versjon, skal fastsettes i den endelige versjon av Endringsordren.

**Art. 15 KONSEKVENSER AV
UTSTEDT ENDRINGSORDRE.
TVIST OM KONSEKVENSER**

15.1 Ved mottagelsen av en Endringsordre eller instruks som nevnt i art. 16.1 skal Selger uten ugrunnet opphold iverksette denne, selv om Endringsordrens, eller instruksens, virkninger ennå ikke er fastsatt.

15.2 Dersom partene er enige om at det foreligger en Endring av Arbeidet, men er uenige om endringens virkning for Kontraktsprisen, skal Kjøper betale Selger et foreløpig vederlag beregnet etter art. 13.2. Er partene uenige om virkningene for Fremdriftsplanen, skal begge parter syn, herunder eventuelle forbehold, fremgå av Endringsordren.

Dersom det ikke er innledet voldgiftsak om betalingen for endringsarbeidet innen seks måneder etter at Selskapet har utstedt Endringsordre med priskonsekvenser, skal det der angitte vederlag ansees som endelig.

Dersom Leverandøren krever det skal Selskapet i tillegg betale differansen mellom Leverandørens vederlagskrav beregnet etter art. 13.2 og det foreløpige vederlag Selskapet har utbetalt i medhold av art. 15.2 første avsnitt. Selskapet plikter ikke å foreta slik utbetaling med mindre Leverandøren for egen regning stiller garanti fra bank eller forsikringsselskap med innhold som beskrevet i Vedlegg J for 100% av det beløp som kreves utbetalt.

Summen av utbetaling i henhold til art. 15.2 tredje avsnitt og 16.2, tredje avsnitt skal aldri overstige 15 % av Kontraktsprisen.

Betalinger etter denne art. 15.2 skal skje etter bestemmelsene i art. 20. Beløpet forfaller til betaling 30 Dager etter at Selskapet har mottatt faktura.

Fastsettes det en annen pris for Endring av Arbeidet enn det utbetalte vederlag i henhold til første og tredje avsnitt, skal korrekt oppgjør gjennomføres og det skal svares renter etter Forsinkelsesrenteloven på urettmessig tilbakeholdt eller mottatt beløp. Selskapet skal dekke den del av garantikostnadene med renter som korresponderer med det beløpet Leverandøren er berettiget til.

Dersom det ikke er reist søksmål om virkningen av endringsarbeidet innen fire måneder etter at Kjøper har utstedt Endringsordre med sitt syn på virkningene, eller partene ikke innen denne frist har avtalt voldgift, skal det der angitte vederlag og virkning på Fremdriftsplanen ansees som endelig.

Betaling etter denne art. 15.2 skal skje etter bestemmelsene i art. 20.

Fastsettes det en annen pris for Endring av Arbeidet enn det utbetalte vederlag i henhold til første avsnitt, skal det svares renter etter Forsinkelsesrenteloven av forskjellen mellom utbetalt vederlag og endelig fastsatt pris.

Dersom det er fremsatt Endringsordrekraft, løper renten på urettmessig tilbakeholdt beløp fra det tidspunkt som skulle ha vært forfallsdag etter bestemmelsene i art. 20 dersom endringsarbeidet var en del av Arbeidet. Har Selskapet utstedt Endringsordre uten at det på forhånd er fremsatt krav om det, løper renten på urettmessig tilbakeholdt beløp fra forfallsdag etter art. 15.2 femte avsnitt.

15.3 Er partene uenige om virkningene for Fremdriftsplanen, skal begge parters syn, herunder eventuelle forbehold, fremgå av Endringsordren.

Dersom det ikke er innledet voldgiftsak om endringsarbeidets virkning på Fremdriftsplanen innen tre måneder etter at Selskapet skriftlig har meddelt sitt standpunkt som nevnt i art. 13.4, tredje avsnitt, skal Selskapets angivelse av fremdriftsvirkningen i Endringsordren anses som endelig.

Krever Selskapet, før virkningene på Fremdriftsplanen er endelig fastsatt ved avtale, voldgiftsdom eller i henhold til art. 15.3, andre avsnitt, satt i verk tiltak som nevnt i art. 13.4, siste avsnitt for å unngå eller begrense den forsinkelse av Fremdriftsplanen som etter Leverandørens syn den aktuelle Endring av Arbeidet vil medføre, gjelder reglene i art. 12 til 16 tilsvarende.

Dersom det er fremsatt Endringsordrekraft, løper renten på urettmessig tilbakeholdt beløp fra det tidspunkt som skulle vært forfallsdag etter bestemmelsen i art. 20 dersom endringsarbeidet var en del av Arbeidet. Har Kjøper utstedt Endringsordre uten at det på forhånd er fremsatt krav om det, løper renten på urettmessig tilbakeholdt beløp fra forfallsdag etter art. 15.2 fjerde avsnitt.

15.3 Krever Kjøper, før virkningene på Fremdriftsplanen er endelig fastsatt ved avtale eller dom, satt i verk tiltak som nevnt i art. 13.4, siste avsnitt for å unngå eller begrense den forsinkelse av Fremdriftsplanen som etter Selgers syn den aktuelle Endring av Arbeidet vil medføre, gjelder reglene i art. 12 til 16 tilsvarende.

**Art. 16 TVIST OM HVORVIDT
ENDRING AV ARBEIDET FORE-
LIGGER. OMTVISTET EN-
DRINGSORDRE**

16.1 Selskapets Representant kan, ved skriftlig instruks eller ved møtereferat undertegnet eller skriftlig bekreftet av ham, fremsette krav om utførelse av et nærmere bestemt arbeid. Dersom arbeidet etter Leverandørens oppfatning ikke er en del av hans plikter etter Kontrakten, skal Leverandøren fremsette Endringsordrekraav til Selskapet og så snart som mulig deretter utarbeide overslag i henhold til art. 12.2.

Dersom Leverandøren ikke har fremsatt Endringsordrekraav innen 21 Dager etter at Selskapet har krevd et slikt arbeid utført på den måten som er nevnt i første avsnitt, taper han retten til å gjøre gjeldende at arbeidet er en Endring av Arbeidet.

Et Endringsordrekraav skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema. Det skal inneholde en spesifisert beskrivelse av det arbeid kravet gjelder og en referanse til den instruksen Leverandøren mener kravet bygger på.

Dersom Leverandøren fremsetter krav som etter sitt innhold er et Endringsordrekraav uten å bruke fastsatt skjema, har Selskapet rett til å behandle kravet som et Endringsordrekraav. Leverandøren skal i så fall underrettes skriftlig uten ugrunnet opphold.

**Art. 16 TVIST OM HVORVIDT
ENDRING AV ARBEIDET FORE-
LIGGER. OMTVISTET EN-
DRINGSORDRE**

16.1 Kjøper kan ved skriftlig instruks fra Kjøpers Representant, eller ved møtereferat undertegnet eller skriftlig bekreftet av ham, fremsette krav om utførelse av et nærmere bestemt arbeid. Dersom arbeidet etter Selgers oppfatning ikke er en del av hans plikter etter Kontrakten, skal Selger fremsette Endringsordrekraav til Kjøper og, så snart som mulig deretter, utarbeide overslag i henhold til art. 12.2.

Dersom Selger ikke har fremsatt Endringsordrekraav innen 14 Dager etter at Kjøper har krevd et slikt arbeid utført på den måten som er nevnt i første avsnitt, taper han retten til å gjøre gjeldende at arbeidet er en Endring av Arbeidet.

Et Endringsordrekraav skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema. Det skal inneholde en spesifisert beskrivelse av det arbeid kravet gjelder og en referanse til den instruksen Selger mener kravet bygger på.

16.2 Har Leverandøren innen fristen fremsatt krav som nevnt i art. 16.1, skal Selskapet innen 21 Dager etter mottak av kravet enten utstede Endringsordre etter reglene i art. 14 eller en Omtvistet Endringsordre. Mener Selskapet at dette arbeidet er en del av Arbeidet, skal det utstede en Omtvistet Endringsordre. Omtvistet Endringsordre skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema, som skal identifisere det arbeid som partene er uenige om og inneholde en begrunnelse for hvorfor Selskapet mener at dette er en del av Arbeidet. Dersom Selskapet vil gjøre gjeldende at Leverandørens krav er fremsatt for sent, må dette varsles innen 21 Dager etter mottak av Endringsordrekravet. Hvis Selskapet ikke har utstedt Endringsordre eller Omtvistet Endringsordre innen 21 Dager etter mottak av Endringsordrekrav, skal Omtvistet Endringsordre anses utstedt.

Ved mottagelsen av en Omtvistet Endringsordre skal Leverandøren uten ugrunnet opphold iverksette denne.

Leverandøren kan kreve at Selskapet betaler et midlertidig vederlag beregnet etter art. 13.2, for det omtvistede arbeidet. Selskapet plikter ikke å foreta utbetaling med mindre Leverandøren for egen regning stiller garanti fra bank eller forsikrings-selskap med innhold som beskrevet i Vedlegg J for 100 % av det beløp som kreves utbetalt. Selskapet er heller ikke forpliktet til å utbetale dersom en ekspert som nevnt i art. 16.3 gir Selskapet medhold i at det omtvistede

16.2 Har Selger innen fristen fremsatt krav som nevnt i art. 16.1, skal Kjøper innen 28 Dager etter mottak av kravet enten utstede Endringsordre etter reglene i art. 14 eller en Omtvistet Endringsordre. Mener Kjøper at

dette arbeidet er en del av Arbeidet, skal det utstede en Omtvistet Endringsordre. Omtvistet Endringsordre skal uttrykkelig betegnes som dette og fremsettes på fastsatt skjema, som skal identifisere det arbeid som partene er uenige om og inneholde en begrunnelse for hvorfor Kjøper mener at dette er en del av Arbeidet. Dersom Kjøper vil gjøre gjeldende at Selgers krav er fremsatt for sent, må dette varsles innen 28 Dager etter mottak av Endringsordrekravet.

Ved mottagelsen av en Omtvistet Endringsordre skal Selger uten ugrunnet opphold iverksette denne.

arbeidet skal anses som en del av Arbeidet.

Summen av utbetalinger i henhold til art. 16.2 tredje avsnitt og 15.2, tredje avsnitt skal aldri overstige 15 % av Kontraktsprisen.

Betalinger etter denne art. 16.2 skal skje etter bestemmelsene i art. 20. Beløpet forfaller til betaling 30 Dager etter at Selskapet har mottatt faktura.

Fastsettes det endelig at det omtvistede arbeidet er en del av Arbeidet skal Leverandøren straks betale mottatt beløp tilbake og svare renter etter «Forsinkelsesrenteloven» fra Selskapets utbetaling til tilbakebetaling skjer.

Fastsettes det endelig at det omtvistede arbeidet ikke er en del av Arbeidet, får art. 15.2, sjette og syvende avsnitt tilsvarende anvendelse.

16.3 Hver av partene kan kreve at spørsmålet om hvorvidt arbeid under en Omtvistet Endringsordre er en del av Arbeidet eller hvorvidt fristen i art. 16.1 er overholdt, skal avgjøres foreløpig av en ekspert. Krav må fremsettes innen 60 Dager etter utstedelse av den Omtvistede Endringsordre. Med mindre partene innen 14 Dager etter slikt krav er blitt enige om en ekspert, skal eksperten oppnevnes etter reglene i Vedlegg D.

Hver av partene skal innen syv Dager etter oppnevningen fremlegge for eksperten den dokumentasjon som på-

16.3 Hvis Selger ikke har reist søksmål innen seks måneder etter utstedelsen, og partene heller ikke har avtalt voldgift innen denne fristen, skal det noteres på den Omtvistede Endringsordre at den ansees som en del av Arbeidet.

beropes med tilhørende skriftlig argumentasjon, med kopi til den andre part. Partene har rett til ett ytterligere skriftlig innlegg til eksperten med kopi til den andre part innen 7 Dager fra fristen for det første innlegg. Ekspertens grunngitte beslutning skal foreligge innen 30 Dager etter oppnevningen.

Den part som ikke får medhold bærer endelig utgiftene til eksperten. Forørig bærer hver av partene endelig sine omkostninger ved den foreløpige avgjørelse.

16.4 Har Leverandøren fått medhold ved den foreløpige avgjørelse i henhold til art. 16.3, skal den Omtvistede Endringsordre behandles som en Endringsordre etter art. 15 inntil tvisten er løst ved avtale, voldgift eller etter reglene i art. 16.4 tredje avsnitt. Foretas det herunder midlertidig utbetaling etter art. 15.2, anses denne ikke under noen omstendighet endelig før tre måneder etter at tvisten er løst.

Har Selskapet fått medhold ved den foreløpige avgjørelse i henhold til art. 16.3, skal arbeidet i henhold til den Omtvistede Endringsordre behandles som en del av Arbeidet inntil tvisten er løst ved avtale, voldgift eller etter reglene i art. 16.4 tredje avsnitt.

Den foreløpige avgjørelse i henhold til art. 16.3 blir endelig dersom ikke voldgift er innledet innen seks måneder etter datoen for den foreløpige avgjørelse.

16.5 Har partene verken krevd avgjørelse i henhold til art. 16.3 eller innledet voldgift innen åtte måneder etter utstedelsen, skal det noteres på den Omtvistede Endringsordre at den ansees som en del av Arbeidet.

Art. 17 AVBESTILLING

17.1 Selskapet kan ved varsel til Leverandøren si opp Kontrakten med den virkning at utførelsen av Arbeidet skal opphøre (avbestilling).

17.2 Etter slik avbestilling skal Selskapet betale:

a) det beløp Leverandøren har til gode for den del av Arbeidet som allerede er utført, og

b) alle utlegg som Leverandøren og Underleverandører pådrar seg i forbindelse med Materialer bestilt før avbestillingsvarselet er mottatt av Leverandøren, samt godtgjørelse for arbeid som er utført på Materialene forut for denne dato, forutsatt at slike utgiftsposter ikke blir betalt i henhold til art. 17.2 a), og

c) Leverandørens kostnader forbundet med kopiering av dokumenter samt utarbeidelse av «as-built» status i henhold til art. 17.5, og

d) alle nødvendige avbestillingsgebyrer og administrasjonsutgifter som er påført Leverandøren i forbindelse med avbestillingen, og

Art. 17 AVBESTILLING

17.1 Kjøper kan ved varsel til Selger si opp Kontrakten med den virkning at utførelsen av Arbeidet skal opphøre (avbestilling).

17.2 Etter slik avbestilling skal Kjøper betale:

a) det beløp Selger har til gode for den del av Arbeidet som allerede er utført, og

b) alle utlegg som Selger og Underleverandører pådrar seg i forbindelse med Materialer bestilt før avbestillingsvarselet er mottatt av Selgeren, samt godtgjørelse for arbeid som er utført på Materialene forut for denne dato, forutsatt at slike utgiftsposter ikke blir betalt i henhold til art. 17.2 a), og

c) alle nødvendige og dokumenterte avbestillingsgebyrer og administrasjonsutgifter som er påført Selger i forbindelse med avbestillingen, og

d) Selgers og Underleverandørenes andre dokumenterte utgifter direkte forbundet med en ordnet avslutning av Kontrakten, beregnet så vidt mulig etter reglene i art. 13.2.

e) Leverandørens og Underleverandørens andre utgifter direkte forbundet med en ordnet avslutning av Kontrakten, beregnet så vidt mulig etter reglene i art. 13.2.

Betaling skal skje i samsvar med reglene i art. 20.

17.3 I tillegg til beløp som nevnt i art. 17.2 skal Selskapet innen 30 Dager etter mottatt faktura betale et avbestillingsgebyr som er lik det minste av:

a) 4% av Kontraktsprisen eller

b) 6% av den del av Kontraktsprisen som ikke er betalt på avbestillingsdatoen og heller ikke skal betales etter art. 17.2 a).

Selskapet har ikke rett til å foreta motregning i avbestillingsgebyret med andre krav enn de som er fremsatt overfor Leverandøren før avbestillingsdatoen og som er godtatt av ham.

17.4 Leverandøren skal etter instruks fra Selskapet gjøre sitt beste for å avbestille Underleveranser på slike vilkår som Selskapet kan godta. Hvis Selskapet ikke kan godta vilkårene for avbestilling, skal Leverandøren overføre kontrakt om slike Underleveranser til Selskapet.

17.5 Partene skal opprette Leveringsprotokoll som angir hver av partenes oppfatning av hvor stor prosentvis del av Leveransen som er utført, beregnet

Betaling skal skje i samsvar med reglene i art. 20.

17.3 I tillegg til beløp som nevnt i art. 17.2 skal Kjøper innen 30 Dager etter mottatt faktura betale et avbestillingsgebyr som er lik 4% av den del av Kontraktsprisen som ikke er betalt på avbestillingsdatoen og heller ikke skal betales etter art. 17.2 a).

Kjøper har ikke rett til å foreta motregning i avbestillingsgebyret med andre krav enn de som er fremsatt overfor Selger før avbestillingsdatoen og som er godtatt av ham.

17.4 Selger skal etter instruks fra Kjøper gjøre sitt beste for å avbestille Underleveranser på slike vilkår som Kjøper kan godta. Hvis Kjøper ikke kan godta vilkårene for avbestilling, skal Selger overføre kontrakt om slike Underleveranser til Kjøper.

17.5 Partene skal opprette Leveringsprotokoll som angir hver av partenes oppfatning av hvor stor prosentvis del av Kontraktsgjensstanden og Arbeidet

etter de prinsipper for fremdriftsberegninger som er fastsatt i Kontrakten. Selskapet skal også utstede Ferdigattest som reflekterer Leveringsprotokollen. Reglene i art. 19 gjelder tilsvarende. Leverandøren skal levere kopier av all design- og innkjøpsdokumentasjon utarbeidet frem til avbestilling, inkludert slike dokumenter som ennå ikke er ferdigstilt. Leverandøren skal også levere et sett tegninger av Kontraktsgegenstanden som reflekterer faktisk «as-built» status på avbestillingsdato.

Leverandøren skal videre levere kopier av alle planer, tegninger, spesifikasjoner og andre dokumenter som Selskapet har rett til å benytte i henhold til art. 33.

17.6 Selskapet skal for egen regning fjerne Leveransen, Materialer og Selskapsmaterialer fra Byggeplass(ene). Dersom dette ikke gjøres innen rimelig tid, kan Leverandøren, etter først å ha varslet Selskapet, flytte dem til et egnet sted for lagring for Selskapets regning og risiko. Leverandøren skal inntil Leveransen, Materialer og Selskapsmaterialer er fjernet, oppbevare dem på en sikker måte for Selskapets regning og risiko.

som er utført, beregnet etter de prinsipper for fremdriftsberegninger som er fastsatt i Kontrakten. Kjøper skal også utstede Ferdigattest som reflekterer Leveringsprotokollen. Reglene i art. 19 gjelder tilsvarende.

Selger skal videre levere kopier av alle planer, tegninger, spesifikasjoner og andre dokumenter som Kjøper har rett til å benytte i henhold til art. 33.

17.6 Kjøper skal for egen regning fjerne Leveransen, Materialer og Kjøpers Leveranser fra Byggeplass(ene). Dersom dette ikke gjøres innen rimelig tid, kan Selger, etter først å ha varslet Kjøper, flytte dem til et egnet sted for lagring for Kjøpers regning og risiko. Selger skal inntil Leveransen, Materialer og Kjøpers Leveranser er fjernet, oppbevare dem på en sikker måte for Kjøpers regning og risiko.

**Art. 18 SELSKAPETS RETT TIL
MIDLERTIDIG INNSTILLING AV
ARBEIDET**

18.1 Selskapet kan ved varsel til Leve-
randøren kreve at utførelsen av Arbei-
det eller deler av dette blir midlertidig
innstilt.

Varsalet skal angi hvilken del av Ar-
beidet som skal innstilles, fra hvilken
dato dette skal skje og forventet dato
for gjenopptagelse av Arbeidet. Videre
skal angis mobiliseringsplan og even-
tuelle støttefunksjoner som skal opp-
rettholdes mens Arbeidet er innstilt.

Leverandøren skal gjenoppta Arbei-
det etter varsel fra Selskapet. Tids-
punktet for gjenopptagelsen av Arbei-
det fastsettes under hensyn til
mobiliseringsplanen og opprettholdte
støttefunksjoner.

18.2 Selskapet skal erstatte Leveran-
døren alle nødvendige kostnader ved:

- a) demobilisering av personell, utstyr
og Byggeplass(er), og
- b) sikring av Kontraktsgjensstanden,
Materialer og Selskapsmaterialer, og
- c) personell, Underleverandører og
utstyr som må holdes tilgjengelig i
henhold til mobiliseringsplanen, og
- d) nødvendig flytting av Kontrakts-
gjensstanden for å unngå urimelig
ulempe for Leverandørens øvrige
virksomhet, og

**Art. 18 KJØPERS RETT TIL
MIDLERTIDIG INNSTILLING AV
ARBEIDET**

18.1 Kjøper kan ved varsel til Selger
kreve at utførelsen av Arbeidet eller
deler av dette blir midlertidig innstilt.

Varsalet skal angi hvilken del av Ar-
beidet som skal innstilles, fra hvilken
dato dette skal skje og forventet dato
for gjenopptagelse av Arbeidet. Videre
skal angis mobiliseringsplan og even-
tuelle støttefunksjoner som skal opp-
rettholdes mens Arbeidet er innstilt.

Selger skal gjenoppta Arbeidet etter
varsel fra Kjøper. Tidspunktet for
gjenopptagelsen av Arbeidet fastsettes
under hensyn til mobiliseringsplanen
og opprettholdte støttefunksjoner.

18.2 Kjøper skal erstatte Selger alle
nødvendige kostnader som Selger har
hatt som følge av innstillingen av Ar-
beidet.

e) andre kostnader Leverandøren har hatt som følge av innstillingen av Arbeidet.

Leverandørens krav for arbeid som utføres skal så vidt mulig beregnes etter prinsippene i art. 13.2, og Kontraktsprisen skal justeres tilsvarende. Betaling skal skje i samsvar med reglene i art. 20.

18.3 Vedlegg C skal justeres for virkningen av innstillingen av Arbeidet. Art. 12 til 16 gjelder tilsvarende. Endringsordrekrav må fremsettes innen 21 Dager etter at Selskapet har krevd Arbeidet gjenopptatt.

18.4 Hvis Arbeidet eller deler av det har vært innstilt uten avbrudd i mer enn 120 Dager, kan Leverandøren med 14 Dagers varsel si opp Kontrakten for så vidt angår den del av Arbeidet som er innstilt. Har Selskapet ikke innen 14 Dager etter at varselet ble mottatt, gitt ordre om gjenopptagelse av Arbeidet, gjelder bestemmelsene i art. 17 tilsvarende.

18.5 Selskapet har ikke rett til midlertidig innstilling for en lengre periode enn angitt i Vedlegg C av de deler av Arbeidet som er omfattet av en kontrakt om Underleveranse av marine tjenester ved sammenkoblingsoperasjoner, tungløftoperasjoner eller installasjon av Kontraktsjenstanden.

Selgers krav for arbeid som utføres skal så vidt mulig beregnes etter prinsippene i art. 13.2, og Kontraktsprisen skal justeres tilsvarende. Betaling skal skje i samsvar med reglene i art. 20.

18.3 Vedlegg C skal justeres for virkningen av innstillingen av Arbeidet. Art. 12 til 16 gjelder tilsvarende. Endringsordrekrav må fremsettes innen 14 Dager etter at Kjøper har krevd Arbeidet gjenopptatt.

18.4 Hvis Arbeidet eller deler av det har vært innstilt uten avbrudd i mer enn 120 Dager, kan Selger med 30 Dagers varsel si opp Kontrakten for så vidt angår den del av Arbeidet som er innstilt. Har Kjøper ikke innen 14 Dager etter at varselet ble mottatt, gitt ordre om gjenopptagelse av Arbeidet, gjelder bestemmelsene i art. 17 tilsvarende.

DEL V LEVERING OG BETALING

Art. 19 LEVERING OG FULLFØRING AV ARBEIDET

19.1 Levering av Kontraktsgjensstanden skjer ved at partene i fellesskap etter krav fra Leverandøren oppretter Leveringsprotokoll når Leveringsdato er nådd, og Kontraktsgjensstanden er ferdig, har gjennomgått de tester som Kontrakten foreskriver og er klar for levering.

Leveringsprotokollen skal opprettes selv om mindre deler av Arbeidet gjenstår, forutsatt at disse ikke har praktisk betydning for bruk av Kontraktsgjensstanden eller for senere arbeid som skal utføres av andre leverandører.

19.2 Leveringsprotokollen skal opprettes når vilkårene i art. 19.1 foreligger, forutsatt at Leverandøren med minst 14 Dagers varsel har anmodet om det. Slik anmodning kan ikke gis tidligere enn 28 Dager før Leveringsdato.

Leveringsprotokollen skal angi gjenstående deler av Arbeidet og opplysninger om fullføring av disse. Ved uenighet skal begge

DEL V LEVERING OG BETALING

Art. 19 LEVERING OG FULLFØRING AV ARBEIDET

19.1 Selger skal levere Kontraktsgjensstanden, og alle andre deler av Leveransen, på leveringssted(er) angitt i Kontrakten og i henhold til Fremdriftsplanen og andre krav i Kontrakten.

Med mindre annet er avtalt i Bestillingen, skjer Levering av Kontraktsgjensstanden ved at partene i fellesskap etter krav fra Selger oppretter Leveringsprotokoll når Leveringsdato er nådd, og Kontraktsgjensstanden er ferdig, har gjennomgått de tester som Kontrakten foreskriver og er klar for levering.

Leveringsprotokollen skal opprettes selv om mindre deler av Arbeidet gjenstår, forutsatt at disse ikke har praktisk betydning for bruk av Kontraktsgjensstanden eller for senere fabrikasjonsarbeider som skal utføres av andre leverandører.

19.2 Leveringsprotokollen skal opprettes når vilkårene i art. 19.1 foreligger, forutsatt at Selger med minst 14 Dagers varsel har anmodet om det. Slik anmodning kan ikke gis tidligere enn 28 Dager før Leveringsdato.

Leveringsprotokollen skal angi gjenstående deler av Arbeidet og opplysninger om fullføring av disse, slik som hvem som skal når fullføre de og

parters syn fremgå av Leveringsprotokollen.

Leveringsprotokollen skal dateres og underskrives av begge parter.

19.3 Selskapet skal på eget initiativ utstede Ferdigattest når Arbeidet – med unntak av garantiarbeider – er utført i henhold til Kontrakten.

Ferdigattesten skal utstedes samtidig med opprettelsen av Leveringsprotokoll hvis vilkårene for utstedelse av Ferdigattest da er oppfylt.

19.4 Fastsetter Kontrakten at Kontraktsgjenstanden skal leveres som delleveranser, gjelder reglene i art. 19.1 og 19.2 tilsvarende for hver delleveranse.

hvor de skal fullføres. Ved uenighet skal begge parters syn fremgå av Leveringsprotokollen.

Leveringsprotokollen skal dateres og underskrives av begge parter.

Dersom det er avtalt avvikende leveringsbetingelser i Bestillingen, skal disse gjelde foran bestemmelsene i Art. 19.1 og 19.2. Det skal i alle tilfelle utstedes et dokument som bekrefter at Kontraktsgjenstanden, og eventuelle andre deler av Leveransen, er overlevert til Kjøper, og dato for utstedelse av slikt dokument skal gjelde som tidspunktet for start av garantiperioden i henhold til art. 23.2.

Hvis levering er avtalt å skulle skje i henhold til INCOTERMS eller liknende, og med mindre noe annet er klart uttrykt i bestillingen, skal Art. 29, 30 og 31 gjelde uavhengig av hva som ellers måtte følge av slike særskilte leveringsbetingelser.

19.3 Kjøper skal på eget initiativ utstede Ferdigattest når Arbeidet – med unntak av garantiarbeider – er utført i henhold til Kontrakten.

19.4 Fastsetter Kontrakten at Kontraktsgjenstanden skal leveres som delleveranser, gjelder reglene i art. 19.1 og 19.2 tilsvarende for hver delleveranse.

Art. 20 BETALING, FAKTURE- RING, REVISJON OG SIKKER- HETSSTILLELSE

20.1 Selskapet skal betale Kontraktsprisen til Leverandøren innen de frister og etter de regler som er fastsatt i denne artikkel og Kontrakten forøvrig.

Selskapet plikter ikke å betale før Leverandøren har stillet garanti som nevnt i art. 20.2.

20.2 Leverandøren skal for egen regning skaffe Selskapet en garanti fra bank eller forsikringsselskap med innhold som beskrevet i Vedlegg J, eller annen garanti godkjent av Selskapet. Garantien skal utgjøre prosent av Kontraktsprisen ved kontraktsinngåelse.

Garantien skal være gyldig for sitt fulle beløp inntil utstedelse av Ferdigattesten og skal deretter være gyldig for det halve beløp. Fra og med utløpet av Garantiperioden skal garantien være gyldig for et beløp som svarer til omkostningene av de garantiarbeider som da ikke er utført. Når Godkjennelsesattesten er utstedt, opphører garantien å gjelde.

Hvis Ferdigattest eller Godkjennelsesattest ikke er utstedt innen de tidspunkter som garantien angir og dette ikke skyldes Selskapet, skal Leverandøren sørge for at garantiens gyldighet forlenges, slik at den alltid er gyldig for det beløp som kreves etter disse regler.

Art. 20. BETALING AV KON- TRAKTSPRISEN, FAKTURERING OG REVISJON

20.1 Kjøper skal betale Kontraktsprisen til Selger innen de frister og etter de regler som er fastsatt i denne artikkel og Kontrakten forøvrig.

Kjøper plikter ikke å betale før Selger har stillet garanti som nevnt i art. 21.

20.2 Faktura skal settes opp etter reglene i Vedlegg B og art. 12 til 16. Dokumentasjon som er nødvendig for kontroll av det fakturerte beløp skal vedlegges.

20.3 Med mindre annet er avtalt i Vedlegg B, gjelder følgende regler for fakturering:

a) Siste søndag i hver kalendermåned er sluttdato for innsamling av opplysninger for fakturering av Arbeidet.

b) Innen 10 Dager etter sluttdato, skal Leverandøren levere Selskapet faktura for den del av Kontraktsprisen som skal betales.

c) Faktura skal settes opp etter reglene i Vedlegg B og art. 12 til 16. Dokumentasjon som er nødvendig for kontroll av det fakturerte beløp skal vedlegges.

20.4 Etter mottak av faktura som tilfredsstillt kravene i art. 20.3, skal Selskapet innen 30 Dager betale det beløp Leverandøren har til gode etter fakturaen.

Med mindre annet følger av Kontrakten, kan det ved betaling av Kontraktsprisen gjøres fradrag for:

a) enhver tidligere å-konto betaling til Leverandøren som har referanse til eller direkte vedrører det arbeid fakturaen omfatter. Dette gjelder likevel ikke utbetalinger til Leverandøren etter art. 15.2, tredje avsnitt og art. 16.2, tredje avsnitt,

b) de deler av fakturabeløpet som er utilstrekkelig dokumentert eller på annen måte omtvistet, såfremt Selska-

20.3 Etter mottak av faktura som tilfredsstillt kravene i art. 20.2, skal Kjøper innen fristen angitt i Bestillingen betale det fakturabeløp som ikke er omtvistet.

Kjøper må snarest mulig og senest ved betalingsfristen spesifiserer hvilke deler av fakturabeløpet som er utilstrekkelig dokumentert eller på annen måte er omtvistet, samt hvilke beløp det av andre grunner er gjort fradrag for.

Dersom det senere fastslås at Kjøper hadde plikt til å betale det tilbakeholdte beløp, skal Kjøper betale forsinkelsesrenter etter Forsinkelsesrenteloven beregnet fra fakturaens forfallsdato.

20.4 Innen 45 Dager etter utstedelse av Ferdigattesten skal Selger fremlegge forslag til sluttoppgjør. Forslaget skal inneholde en oppstilling over det endelige vederlag for Arbeidet og alle krav Selger vil gjøre gjeldende samt fradrag for eventuell dagmulkt og andre beløp som Kjøper måtte ha til gode. Forslaget skal inneholde dokumentasjon for hver av postene i oppstillingen.

Krav som ikke er medtatt i forslaget til sluttoppgjør kan ikke senere gjøres gjeldende av Selger.

Innen 45 Dager etter at Kjøper har mottatt forslag til sluttoppgjør, må Kjøper varsle Selger dersom det gjøres innvendinger mot forslaget. Kjøper skal gjøre rede for hva innvendingene

pet snarest mulig og senest ved betalingen spesifiserer hvilken dokumentasjon som mangler eller hva tvisten gjelder,

c) alle beløp med tilknytning til Kontrakten som Selskapet måtte ha til gode hos Leverandøren og hvor motregningsrett følger av gjeldende rett.

Dersom det senere fastslås at Selskapet hadde plikt til å betale det tilbakeholdte beløp, skal Selskapet betale forsinkelsesrenter etter

Forsinkelsesrenteloven beregnet fra fakturaens forfallsdato.

20.5 Innen 45 Dager etter utstedelse av Ferdigattesten skal Leverandøren fremlegge forslag til sluttoppgjør. Forslaget skal inneholde en oppstilling over det endelige vederlag for Arbeidet og alle krav Leverandøren vil gjøre gjeldende samt fradrag for eventuell dagmulkt og andre beløp som Selskapet måtte ha til gode. Forslaget skal inneholde dokumentasjon for hver av postene i oppstillingen.

Beløp som Leverandøren i forslag til sluttoppgjør angir at Selskapet har til gode, skal straks utbetales.

Krav som ikke er medtatt i forslaget til sluttoppgjør kan ikke senere gjøres gjeldende av Leverandøren.

Innen 45 Dager etter at Selskapet har mottatt forslag til sluttoppgjør, må Selskapet varsle Leverandøren dersom det gjøres innvendinger mot forslaget. Selskapet skal gjøre rede for hva inn-

består i, og angi det beløp som Kjøper anser som det riktige sluttoppgjør. Oversittes fristen, anses Selgers forslag som godtatt.

20.5 Dersom partene ikke kommer til enighet i forbindelse med sluttoppgjøret, må Selger reise søksmål innen 4 måneder etter at han har mottatt Kjøpers svar etter art. 20.4, tredje avsnitt, dog senest 6 måneder etter utstedelse av Ferdigattest dersom Selger unnlater å fremsette forslag til sluttoppgjør.

Oversittes fristen i første avsnitt, taper Seller retten til å reise søksmål og Kjøpers forslag til sluttoppgjør skal anses som godtatt av Selger.

vendingene består i, og angi det beløp som Selskapet anser som det riktige sluttoppgjør. Oversittes fristen, anses Leverandørens forslag som godtatt.

20.6 Dersom partene ikke kommer til enighet om sluttoppgjøret, kan hver av dem innen tre måneder etter at Leverandøren har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt, kreve alternativ tvisteløsning forsøkt. Partene skal innen to uker etter at slikt krav er fremsatt enes om fremgangsmåten for slik alternativ tvisteløsning. Partene skal medvirke til at slik alternativ tvisteløsning kan gjennomføres innen seks måneder etter at Leverandøren har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt.

20.7 Dersom partene ikke kommer til enighet om sluttoppgjøret, kan hver av dem innen tre måneder etter at Leverandøren har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt, kreve alternativ tvisteløsning forsøkt. Partene skal innen to uker etter at slikt krav er fremsatt enes om fremgangsmåten for slik alternativ tvisteløsning. Partene skal medvirke til at slik alternativ tvisteløsning kan gjen-

20.6 Kjøper eller den han bemyndiger, har rett til å foreta revisjon av alle oppgjør hos Selger og Underleverandører der disse betales etter regning, eller der Oppdragsgiver har betinget seg tilsvarende revisjonsrettigheter under Hovedkontrakten.

Sannsynliggjør Selger at revisjonen kan innebære fare for at fortrolig informasjon eller informasjon som ikke er relevant for kontrollens formål, kommer uvedkommende i hende, kan han kreve at revisjonen skal foretas av en nøytral revisor.

Kjøper har rett til å foreta revisjon så lenge Kontrakten løper og deretter så lenge som det er angitt i Bestillingen.

Betaling skal ikke ha betydning for Kjøpers rett til å foreta revisjon. Viser det seg å foreligge feil, skal ny avregning foretas enten denne er til gunst eller ugunst for Selger.

nomføres innen seks måneder etter at Leverandøren har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt.

Dersom partene ikke kommer til enighet i forbindelse med alternativ tvisteløsning som omhandlet i art. 20.6, eller de ikke blir enige om fremgangsmåten for slik alternativ tvisteløsning eller de velger å avstå fra slik prosedyre, må Leverandøren inngi stevning i voldgiftsak om sluttoppgjøret innen 12 måneder etter at han har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt, dog senest 15 måneder etter utstedelse av Ferdigattest dersom Leverandøren unnlater å fremsette forslag til sluttoppgjør.

Oversittes fristen i første avsnitt, taper Leverandøren retten til å reise voldgiftsak. Leverandøren skal ved oversittelse av fristen innen 14 Dager utbetale det omtvistede beløp, jfr. art. 20.5, med tillegg av forsinkelsesrente.

Dersom det ikke er avsagt voldgiftsdom innen to år etter at Leverandøren har mottatt Selskapets svar etter art. 20.5, fjerde avsnitt, skal Leverandøren omgående utbetale det omtvistede beløp, jfr. art. 20.5, med tillegg av forsinkelsesrenter . Endelig oppgjør skjer etter at voldgiftsdom foreligger.

20.8 Selskapet har rett til å foreta revisjon av alle oppgjør hos Leverandøren og Underleverandører der disse betales etter regning. Selskapets rett til revisjon omfatter ikke Underleverandører der Underleveransen gjelder

mindre innkjøp og bruk av leiet arbeidskraft i begrenset omfang.

Sannsynliggjør Leverandøren at revisjonen kan innebære fare for at fortløpig informasjon eller informasjon som ikke er relevant for kontrollens formål, kommer uvedkommende i hende, kan han kreve at revisjonen skal foretas av en nøytral revisor.

Selskapet har rett til å foreta revisjon så lenge Kontrakten løper og i inntil to år etter utgangen av det året da Ferdigattesten ble utstedt.

Betaling skal ikke ha betydning for Selskapets rett til å foreta revisjon. Viser det seg å foreligge feil, skal ny avregning foretas enten denne er til gunst eller ugunst for Leverandøren.

20.9 Leverandøren skal for Selskapets regning og etter Selskapets anmodning medvirke til at Selskapet kan oppnå finansiering av Leveransen i kredittinstitusjoner som Selskapet angir, og skal skaffe Selskapet nødvendig dokumentasjon i denne forbindelse.

Art. 21 IKKE BRUKT

Art. 21 SIKKERHET FOR KJØPERS KRAV

21.1 Med mindre annet er avtalt skal Selger for egen regning skaffe Kjøper en garanti fra bank eller forsikrings-selskap med innhold som beskrevet i Vedlegg J, eller annen garanti godkjent av Kjøper. Garantien skal gjelde for et beløp som angitt i Bestillingen.

**Art. 22 EIENDOMSRETT TIL
LEVERANSEN. UTLEVERINGS-
RETT**

22.1 Selskapet blir eier av Leveransen etter hvert som Arbeidet utføres. Materialer blir Selskapets eiendom når de kommer til Byggeplass eller når Selskapet har betalt dem, dersom betalingen har skjedd tidligere.

Så snart Materialer og Selskapsmaterialer kommer til Byggeplass, skal Leverandøren merke disse med identifikasjonsnummer og Selskapets navn, og så vidt mulig holde dem adskilt fra andre ting.

22.2 Leveransen og Materialer som Selskapet eier skal være fri for heftelser som andre enn Selskapet svarer for.

22.3 Selskapet skal ha rett til å registrere eiendomsretten til Kontrakts-gjenstanden, Selskapsmaterialer, Materialer og Kontrakten i det norske skipsbyggingsregisteret. Leverandøren skal mot vederlag uten ugrunnet

21.2 Garantien skal være gyldig for sitt fulle beløp inntil utstedelse av Ferdigattesten og skal deretter være gyldig for det halve beløp. Fra og med utløpet av Garantiperioden skal garantien være gyldig for et beløp som svarer til omkostningene av de garantiarbeider som da ikke er utført.

**Art. 22 EIENDOMSRETT TIL
KONTRAKTS-GJENSTANDEN.
UTLEVERINGSRETT**

22.1 Kjøper blir eier av Leveransen etter hvert som Arbeidet utføres. Materialer blir Kjøpers eiendom når de kommer til Byggeplass eller når Kjøper har betalt dem, dersom betalingen har skjedd tidligere.

Så snart Materialer og Kjøpers Leveranser kommer til Byggeplass, skal Selger merke disse med identifikasjonsnummer og Kjøpers navn, og så vidt mulig holde dem adskilt fra andre ting og gjøre alle slike andre tiltak som er nødvendig for å sikre Kjøpers eiendomsrett og separatistrett til Leveransen, Materialer og Kjøpers Leveranser.

22.2 Leveransen og Materialer som Kjøper eier skal være fri for heftelser som andre enn Kjøper svarer for.

22.3 Gjør Selger gjeldende at han har rett til å nekte å utlevere Kontrakts-gjenstanden, Materialer, eller andre ting Kjøper har rett til etter Kontrakten, kan Kjøper i alle tilfelle kreve utlevering mot:

opphold utstede og overlevere Selskapet slike dokumenter og foreta de handlinger som Selskapet måtte kreve for å få gjennomført slik registrering. Leverandøren skal herunder sørge for å registrere eiendomsrett til Underleveranser i det norske skipsbyggningsregistret, dersom dette ikke kan gjøres av Selskapet.

22.4 Gjør Leverandøren gjeldende at han har rett til å nekte å utlevere Kontraktsgjenstanden, Materialer, eller andre ting Selskapet har rett til etter Kontrakten, kan Selskapet i alle tilfelle kreve utlevering mot:

a) betaling av Leverandørens tilgodehavende etter Kontrakten for så vidt beløpet ikke er omtvistet, og

b) sikkerhetsstillelse, med innhold som beskrevet i Vedlegg J, for det ytterligere beløp som Leverandøren hevder å ha krav på etter Kontrakten, men som Selskapet mener at det ikke har plikt til å betale.

Art. 23 LEVERANDØRGARANTI. GODKJENNELSESATTEST

23.1 Leverandøren garanterer:

a) at Leveransen gjennom Garantiperioden svarer til Selskapets Dokumenter og Leverandørens Spesifikasjon,

b) at Kontraktsgjenstanden gjennom Garantiperioden svarer til det endelige resultat av Leverandørens prosjektering,

a) betaling av Selgers tilgodehavende etter Kontrakten for så vidt beløpet ikke er omtvistet, og

b) sikkerhetsstillelse, med innhold som beskrevet i Vedlegg J, for det ytterligere beløp som Selger hevder å ha krav på etter Kontrakten, men som Kjøper mener at han ikke har plikt til å betale.

Art. 23 SELGERS GARANTI

23.1 Selger garanterer for utførelsen av Arbeidet. Han garanterer også for at Materialer som Selger leverer for inkorporering i Kontraktsgjenstanden er nye, og at prosjektering utført av Selger er egnet for det formål og den bruk den i henhold til Kontrakten er ment å tjene.

Han garanterer videre for at Leveransen gjennom Garantiperioden svarer

c) at Leverandørens Spesifikasjon og hans prosjektering er egnet for det formål og den bruk dette etter Kontrakten er ment å tjene,

d) at Materialer som Leverandøren leverer for inkorporering i Kontrakts-gjenstanden er nye, og

e) for utførelsen av Arbeidet.

Denne garanti omfatter ikke Selskapets Dokumenter og Selskapsmaterialer, med mindre annet følger av art. 6.3.

Leverandørens ansvar for brudd på de ovennevnte garantier reguleres av reglene om ansvar for mangler etter art. 25.

23.2 Garantiperioden begynner når Leveringsprotokoll opprettes, og utløper to år deretter.

23.3 Har Leverandøren utført garantiarbeider i Garantiperioden, har han garantiansvar etter art. 23.1 for de deler av Arbeidet som utbedringen omfatter. Dette ansvar gjelder i ett år fra datoen for fullføringen av garantiarbeidet med mindre den gjenstående del av Garantiperioden er lengre. Garantitiden for slike deler av Arbeidet skal likevel ikke i noe tilfelle være mer enn to år fra den dato da den første utbedringen var fullført.

til Kjøpers Dokumenter og Selgers Spesifikasjon som er gjeldende på leveringstidspunktet (sluttdokumentasjon).

Denne garanti omfatter ikke Kjøpers Leveranser, med mindre annet følger av art. 6.1 og 6.2.

Selgers ansvar for brudd på de ovennevnte garantier reguleres av reglene om ansvar for mangler etter art. 25.

23.2 Garantiperioden begynner når Leveringsprotokoll opprettes og utløper som fastsatt i Bestillingen.

Dersom utløpstidspunktet ikke er angitt i Bestillingen, skal Garantiperioden utløpe samtidig med at garantiperioden under Hovedkontrakten utløper.

23.3 Har Selger utført garantiarbeider i Garantiperioden, har han garantiansvar etter art. 23.1 for de deler av Arbeidet som utbedringen omfatter. Dette ansvar gjelder i ett år fra datoen for fullføringen av garantiarbeidet med mindre den gjenstående del av Garantiperioden er lengre. Garantitiden for slike deler av Arbeidet skal likevel ikke i noe tilfelle være lenger enn den tilsvarende garantitiden under Hovedavtalen.

23.4 Selskapet skal ha rett til å gjøre gjeldende de garantier Underleverandører har gitt til Leverandøren.

23.5 Selskapet skal utstede Godkjennelsesattest når Arbeidet inklusive garantiarbeider er fullført. Godkjennelsesattesten skal anses utstedt 30 Dager etter utløp av Garantiperioden eller av den periode som er nevnt i art. 23.3 dersom den utløper senere.

DEL VI KONTRAKTSBRUDD

Art. 24 FORSINKELSE FRA LEVERANDØRENS SIDE

24.1 Ut over det som er fastlagt om forsinket fremdrift i art. 11, foreligger forsinkelse når det Arbeid Vedlegg C forutsetter ikke er kontraktsmessig utført på tidspunktet for en dagmulftsanksjonert milepæl.

I forhold til Leveringsdato skal levering anses å ha skjedd på det tidspunkt da Leveringsprotokollen opprettes eller skulle ha vært opprettet i henhold til art. 19.1 og 19.2.

24.2 Er Arbeidet forsinket i forhold til de dagmulftsanksjonerte milepæler som er fastsatt i Vedlegg C, skal Leverandøren betale dagmulkt til Selskapet som fastsatt i Vedlegg B. Dersom Mekanisk Ferdigstillelse oppnås innen avtalt tid for dette, bortfaller likevel Selskapets rett til dagmulkt for forsinkelse i relasjon til tidligere dagmulftsanksjonerte milepæler, unntatt for så vidt Selskapet godtgjør å ha lidt tap på grunn av slik tidligere forsin-

23.4 Kjøper skal ha rett til å gjøre gjeldende de garantier Underleverandører har gitt til Selger.

DEL VI KONTRAKTSBRUDD

Art. 24 FORSINKELSE FRA SELGERS SIDE

24.1 Ut over det som er fastlagt om forsinket fremdrift i art. 11, foreligger forsinkelse når det Arbeid Vedlegg C forutsetter ikke er kontraktsmessig utført på tidspunktet for en dagmulftsanksjonert milepæl.

I forhold til Leveringsdato skal levering anses å ha skjedd på det tidspunkt da Leveringsprotokollen opprettes eller skulle ha vært opprettet i henhold til art. 19.1 og 19.2.

24.2 Er Arbeidet forsinket i forhold til de dagmulftsanksjonerte milepæler som er fastsatt i Vedlegg C, skal Selger betale dagmulkt til Kjøper som fastsatt i Vedlegg B. Dersom vilkårene for levering etter art. 19.1 foreligger på Leveringsdato, bortfaller likevel Kjøpers rett til dagmulkt for forsinkelse i relasjon til tidligere dagmulftsanksjonerte milepæler, unntatt for så vidt Kjøper godtgjør å ha lidt tap på grunn av slik tidligere forsinkelse.

kelse. Mekanisk Ferdigstillelse anses oppnådd når Kontraktsgjenstanden er bygget, testet, inspisert og dokumentert i henhold til Kontrakten, og er klar for Selskapets uttesting. Dette gjelder selv om det gjenstår mindre deler av Arbeidet som er opplistet på mangelslister, forutsatt at disse deler ikke har praktisk betydning for Selskapets uttesting av Kontraktsgjenstanden.

Leverandørens samlede ansvar for dagmulkter etter Kontrakten er begrenset til [10] % av Kontraktsprisen. Samlet dagmulktsansvar skal likevel aldri overstige NOK millioner.

Påløpt dagmulkt gjøres opp i forbindelse med sluttoppgjøret, jfr. art. 20.6.

24.3 Er Kontraktsgjenstanden ikke klar for levering på Leveringsdato, kan Selskapet kreve levering av Kontraktsgjenstanden og det som ellers skal inngå i Leveransen for ferdigstillelse ved hjelp av en annen leverandør. Samtidig med slik levering skal partene opprette Leveringsprotokoll som angir:

a) at Kontraktsgjenstanden etter Selskapets mening ikke ble ferdigstilt på Leveringsdato, og

b) hver av partenes oppfatning av hvor stor prosentandel av Kontraktsgjenstanden som er ferdig og kontraktsmessig utført frem til Leveringsdato, beregnet etter de prinsip-

Selgers samlede ansvar for dagmulkter etter Kontrakten er begrenset til en % sats av Kontraktsprisen slik den er angitt i Bestillingen. Samlet dagmulktsansvar skal likevel aldri overstige et fast kronebeløp der dette er angitt i Bestillingen.

Påløpt dagmulkt gjøres opp i forbindelse med sluttoppgjøret, jfr. art. 20.4.

24.3 Er Kontraktsgjenstanden ikke klar for levering på Leveringsdato, kan Kjøper kreve levering av Kontraktsgjenstanden, og det som ellers skal inngå i Leveransen, for ferdigstillelse ved hjelp av en annen leverandør. Samtidig med slik levering skal partene opprette Leveringsprotokoll som angir:

a) at Kontraktsgjenstanden etter Kjøpers mening ikke ble ferdigstilt på Leveringsdato, og

b) hver av partenes oppfatning av hvor stor prosentandel av Kontraktsgjenstanden som er ferdig og kontraktsmessig utført frem til Leveringsdato, beregnet etter de

per for fremdriftsberegninger som er fastsatt i Kontrakten, og

c) hver av partenes oppfatning om hvilke deler av Kontraktsgjenstanden som er uferdig eller utilfredsstillende utført, og

d) dato og tidspunkt for levering.

Har Selskapet krevd slik levering, skal det ikke betale den del av Kontraktsprisen som angår den del av Arbeidet som ikke er utført. Selskapet kan kreve dagmulkt etter art. 24.2 beregnet på grunnlag av det antall Dager som dato for Mekanisk Ferdigstillelse ville ha vært overskredet dersom Leverandøren skulle ha fullført Kontraktsgjenstanden. Forøvrig har Selskapet ingen andre krav på grunn av forsinkelse av den del av Arbeidet som ikke er utført av Leverandøren.

Selskapet skal også utstede Ferdigattest som reflekterer Leveringsprotokollen. Reglene i art. 19 gjelder tilsvarende.

24.4 Selskapet kan heve Kontrakten etter reglene i art. 26 som følge av forsinkelse. Det som er fastlagt i art. 11, 24 og 26 er Selskapets eneste beføyelser mot Leverandørens forsinkelse.

prinsipper for fremdriftsberegninger som er fastsatt i Kontrakten, og

c) hver av partenes oppfatning om hvilke deler av Kontraktsgjenstanden som er uferdig eller utilfredsstillende utført, og

d) dato og tidspunkt for levering.

Har Kjøper krevd slik levering, skal det ikke betale den del av Kontraktsprisen som angår den del av Arbeidet som ikke er utført. Kjøper kan kreve dagmulkt etter art. 24.2 beregnet på grunnlag av det antall Dager som Leveringsdato ville ha vært overskredet dersom Selger skulle ha fullført Kontraktsgjenstanden. Forøvrig har Kjøper ingen andre krav på grunn av forsinkelse av den del av Arbeidet som ikke er utført av Selger.

Kjøper skal også utstede Ferdigattest som reflekterer Leveringsprotokollen. Reglene i art. 19 gjelder tilsvarende.

24.4 Kjøper kan heve Kontrakten etter reglene i art. 26 som følge av forsinkelse. Det som er fastlagt i art. 11, 24 og 26 er Kjøpers eneste beføyelser mot Selgers forsinkelse.

Art. 25 LEVERANDØRENS MANGELS- OG GARANTI- ANSVAR

25.1 Har Kontraktsgjensstanden en mangel når den leveres til Selskapet, eller oppstår det mangel som Leverandøren har garantiansvar for etter art. 23, er Leverandøren ansvarlig for mangelen etter reglene i denne artikkel.

Leverandøren har likevel bare ansvar for mangel som Selskapet har gitt Leverandøren melding om uten ugrunnet opphold etter at det oppdaget eller burde ha oppdaget den. Slik melding må senest være gitt innen utløpet av Garantiperioden.

Gjelder meldingen mangel ved garantiarbeider, må den senest være gitt innen utløpet av den særlige garanti-tid etter art. 23.3. Gjelder meldingen mangel ved Materialer bestilt ved bruk av Rammeavtaler som Leverandøren er pålagt å benytte, må den, om ikke annet er klart fastsatt i vedlegg H, senest være gitt Leverandøren innen utløpet av den garantitiden som fremgår av Rammeavtalen.

Meldingen til Leverandøren skal inneholde en spesifisert angivelse av mangelen eller hvordan den arter seg.

25.2 Har Leverandøren ansvar for en mangel, skal han snarest mulig utbedre mangelen for egen regning.

Leverandøren skal gi Selskapet melding om de tiltak han tar sikte på

Art. 25 SELGERS MANGELS- OG GARANTIANSVAR

25.1 Har Kontraktsgjensstanden en mangel når den leveres til Kjøper eller oppstår det mangel som Selger har garantiansvar for etter art. 23, er Selger ansvarlig for mangelen etter reglene i denne artikkel.

Selger har likevel bare ansvar for mangel som Kjøper har gitt Selger melding om uten ugrunnet opphold etter at det oppdaget eller burde ha oppdaget den. Slik melding må senest være gitt innen utløpet av Garantiperioden.

Gjelder meldingen mangel ved garantiarbeider, må den senest være gitt innen utløpet av den særlige garanti-tid etter art. 23.3. Gjelder meldingen mangel ved Materialer bestilt ved bruk av Rammeavtaler som Selger er pålagt å benytte, må den, om ikke annet er klart fastsatt i vedlegg H, senest være gitt Selger innen utløpet av den garantitiden som fremgår av Rammeavtalen.

Meldingen til Selger skal inneholde en spesifisert angivelse av mangelen eller hvordan den arter seg.

25.2 Har Selger ansvar for en mangel, skal han snarest mulig utbedre mangelen for egen regning.

Selger skal gi Kjøper melding om de tiltak han tar sikte på å utføre, samt

å utføre, samt tidspunktet for utbedringen. Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi Leverandøren meddelelse om sitt syn på Leverandørens planer for utbedring. Selskapet skal ikke på urimelig måte hindre Leverandøren i å gjennomføre utbedringen som planlagt.

25.3 Kan ikke Leverandøren utbedre en mangel innen rimelig tid etter at han fikk melding om den, har Selskapet rett til selv å utbedre mangelen eller å la en Tredjemann gjøre dette. I så fall skal Leverandøren betale nødvendige omkostninger ved utbedringen, forutsatt at Selskapet går frem på rimelig måte.

Dersom Selskapet ikke vil at Leverandøren skal utføre utbedringsarbeidet, skal Leverandøren betale et beløp til Selskapet for utbedringsarbeidet, beregnet etter reglene i art. 13.2.

Forøvrig kan Selskapet kreve erstatning for tilkomstutgifter, utgifter til konstatering av mangelen og beslektede utgifter som er direkte knyttet til mangelen eller mangelsutbedringen, med mindre annet følger av Kontrakten, jfr. art. 25.4, 26.3 og 32.

tidspunktet for utbedringen. Kjøper skal uten ugrunnet opphold gi Selger meddelelse om sitt syn på Selgers planer for utbedring. Kjøper skal ikke på urimelig måte hindre Selger i å gjennomføre utbedringen som planlagt.

25.3 Kan ikke Selger utbedre en mangel innen rimelig tid etter at han fikk melding om den, har Kjøper rett til selv å utbedre mangelen eller å la en Tredjemann gjøre dette. I så fall skal Selger betale nødvendige omkostninger ved utbedringen, forutsatt at Kjøper går frem på rimelig måte.

Dersom Kjøper ikke vil at Selger skal utføre utbedringsarbeidet, skal Selger betale et beløp til Kjøper for utbedringsarbeidet, beregnet etter reglene i art. 13.2.

Med mindre annet følger av Kontrakten, jfr. Art. 25.4, 26.3 og 32, kan Kjøper kreve erstatning for:

a) Kjøpers eller Oppdragsgivers tilkomstutgifter, inkludert utgifter til nødvendig demontering og re-installering av andre gjenstander som inngår i Kjøpers kontraktsgjenstand under Hovedkontrakten, utgifter til konstatering av mangelen og beslektede utgifter, og

b) tap og utgifter Kjøper har som følge av forsinkelser med Kjøpers leveranser under Hovedavtalen eller under andre avtaler Kjøper har inngått for å

Dersom utbedringsarbeidet utføres av andre enn Leverandøren eller unnlates utført i henhold til art. 25.3 første og andre avsnitt, er ikke Leverandøren ansvarlig for utbedringsarbeidet eller manglende utbedring og følgene av dette.

25.4 Leverandørens ansvar for utbedringsarbeider etter at Leveringsprotokoll er opprettet og for erstatning etter art. 25.3, skal ikke i noe tilfelle omfatte kostnader forbundet med:

- a) demontering av andre gjenstander enn Kontraktsgjenstanden for å få adgang til Kontraktsgjenstanden, eller
- b) kost og losji til havs, eller
- c) transport til, fra og på feltet, eller
- d) tungløftoperasjoner til havs, eller
- e) ekstra kostnader forbundet med arbeider utført under havoverflaten.

25.5 Selskapet kan heve Kontrakten etter reglene i art. 26 som følge av mangler. Det som er fastlagt i art. 25

gjennomføre prosjektet Bestillingen gjelder, og som i begge tilfeller er direkte knyttet til mangelen eller mangelsutbedringen.

Selgers samlede ansvar for tap og utgifter under punkt b) ovenfor er begrenset til samme % sats og eventuelle kronebeløp som er angitt i Bestillingen for Selgers samlede ansvar under art.24.2.

Dersom utbedringsarbeidet utføres av andre enn Selger eller unnlates utført i henhold til art. 25.3 første og andre avsnitt, er ikke Selger ansvarlig for utbedringsarbeidet eller manglende utbedring og følgene av dette.

25.4 Selgers ansvar for utbedringsarbeider etter at Leveringsprotokoll er opprettet og for erstatning etter art. 25.3, skal ikke i noe tilfelle omfatte kostnader forbundet med:

- a) demontering av andre gjenstander enn Kontraktsgjenstanden for å få adgang til Kontraktsgjenstanden, med mindre Kjøper også er ansvarlig for de samme kostnadene overfor Oppdragsgiver under Hovedkontrakten, eller
- b) kost og losji til havs, eller
- c) transport til, fra og på feltet, eller
- d) tungløftoperasjoner til havs, eller
- e) ekstra kostnader forbundet med arbeider utført under havoverflaten.

25.5 Kjøper kan heve Kontrakten etter reglene i art. 26 som følge av mangler. Det som er fastlagt i art. 25

og 26, er Selskapets eneste beføyelser mot Leverandøren for mangler.

Art. 26 HEVING PÅ GRUNN AV LEVERANDØRENS KONTRAKTSBRUDD

26.1 Selskapet har rett til å heve Kontrakten med øyeblikkelig virkning ved varsel til Leverandøren dersom:

- a) Selskapet har rett til maksimal dagmulk i henhold til art. 24.2 dog tidligst etter 67 Dagers forsinkelse, eller
- b) levering av Kontraktsgjenstanden er eller det er klart at levering av Kontraktsgjenstanden vil bli forsinket med mer enn 15% av tidsperioden fra Arbeidets start til Leveringsdato, eller 120 Dager – avhengig av hva som er den korteste tidsperiode, eller
- c) det foreligger vesentlig kontraktsbrudd fra Leverandørens side, eller
- d) Leverandøren blir insolvent eller innstiller sine betalinger, eller
- e) det foreligger vesentlige avvik fra HMS kravene Kontrakten foreskriver. Det samme gjelder ved gjentatte avvik fra HMS kravene som Kontrakten foreskriver, dersom Leverandøren har unnlatt å iverksette nødvendige korriigerende tiltak umiddelbart etter å ha mottatt varsel fra Selskapet.

26.2 Når Kontrakten heves, har Selskapet rett til å overta fra Leverandøren Kontraktsgjenstanden, Materialer,

og 26, er Kjøpers eneste beføyelser mot Selger for mangler.

Art. 26 HEVING PÅ GRUNN AV SELGERS KONTRAKTSBRUDD

26.1 Kjøper har rett til å heve Kontrakten med øyeblikkelig virkning ved varsel til Selger dersom:

- a) Kjøper har rett til maksimal dagmulk i henhold til art. 24.2, eller
- b) levering av Kontraktsgjenstanden er, eller det er klart at levering av Kontraktsgjenstanden vil bli, forsinket med mer enn 15% av tidsperioden fra Arbeidets start til Leveringsdato, eller 120 Dager – avhengig av hva som er den korteste tidsperiode, eller
- c) det foreligger, eller det er klart at det vil foreligge, vesentlig kontraktsbrudd fra Selgers side, eller
- d) Selger blir insolvent eller innstiller sine betalinger, eller
- e) det foreligger vesentlige avvik fra HMS kravene Kontrakten foreskriver. Det samme gjelder ved gjentatte avvik fra HMS kravene som Kontrakten foreskriver, dersom Selger har unnlatt å iverksette nødvendige korriigerende tiltak umiddelbart etter å ha mottatt varsel fra Kjøper.

26.2 Når Kontrakten heves, har Kjøper rett til å overta fra Selger Kontraktsgjenstanden, Materialer,

Selskapsmaterialer, Underleveranser, dokumenter og andre rettigheter som er nødvendige for å sette Selskapet i stand til å fullføre Leveransen selv eller ved hjelp av andre. Leveringsprotokoll skal opprettes og Ferdigattest utstedes etter reglene i art. 24.3.

Selskapet har rett til selv eller med assistanse av Tredjemann mot vederlag å gjøre bruk av Leverandørens Byggeplass(er) og utstyr, verktøy, tegninger osv. som er nødvendig for å fullføre Leveransen. Dette gjelder bare når slik bruk blir av begrenset varighet og at forretningshemmeligheter, know-how og andre opplysninger som Selskapet eller Tredjemann derved får kjennskap til, bare skal nyttes til å fullføre Leveransen.

Leverandøren har rett til betaling for den del av Arbeidet som er utført og for det materiell og utstyr som overtas etter art. 26.2 første avsnitt, med fradrag av de beløp Selskapet måtte ha tilgode hos Leverandøren.

26.3 Når Kontrakten heves kan Selskapet dessuten fremsette følgende krav:

a) erstatning for forsinkelse i form av dagmulkt, beregnet på grunnlag av det antall Dager som Leveringsdato må antas å ville være oversittet dersom Leverandøren skulle ha fullført Kontraktsgjenstanden og en sats pr. Dag på 0,10% av kontraktsverdien av det Arbeid som skulle vært ferdig ved denne dato. Begrensningen i art. 24.2 andre avsnitt skal gjelde tilsvarende.

Kjøpers Leveranser, Underleveranser, dokumenter og andre rettigheter som er nødvendige for å sette Kjøper i stand til å fullføre Leveransen selv eller ved hjelp av andre. Leveringsprotokoll skal opprettes og Ferdigattest utstedes etter reglene i art. 24.3.

Kjøper har rett til selv eller med assistanse av Tredjemann mot vederlag å gjøre bruk av Selgers Byggeplass(er) og utstyr, verktøy, tegninger osv. som er nødvendig for å fullføre Leveransen. Dette gjelder bare når slik bruk blir av begrenset varighet og at forretningshemmeligheter, know-how og andre opplysninger som Kjøper eller Tredjemann derved får kjennskap til, bare skal nyttes til å fullføre Leveransen.

Selger har rett til betaling for den del av Arbeidet som er utført og for det materiell og utstyr som overtas etter art. 26.2 første avsnitt, med fradrag av de beløp Kjøper måtte ha tilgode hos Selger.

26.3 Når Kontrakten heves kan Kjøper dessuten fremsette følgende krav:

a) erstatning for forsinkelse i form av dagmulkt beregnet på grunnlag av det antall Dager som Leveringsdato må antas å ville være oversittet dersom Selger skulle ha fullført Leveransen og en sats pr. Dag som fastsatt i Vedlegg B. Begrensningen i art. 24.2 andre avsnitt skal gjelde tilsvarende.

b) erstatning for mangler og annet kontraktsbrudd med de begrensninger som følger av reglene i art. 25.

Art. 27 KONTRAKTSBRUDD FRA SELSKAPETS SIDE

27.1 Dersom Selskapet er forsinket med levering av ytelser, med å fatte beslutninger eller å utføre andre plikter som Selskapet har i henhold til Kontrakten, har Leverandøren krav på justering av Fremdriftsplanen og/eller Kontraktsprisen i henhold til reglene i art. 12 til 16. Slik justering skal reflektere konsekvensene for Leverandøren av Selskapets forsinkelse.

Leverandøren har tilsvarende rett til endring av Fremdriftsplanen og tillegg til Kontraktsprisen ved forsinkelser og økte kostnader som skyldes mangelfull oppfyllelse av ytelser som påhviler Selskapet etter Kontrakten. Slik justering skal likevel ikke foretas i den utstrekning forsinkelsen skyldes at Leverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser i henhold til art. 6.

27.2 Selskapet skal utstede en Endringsordre etter reglene i art. 12 til 16 vedrørende justeringer av Fremdriftsplanen og tillegg til Kontraktsprisen som følge av Selskapets kontraktsbrudd. Dersom ikke Leverandøren har fremsatt Endringsordrekraft innen 21 Dager etter at han har oppdaget kontraktsbruddet, taper han retten til å påberope seg dette.

27.3 Dersom Selskapet er forsinket med betalingen etter art. 20, skal Sel-

b) erstatning for mangler og annet kontraktsbrudd med de begrensninger som følger av reglene i art. 25.

Art. 27 KONTRAKTSBRUDD FRA KJØPERS SIDE

27.1 Dersom Kjøper er forsinket med levering av ytelser, med å fatte beslutninger eller å utføre andre plikter som Kjøper har i henhold til Kontrakten, har Selger krav på justering av Fremdriftsplanen og/eller Kontraktsprisen i henhold til reglene i art. 12 til 16. Slik justering skal reflektere konsekvensene for Selger av Kjøpers forsinkelse.

Selger har tilsvarende rett til endring av Fremdriftsplanen og tillegg til Kontraktsprisen ved forsinkelser og økte kostnader som skyldes mangelfull oppfyllelse av ytelser som påhviler Kjøper etter Kontrakten. Slik justering skal likevel ikke foretas i den utstrekning forsinkelsen skyldes at Selger ikke har oppfylt sine forpliktelser i henhold til art. 6.

27.2 Kjøper skal utstede en Endringsordre etter reglene i art. 12 til 16 vedrørende justeringer av Fremdriftsplanen og tillegg til Kontraktsprisen som følge av Kjøpers kontraktsbrudd. Dersom ikke Selger har fremsatt Endringsordrekraft innen 21 Dager etter at han har oppdaget kontraktsbruddet, taper han retten til å påberope seg dette.

27.3 Dersom Kjøper er forsinket med betalingen etter art. 20, skal Kjøper

skapet betale forsinkelsesrenter etter Forsinkelsesrenteloven med mindre forsinkelsen skyldes manglende fakturadokumentasjon fra Leverandørens side og Selskapet har meddelt Leverandøren dette senest ved forfall.

DEL VII FORCE MAJEURE

Art. 28 VIRKNINGER AV FORCE MAJEURE

28.1 Ingen av partene skal anses for å ha misligholdt en forpliktelse etter Kontrakten i den utstrekning han kan godtgjøre at overholdelse av den er blitt forhindret på grunn av Force Majeure.

28.2 Den part som vil påberope seg Force Majeure, skal så snart som mulig gi den annen part varsel om Force Majeure-situasjonen.

28.3 Bortsett fra de tilfeller som er angitt nedenfor samt i art. 28.4, skal hver av partene dekke sine omkostninger som skyldes en Force Majeure-situasjon.

Dersom Selskapet påberoper seg Force Majeure, skal art. 18.1 og 18.2 gjelde tilsvarende.

Innen 21 Dager etter at Force Majeure-situasjonen har opphørt, skal Leverandøren fremsette eventuelle krav om justering av Vedlegg C etter

betale forsinkelsesrenter etter Forsinkelsesrenteloven med mindre forsinkelsen skyldes manglende fakturadokumentasjon fra Selgers side og Kjøper har meddelt Selger dette senest ved forfall.

DEL VII FORCE MAJEURE

Art. 28 VIRKNINGER AV FORCE MAJEURE

28.1 Ingen av partene skal anses for å ha misligholdt en forpliktelse etter Kontrakten i den utstrekning han kan godtgjøre at overholdelse av den er blitt forhindret på grunn av Force Majeure.

28.2 Den part som vil påberope seg Force Majeure, skal så snart som mulig gi den annen part varsel om Force Majeure-situasjonen.

28.3 Bortsett fra det tilfelle som er angitt i annet avsnitt skal hver av partene dekke sine omkostninger som skyldes en Force Majeure-situasjon.

Dersom Kjøpers Force Majeure skyldes at Oppdragsgiver påberoper seg Force Majeure, skal art. 18.1 og 18.2 gjelde tilsvarende, men bare i den utstrekning Kjøper har tilsvarende rettigheter mot Oppdragsgiver under Hovedkontrakten.

Innen 14 Dager etter at Force Majeure-situasjonen har opphørt, skal Selger fremsette eventuelle krav om justering av Vedlegg C etter reglene i

reglene i art. 12 til 16. Vedlegg C skal i tilfelle justeres under hensyntagen til den forsinkelse som Leverandøren er påført som følge av Force Majeure-situasjonen.

28.4 Dersom det oppstår Force Majeure og dette påvirker kontrakt om Underleveranse av marine tjenester ved sammenkoblingsoperasjoner, tungløftoperasjoner eller installasjon av Kontraktgjenstanden, skal Selskapet dekke de direkte merkostnader Leverandøren påføres under slike kontrakter. Dette gjelder bare dersom Leverandøren inntar en like restriktiv definisjon av Force Majeure i de berørte kontrakter som i denne Kontrakt.

Kontrakter om Underleveranser som nevnt i forrige avsnitt skal inneholde en tidsfrist for når Underleverandøren kan si opp kontrakten som følge av Force Majeure som minst tilsvarende det antall Dager som er angitt i Vedlegg C. Dersom Underleverandøren sier opp kontrakten som følge av en Force Majeure-situasjon som varer utover det antall Dager som er angitt i Vedlegg C, har Leverandøren rett til slik forlengelse av Fremdriftsplanen og slik justering av Kontraktsprisen som nødvendig gjøres av hans inngåelse av en ny kontrakt om Underleveranse for å oppfylle denne del av hans forpliktelse etter Kontrakten.

28.5 Fortsetter en Force Majeure-situasjon uten avbrudd i 180 Dager eller mer, eller det er klart at den vil gjøre det, har hver av partene rett til å si opp Kontrakten ved varsel til den

art. 12 til 16. Vedlegg C skal i tilfelle justeres under hensyntagen til den forsinkelse som Selger er påført som følge av Force Majeure-situasjonen.

28.4 Fortsetter en Force Majeure-situasjon uten avbrudd i 180 Dager eller mer, eller det er klart at den vil gjøre det, har hver av partene rett til å si opp Kontrakten ved varsel til den annen part. Bestemmelsene i art. 17.2, 17.4, 17.5 og 17.6 gjelder tilsvarende.

28.5 Dersom den Leveringsdato som ville ha gjeldt uavhengig av Force Majeure er nådd og Force Majeure-situasjonen fortsatt varer, kan Kjøper kreve levering av Kontraktgjenstan-

annen part. Bestemmelsene i art. 17.2, 17.4, 17.5 og 17.6 gjelder tilsvarende.

28.6 Dersom den Leveringsdato som ville ha gjeldt uavhengig av Force Majeure er nådd og Force Majeure-situasjonen fortsatt varer, kan Selskapet kreve levering av Kontraktsgjensstanden. I så fall skal partene opprette Leveringsprotokoll og Ferdigattest skal utstedes som angitt i art. 24.3 første avsnitt. Selskapet skal i tillegg utstede Endringsordre i samsvar med reglene i art. 12 til 16.

DEL VIII ANSVAR OG FORSIKRINGER

Art. 29 TAP AV ELLER SKADE PÅ LEVERANSEN ELLER SELSKAPSMATERIALER

29.1 Oppstår det tap av eller skade på Kontraktsgjensstanden fra Arbeidets start til Leveringsprotokoll opprettes eller skulle ha vært opprettet etter art. 19.1 og 19.2, skal Leverandøren gjennomføre de nødvendige tiltak for å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til Kontrakten. Tilsvarende gjelder om det oppstår tap eller skade på Materialer eller Selskapsmaterialer mens de befinner seg i Leverandørgruppens varetekt og under Leverandørgruppens kontroll.

Dersom det oppstår tap av eller skade på andre deler av Leveransen enn Kontraktsgjensstanden fra Arbeidets start og frem til slik dokumentasjon fysisk leveres til Selskapet, skal Leverandøren gjennomføre de nødvendige

den. I så fall skal partene opprette Leveringsprotokoll og Ferdigattest skal utstedes som angitt i art. 24.3 første og tredje avsnitt. Kjøper skal i tillegg utstede Endringsordre i samsvar med reglene i art. 12 til 16.

DEL VIII ANSVAR OG FORSIKRINGER

Art. 29 TAP AV ELLER SKADE PÅ LEVERANSEN ELLER KJØPERS LEVERANSER

29.1 Oppstår det tap av eller skade på Kontraktsgjensstanden fra Arbeidets start til Leveringsprotokoll opprettes eller skulle ha vært opprettet etter art. 19.1 og 19.2, skal Selger gjennomføre de nødvendige tiltak for å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til Kontrakten. Tilsvarende gjelder om det oppstår tap eller skade på Materialer eller Kjøpers Leveranser mens de befinner seg i Selgergruppens varetekt og under Selgergruppens kontroll.

Dersom det oppstår tap av eller skade på andre deler av Leveransen enn Kontraktsgjensstanden fra Arbeidets start og frem til slik dokumentasjon fysisk leveres til Kjøper, skal Selger gjennomføre de nødvendige tiltak for

tiltak for å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til Kontrakten.

Leverandørens plikt til å gjennomføre tiltak som her nevnt, gjelder uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selskapsgruppens side.

29.2 Omkostningene ved å gjennomføre tiltak som nevnt i art. 29.1 skal bæres av Leverandøren med mindre skaden er forvoldt av Selskapsgruppen eller skaden skyldes krig, atomskade eller terror.

Leverandørens omkostningsansvar for øvrige ulykkeshendelser er begrenset til egenandelen under forsikringer tegnet av Selskapet i henhold til art. 31.1, dog maksimalt NOK millioner, dersom:

- a) tapet eller skaden dekkes av forsikringer som nevnt, eller
- b) tapet eller skaden ikke dekkes av nevnte forsikringer som følge av forhold på Selskapets side.

**Art. 30 ANSVARSFRIHET.
SKADESLØSHOLDELSE**

30.1 Leverandøren skal holde Selskapsgruppen skadesløs for ethvert krav som knytter seg til:

- a) personskade eller tap av menneskeliv blant ansatte hos Leverandørgruppen, og

å sikre at Arbeidet blir fullført i henhold til Kontrakten.

Selgers plikt til å gjennomføre tiltak som her nevnt, gjelder uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Kjøpergruppens side.

29.2 Omkostningene ved å gjennomføre tiltak som nevnt i art. 29.1 skal bæres av Selger med mindre skaden er forvoldt av Kjøpergruppen eller skaden skyldes krig, atomskade eller terror.

Selgers omkostningsansvar for øvrige ulykkeshendelser er begrenset til egenandelen under forsikringer tegnet av Kjøper eller Oppdragsgiver i henhold til art. 31.1, dog maksimalt det beløp som er fastsatt i Bestillingen, dersom:

- a) tapet eller skaden dekkes av forsikringer som nevnt, eller
- b) tapet eller skaden ikke dekkes av nevnte forsikringer som følge av forhold på Kjøpers eller Oppdragsgivers side.

**Art. 30 ANSVARSFRIHET.
SKADESLØSHOLDELSE**

30.1 Selger skal holde Kjøpergruppen skadesløs for ethvert krav som knytter seg til:

- a) personskade eller tap av menneskeliv blant ansatte hos Selgergruppen, og

b) tap av eller skade på eiendom som tilhører Leverandørgruppen,

og som måtte oppstå i forbindelse med Arbeidet eller som er voldt av Leveransen i dens levetid. Dette skal gjelde uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selskapsgruppens side.

Leverandøren skal så langt praktisk mulig sørge for at andre selskaper i Leverandørgruppen fraskriver seg retten til å gjøre gjeldende krav som omfattes av Leverandørens plikt etter bestemmelsene i denne art. 30.1.

30.2 Selskapet skal holde Leverandørgruppen skadesløs for ethvert krav som knytter seg til:

a) personskade eller tap av menneskeliv blant ansatte hos Selskapsgruppen, og

b) tap av eller skade på eiendom som tilhører Selskapsgruppen, med det unntak som er fastsatt i art. 29,

og som måtte oppstå i forbindelse med Arbeidet eller som er voldt av Leveransen i dens levetid. Dette skal gjelde uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Leverandørgruppens side.

Selskapet skal så langt praktisk mulig sørge for at andre selskaper i Selskapsgruppen fraskriver seg retten til å gjøre gjeldende krav som omfattes av Selskapets plikt etter bestemmelsene i denne art. 30.2.

b) tap av eller skade på eiendom som tilhører Selgergruppen,

og som måtte oppstå i forbindelse med Arbeidet eller som er voldt av Leveransen i dens levetid. Dette skal gjelde uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Kjøpergruppens side.

Selger skal så langt praktisk mulig sørge for at andre selskaper i Selgergruppen fraskriver seg retten til å gjøre gjeldende krav som omfattes av Selgers plikt etter bestemmelsene i denne art. 30.1.

30.2 Kjøper skal holde Selgergruppen skadesløs for ethvert krav som knytter seg til:

a) personskade eller tap av menneskeliv blant ansatte hos Kjøpergruppen, og

b) tap av eller skade på eiendom som tilhører Kjøpergruppen, med det unntak som er fastsatt i art. 29,

og som måtte oppstå i forbindelse med Arbeidet eller som er voldt av Leveransen i dens levetid. Dette skal gjelde uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selgergruppens side.

Kjøper skal så langt praktisk mulig sørge for at andre selskaper i Kjøpergruppen fraskriver seg retten til å gjøre gjeldende krav som omfattes av Kjøpers plikt etter bestemmelsene i denne art. 30.2.

30.3 Frem til utstedelse av Godkjennelsesattest skal Leverandøren holde Selskapsgruppen skadesløs for:

a) utgifter i anledning krav fra offentlig myndighet i forbindelse med fjerning av vrak av eller forurensning fra fartøyer eller andre flytende innretninger som Leverandørgruppen stiller til rådighet for bruk i forbindelse med Arbeidet, og

b) krav som er knyttet til tap eller skade påført alle andre enn Leverandørgruppen og Selskapsgruppen i forbindelse med Arbeidet eller av Leveransen, selv om tapet eller skaden skyldes ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selskapsgruppens side.

Leverandørens ansvar for tap eller skader ved hver ulykkeshendelse skal være begrenset til NOK millioner. Dette gjelder ikke Leverandørens ansvar for tap eller skade ved hver ulykkeshendelse som omfattes av forsikringer tegnet i henhold til art. 31.2.a) og b), der Leverandørens ansvar skal omfatte forsikringsbeløpet som utbetales for tapet eller skaden.

Selskapet skal holde Leverandørgruppen skadesløs for krav som nevnt i art. 30.3 første avsnitt i den utstrekning de måtte overskride ovennevnte ansvarsbegrensninger, uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Leverandørgruppens side.

Etter utstedelsen av Godkjennelsesattesten skal Selskapet holde Leverandør-

30.3 Frem til utløp av garantiperioden skal Selger holde Kjøpergruppen skadesløs for:

a) utgifter i anledning krav fra offentlig myndighet i forbindelse med fjerning av vrak av eller forurensning fra fartøyer eller andre flytende innretninger som Selgergruppen stiller til rådighet for bruk i forbindelse med Arbeidet, og

b) krav som er knyttet til tap eller skade påført alle andre enn Selgergruppen og Kjøpergruppen i forbindelse med Arbeidet eller av Kontraktsgjenstanden, selv om tapet eller skaden skyldes ansvarsbetingende forhold i noen form fra Kjøpergruppens side.

Selgers ansvar for tap eller skader ved hver ulykkeshendelse skal være begrenset til det beløp som er angitt i Bestillingen. Dette gjelder ikke Selgers ansvar for tap eller skade ved hver ulykkeshendelse som omfattes av forsikringer tegnet i henhold til art. 31.2 a) og b), der Selgers ansvar skal omfatte forsikringsbeløpet som utbetales for tapet eller skaden.

Kjøper skal holde Selgergruppen skadesløs for krav som nevnt i art. 30.3 første avsnitt i den utstrekning de måtte overskride ovennevnte ansvarsbegrensninger, uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selgergruppens side.

Etter utløpet av garantiperioden skal Kjøper holde Selgergruppen skadesløs

gruppen skadesløs for ethvert krav nevnt i art. 30.3 første avsnitt, uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Leverandørgruppens side.

30.4 Leverandøren skal holde Selskapsgruppen skadesløs for krav som følger av inngrep i patentrettigheter eller andre immaterielle rettigheter i forbindelse med Arbeidet eller Selskapets bruk av Leveransen. Dette gjelder likevel ikke dersom slikt inngrep er en følge av bruk av Selskapets Dokumenter, Selskapsmaterialer, Rammeavtaler som Leverandøren er pålagt å benytte, Tredjemanns prosesslisens nominert av Selskapet eller en følge av etterlevelse av en instruks fra Selskapet. I slike tilfelle skal Selskapet på tilsvarende måte holde Leverandørgruppen skadesløs.

Dersom det avdekkes inngrep i patentrettigheter eller andre immaterielle rettigheter som Leverandøren skal holde Selskapet skadesløs for, skal Leverandøren for egen regning og uten ugrunnet opphold anskaffe nødvendige lisensrettigheter for å sette Selskapet i stand til å kunne utnytte Leveransen til dens forutsatte formål. Hvis Leverandøren ikke anskaffer slike lisensrettigheter senest én måned etter at han er underrettet om slike inngrep, skal han uten ugrunnet opphold for egen regning foreta nødvendige modifikasjoner i Leveransen for å sikre at Selskapets videre bruk av denne ikke er i strid med Tredjemanns rettigheter.

Leverandørens ansvar skal være begrenset til inngrep i det land hvor Le-

for ethvert krav nevnt i art. 30.3 første avsnitt, uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra Selgergruppens side.

30.4 Selger skal holde Kjøpergruppen skadesløs for krav som følger av inngrep i patentrettigheter eller andre immaterielle rettigheter i forbindelse med Arbeidet eller Kjøpers eller Oppdragsgivers bruk av Leveransen. Dette gjelder likevel ikke dersom slikt inngrep er en følge av bruk av Kjøpers Dokumenter, Kjøpers Leveranser, Rammeavtaler som Selger er pålagt å benytte, Tredjemanns prosesslisens nominert av Kjøper eller en følge av etterlevelse av en instruks fra Kjøper. I slike tilfeller skal Kjøper på tilsvarende måte holde Selgergruppen skadesløs.

Selgers ansvar skal være begrenset til inngrep i det land hvor Leveransen i

veransen i henhold til Kontrakten skal benyttes og til de land hvor Byggeplassen(e) er.

30.5 En part skal straks varsle den andre part når han mottar krav som denne skal holde ham skadesløs for. Den annen part skal om mulig overta behandlingen av kravet, dog slik at Selskapet alltid skal behandle krav som kan medføre ansvar etter art. 30.3 tredje og fjerde avsnitt.

Partene skal gi hverandre nødvendige opplysninger og annen hjelp til behandlingen av kravet. En part skal ikke uten den andres samtykke godta krav som denne skal dekke helt eller delvis.

Art. 31 FORSIKRINGER

31.1 Selskapet skal sørge for tegning og opprettholdelse av de forsikringer som er beskrevet nedenfor og i Vedlegg G:

a) Byggerisikoforsikring eller tilsvarende forsikring som skal dekke Leveransen, Materialer og Selskapsmaterialer mot fysisk tap eller skade i samsvar med forsikringsvilkårene.

b) Transportforsikring som skal dekke Leveransen, Materialer og Selskapsmaterialer mot fysisk tap eller skade under transport i samsvar med forsikringsvilkårene.

c) Ansvarsforsikring som skal dekke Selskapets ansvar i henhold til art.

henhold til Kontrakten skal benyttes og til de land hvor Byggeplassen(e) er.

30.5 En part skal straks varsle den annen part når han mottar krav som denne skal holde ham skadesløs for. Den annen part skal om mulig overta behandlingen av kravet, dog slik at Kjøper alltid skal behandle krav som kan medføre ansvar etter art. 30.3 tredje og fjerde avsnitt.

Partene skal gi hverandre nødvendige opplysninger og annen hjelp til behandlingen av kravet. En part skal ikke uten den andres samtykke godta krav som denne skal dekke helt eller delvis.

Art. 31 FORSIKRINGER

31.1 Med mindre annet er avtalt i Bestillingen, vil Kjøper eller Oppdragsgiver tegne og opprettholde de forsikringer som er beskrevet nedenfor og i Vedlegg I:

a) Byggerisikoforsikring eller tilsvarende forsikring som skal dekke Leveransen, Materialer og Kjøpers Leveranser mot fysisk tap eller skade i samsvar med forsikringsvilkårene.

b) Transportforsikring som skal dekke Leveransen, Materialer og Kjøpers Leveranser mot fysisk tap eller skade under transport i samsvar med forsikringsvilkårene.

c) Ansvarsforsikring som skal dekke Kjøpers ansvar i henhold til art. 30.3

30.3 for beløp på minimum NOK 500 millioner for de krav som oppstår ved en ulykkeshendelse.

Forsikringene skal være i kraft på det tidspunkt Arbeidet påbegynnes og utløper i samsvar med forsikringsvilkårene.

I polisene skal det fastsettes at Sel-skapsgruppen og Leverandørgruppen er medforsikret, og assurandørene skal fraskrive seg enhver regressrett overfor Leverandørgruppen.

31.2 Leverandøren skal sørge for tegning og opprettholdelse av følgende forsikringer:

a) Kaskoforsikring av ethvert fartøy eller andre flytende innretninger som Leverandørgruppen stiller til rådighet for bruk i forbindelse med Arbeidet. Forsikring skal tegnes på norske eller sammenlignbare vilkår og skal dekke totalverdien av fartøyet/innretningen.

b) P&I forsikring, inklusive oljeforurensningsforsikring for fartøyer og innretninger som nevnt i a) ovenfor.

c) Ansvarsforsikring som skal dekke Leverandørens ansvar for tings- og personskade etter art. 30.3, forsåvidt det ikke er dekket av a) eller b) ovenfor.

d) Personforsikring som skal dekke tap i forbindelse med sykdom, personskader eller dødsulykker hos Leverandørgruppen i den utstrekning dette kreves etter de regler som får anven-

for beløp på minimum NOK 500 millioner for de krav som oppstår ved en ulykkeshendelse.

Forsikringene skal være i kraft på det tidspunkt Arbeidet påbegynnes og utløper i samsvar med forsikringsvilkårene.

I polisene skal det fastsettes at Selgergruppen er medforsikret, og assurandørene skal fraskrive seg enhver regressrett overfor Selgergruppen.

31.2 Selger skal sørge for tegning og opprettholdelse av følgende forsikringer:

a) Kaskoforsikring av ethvert fartøy eller andre flytende innretninger som Selgergruppen stiller til rådighet for bruk i forbindelse med Arbeidet. Forsikring skal tegnes på norske eller sammenlignbare vilkår og skal dekke totalverdien av fartøyet/innretningen.

b) P&I forsikring, inklusive oljeforurensningsforsikring for fartøyer og innretninger som nevnt i a) ovenfor.

c) Ansvarsforsikring som skal dekke Selgers ansvar for tings- og personskade etter art. 30.3, forsåvidt det ikke er dekket av a) eller b) ovenfor.

d) Personforsikring som skal dekke tap i forbindelse med sykdom, personskader eller dødsulykker hos Selgergruppen i den utstrekning dette kreves etter de regler som får anven-

delse eller eventuelt i Vedlegg G.

Forsikringene skal være i kraft på det tidspunkt Arbeidet påbegynnes og skal ikke utløpe før ved utstedelsen av Godkjennelsesattest.

I polisene skal assurandørene fraskrive seg enhver regressrett overfor Selskapsgruppen.

Leverandøren skal sørge for at forsikringer som nevnt i a), b) og c) ovenfor gir Selskapet rett til å holde seg direkte til assurandøren for krav som Leverandørgruppen skal dekke i henhold til art. 30.

Leverandøren skal varsle Selskapet i god tid før forsikringen sies opp eller forsikringen av annen grunn faller bort.

31.3 Leverandøren skal, på Selskapets anmodning, fremlegge bekreftede polisekopier eller forsikringssertifikater med nødvendige opplysninger, inklusive utløpsdato, vedrørende alle forsikringer som Leverandørgruppen har tegnet i henhold til art. 31.2. Den samme forpliktelse gjelder for Selskapet for slike forsikringer det skal tegne i henhold til Kontrakten.

Når det gjelder den forsikring som er spesifisert under art. 31.2.b) og 31.2.c) skal forsikringssertifikatet eller kopiene bekrefte at Leverandørens forsikringsforpliktelser i henhold til denne Kontrakten er dekket.

delse eller eventuelt i Vedlegg I.

Forsikringene skal være i kraft på det tidspunkt Arbeidet påbegynnes og skal ikke utløpe før ved utløp av Garantiperioden.

I polisene skal assurandørene fraskrive seg enhver regressrett overfor Kjøpergruppen.

Selger skal sørge for at forsikringer som nevnt i a), b) og c) ovenfor gir Kjøper og Oppdragsgiver rett til å holde seg direkte til assurandøren for krav som Selgergruppen skal dekke i henhold til art. 30.

Selger skal varsle Kjøper i god tid før forsikringen sies opp eller forsikringen av annen grunn faller bort.

31.3 Selger skal, på Kjøpers anmodning fremlegge bekreftede polisekopier eller forsikringssertifikater med nødvendige opplysninger, inklusive utløpsdato, vedrørende alle forsikringer som Selgergruppen har tegnet i henhold til art. 31.2. Den samme forpliktelse gjelder for Kjøper for slike forsikringer han skal tegne, eller sørge for at Oppdragsgiver tegner, i henhold til Kontrakten.

Når det gjelder den forsikring som er spesifisert under art. 31.2.b) og 31.2.c) skal forsikringssertifikatet eller kopiene bekrefte at Selgers forsikringsforpliktelser i henhold til denne Kontrakten er dekket.

Dersom en part ikke oppfyller sin plikt til å tegne forsikring etter reglene i denne artikkel, kan den annen part sørge for den forsikringsdekning som mangler, og kreve omkostningene erstattet av ham.

31.4 Ved et forsikringstilfelle skal en part uten ugrunnet opphold gi varsel til den andre part dersom han vil kreve dekning under den andre parts forsikringer, med beskrivelse av den hendelse som har forårsaket kravet. En part skal yte den andre part rimelig assistanse i forbindelse med behandlingen av slike krav, uten omkostninger for den andre part.

DEL IX ANSVARSBEGRÆNSNING OG ANSVARSFRASKRIVELSE

Art. 32 ANSVARSBEGRÆNSNING OG ANSVARSFRASKRIVELSE

32.1 Selskapet skal holde Leverandørgruppen skadesløs for Selskapsgruppens egne indirekte tap, og Leverandøren skal holde Selskapsgruppen skadesløs for Leverandørgruppens egne indirekte tap. Dette gjelder uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra noen av gruppene, og – bortsett fra art. 17.3 og 24.2 – uten hensyn til hva som måtte følge av andre bestemmelser i Kontrakten.

Indirekte tap etter denne bestemmelse omfatter, men er ikke begrenset til tappt inntekt, tappt fortjeneste, tap forårsaket av forurensning og tappt produksjon.

Dersom en part ikke oppfyller sin plikt til å tegne forsikring etter reglene i denne artikkel, kan den annen part sørge for den forsikringsdekning som mangler, og kreve omkostningene erstattet av ham.

31.4 Ved et forsikringstilfelle skal en part uten ugrunnet opphold gi varsel til den annen part dersom han vil kreve dekning under den annen parts forsikringer, med beskrivelse av den hendelse som har forårsaket kravet. En part skal yte den annen part rimelig assistanse i forbindelse med behandlingen av slike krav, uten omkostninger for den andre part.

DEL IX ANSVARSBEGRÆNSNING OG ANSVARSFRASKRIVELSE

Art. 32 ANSVARSBEGRÆNSNING OG ANSVARSFRASKRIVELSE

32.1 Kjøper skal holde Selgergruppen skadesløs for Kjøpergruppens egne indirekte tap, og Selger skal holde Kjøpergruppen skadesløs for Selgergruppens egne indirekte tap. Dette gjelder uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra noen av gruppene, og – bortsett fra art. 17.3 og 24.2 – uten hensyn til hva som måtte følge av andre bestemmelser i Kontrakten.

Indirekte tap etter denne bestemmelse omfatter, men er ikke begrenset til tappt inntekt, tappt fortjeneste, tap forårsaket av forurensning og tappt produksjon.

32.2 Leverandørens samlede ansvar for kontraktsbrudd, inklusiv ansvar etter art. 24, 25 og 26, og uansett om Kontrakten heves eller ikke, skal være begrenset til [25]2 % av Kontraktsprisen. Dette globalansvar skal imidlertid under ingen omstendigheter overstige NOK millioner.

DEL X OPPHAVSRETT M.V.

Art. 33 RETTIGHETER TIL INFORMASJON, TEKNOLOGI OG OPPFINNELSER

33.1 Kommersiell og teknisk informasjon, herunder tegninger, dokumenter og dataprogrammer uansett lagringsmåte, og kopier av dette, som Selskapet har stilt til rådighet for Leverandøren, skal være Selskapets eiendom. Det samme gjelder informasjon som er utviklet av Leverandøren hovedsaklig på grunnlag av slik informasjon som Selskapet har stilt til rådighet.

Oppfinnelser gjort av Leverandøren hovedsakelig basert på slik informasjon som er nevnt i første avsnitt skal også være Selskapets eiendom. Dette gjelder likevel ikke såfremt Tredjemanns rett er til hinder for det og Leverandøren har gjort det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten.

Leverandøren skal varsle Selskapet om slike oppfinnelser som skal være Selskapets eiendom. Leverandøren skal yte Selskapet den bistand som er nødvendig for at Selskapet skal få

32.2 Selgers samlede ansvar for kontraktsbrudd, inklusiv ansvar etter art. 24, 25 og 26, og uansett om Kontrakten heves eller ikke, skal være begrenset til en % sats av Kontraktsprisen slik den er angitt i Bestillingen. Dette globalansvar skal imidlertid under ingen omstendigheter overstige det beløp som er angitt Bestillingen.

DEL X OPPHAVSRETT M.V.

Art. 33 RETTIGHETER TIL INFORMASJON, TEKNOLOGI OG OPPFINNELSER

33.1 Kommersiell og teknisk informasjon, herunder tegninger, dokumenter og dataprogrammer uansett lagringsmåte, og kopier av dette, som Kjøper har stilt til rådighet for Selger, skal være Kjøpers eiendom. Det samme gjelder informasjon som er utviklet av Selger hovedsaklig på grunnlag av slik informasjon som Kjøper har stilt til rådighet.

Oppfinnelser gjort av Selger hovedsakelig basert på slik informasjon som er nevnt i første avsnitt skal også være Kjøpers eiendom. Dette gjelder likevel ikke såfremt Tredjemanns rett er til hinder for det og Selger har gjort det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten.

Selger skal varsle Kjøper om slike oppfinnelser som skal være Kjøpers eiendom. Selger skal yte Kjøper den bistand som er nødvendig for at Kjøper, eller den han utpeker, skal få

oppfinnelsene patentert. Selskapet skal betale Leverandøren for alle rimelige utgifter i forbindelse med slik bistand, inkludert godtgjørelse til Leverandørens ansatte eller andre i henhold til gjeldende lov eller generelle avtaler om godtgjørelse for oppfinnelser.

Leverandøren skal ikke benytte informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfinnelser som nevnt i andre avsnitt til andre formål enn Arbeidet. All dokumentasjon, alle dataprogrammer og kopier skal returneres til Selskapet ved Kontraktens opphør, med mindre annet avtales.

33.2 Kommersiell og teknisk informasjon, herunder tegninger, dokumenter og dataprogrammer uansett lagringsmåte, og kopier av dette, som Leverandøren har stilt til rådighet for Selskapet, skal være Leverandørens eiendom. Det samme gjelder informasjon som er utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon og all informasjon for øvrig som er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33.1.

Oppfinnelser som Leverandøren gjør under utførelsen av Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33.1, andre avsnitt skal være Leverandørens eiendom.

Leverandøren skal gi Selskapet en ugenkallelig, royalty-fri, ikke-eksklusiv bruksrett til informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfinnelser

oppfinnelsene patentert. Kjøper skal betale Selger for alle rimelige utgifter i forbindelse med slik bistand, inkludert godtgjørelse til Selgers ansatte eller andre i henhold til gjeldende lov eller generelle avtaler om godtgjørelse for oppfinnelser.

Selger skal ikke benytte informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfinnelser som nevnt i andre avsnitt til andre formål enn Arbeidet. All dokumentasjon, alle dataprogrammer og kopier skal returneres til Kjøper ved Kontraktens opphør, med mindre annet avtales.

33.2 Kommersiell og teknisk informasjon, herunder tegninger, dokumenter og dataprogrammer uansett lagringsmåte, og kopier av dette, som Selger har stilt til rådighet for Kjøper, skal være Selgers eiendom. Det samme gjelder informasjon som er utviklet av Selger hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon og all informasjon for øvrig som er utviklet av Selgergruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33.1.

Oppfinnelser som Selger gjør under utførelsen av Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33.1, andre avsnitt skal være Selgers eiendom.

Selger skal gi Kjøper og Oppdragsgiver en ugenkallelig, royalty-fri, ikke-eksklusiv bruksrett til informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfin-

som nevnt i andre avsnitt i den utstrekning dette er nødvendig i forbindelse med drift, reparasjon, modifikasjon, utvidelse, ombygging og vedlikehold av Kontraktsgjenstanden.

Art. 34 HEMMELIGHOLDELSE AV INFORMASJON

34.1 All informasjon som partene utveksler, skal holdes hemmelig og ikke overføres til Tredjemann uten den andre parts skriftlige samtykke, med mindre slik informasjon:

- a) kan overføres til Tredjemann i henhold til art. 33, eller
- b) allerede er kjent for vedkommende part på det tidspunkt informasjonen ble mottatt, eller
- c) er eller blir alminnelig kjent på annen måte enn ved feil begått av Selskaps- eller Leverandørgruppen, eller
- d) mottas fra Tredjemann på rettmessig måte uten plikt til hemmeligholdelse.

Hver av partene kan imidlertid bruke eller overføre hemmelig informasjon til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig for utførelse av og kontroll med Arbeidet og bruk av Leveransen. Partene skal i slike tilfelle sørge for at Tredjemann undertegner skriftlig avtale om hemmeligholdelse i henhold til art. 34.

34.2 Leverandøren skal ikke publisere informasjon i forbindelse med Arbeidet eller Kontrakten uten Selskapets

nelser som nevnt i andre avsnitt i den utstrekning dette er nødvendig i forbindelse med drift, reparasjon, modifikasjon, utvidelse, ombygging og vedlikehold av Kontraktsgjenstanden.

Art. 34 HEMMELIGHOLDELSE AV INFORMASJON

34.1 All informasjon som partene utveksler, skal holdes hemmelig og ikke overføres til Tredjemann uten den andre parts skriftlige samtykke med mindre slik informasjon:

- a) kan overføres til Tredjemann i henhold til art. 33, eller
- b) allerede er kjent for vedkommende part på det tidspunkt informasjonen ble mottatt, eller
- c) er eller blir alminnelig kjent på annen måte enn ved feil begått av Kjøper- eller Selgergruppen, eller
- d) mottas fra Tredjemann på rettmessig måte uten plikt til hemmeligholdelse.

Hver av partene kan imidlertid bruke eller overføre hemmelig informasjon til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig for utførelse av og kontroll med Arbeidet, bruk av Kontraktsgjenstanden eller for å møte kravene under Hovedkontrakten. Partene skal i slike tilfelle sørge for at Tredjemann undertegner skriftlig avtale om hemmeligholdelse i henhold til art. 34.

34.2 Selger skal ikke publisere informasjon i forbindelse med Arbeidet eller Kontrakten uten Kjøpers skriftli-

skriftlige godkjenning, som ikke skal nektes uten saklig grunn.

34.3 Bestemmelsene i denne artikkel skal likevel ikke være til hinder for at partene overfører hemmelig informasjon til Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet eller til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig i henhold til gjeldende lovgivning.

DEL XI ØVRIGE BESTEMMELSER

Art. 35 OVERDRAGELSE AV KONTRAKTEN M.V.

35.1 Selskapet kan overdra sine rettigheter og plikter etter Kontrakten til Tredjemann, forutsatt at Selskapet kan godtgjøre at erververen har den økonomiske styrke som trenges for å kunne oppfylle Selskapets plikter etter Kontrakten. Dersom Leverandøren ber om det, skal Selskapet stille en tilfredsstillende sikkerhet for Tredjemanns oppfyllelse.

35.2 Leverandøren kan ikke overdra eller pantsette Kontrakten, del av eller interesse i den, til Tredjemann uten Selskapets samtykke. Slikt samtykke er ikke nødvendig ved slik overdragelse eller pantsettelse til bank eller annet finansforetak.

ge godkjenning, som ikke skal nektes uten saklig grunn.

34.3 Bestemmelsene i denne artikkel skal likevel ikke være til hinder for at partene overfører hemmelig informasjon til Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet eller til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig i henhold til gjeldende lovgivning.

DEL XI ØVRIGE BESTEMMELSER

Art. 35 OVERDRAGELSE AV KONTRAKTEN M.V.

35.1 Kjøper kan overdra sine rettigheter og plikter etter Kontrakten til Oppdragsgiver.

Videre kan Kjøper overdra sine rettigheter og plikter etter Kontrakten til Tredjemann, forutsatt at Kjøper kan godtgjøre at erververen har den økonomiske styrke som trenges for å kunne oppfylle Kjøpers plikter etter Kontrakten. Dersom Selger ber om det, skal Kjøper stille en tilfredsstillende sikkerhet for Tredjemanns oppfyllelse.

35.2 Selger kan ikke overdra eller pantsette Kontrakten, del av eller interesse i den, til Tredjemann uten Kjøpers samtykke. Slikt samtykke er ikke nødvendig ved slik overdragelse eller pantsettelse til bank eller annet finansforetak.

Art. 36 VARSLER, KRAV OG MELDINGER

36.1 Alle varsler, krav og andre meldinger som skal gis etter bestemmelser i Kontrakten, skal gis skriftlig til vedkommende parts representant etter art. 3 til adresse som oppgitt i Vedlegg D, eller som endret etter skriftlig varsel.

Art. 37 PROSJEKTINTEGRERT MEGLING

37.1 Dersom partene er enige om det, kan det oppnevnes en oppmann eller et meglingsutvalg med mandat å bistå partene med å løse tvister som måtte oppstå i kontraktsperioden (Prosjektintegrert megling – PRIME).

Hensikten med PRIME er å gi partene et forum for å finne frem til minnelige løsninger.

PRIME-medlemmene bør oppnevnes så snart som mulig etter kontraktsinngåelsen. PRIME bør bestå av inntil tre medlemmer, som oppnevnes av partene i fellesskap.

PRIME-medlemmene fastsetter i samråd med partene en hensiktsmessig arbeidsform, herunder i hvilken grad og på hvilken måte PRIME-medlemmene skal involveres i arbeidet under kontrakten.

Kostnadene med PRIME deles likt mellom partene hvis ikke annet er avtalt.

Art. 36 VARSLER, KRAV OG MELDINGER

36.1 Alle varsler, krav og andre meldinger som skal gis etter bestemmelser i Kontrakten, skal gis skriftlig til vedkommende parts representant etter art. 3 til adresse som oppgitt i Vedlegg D, eller som endret etter skriftlig varsel.

Art. 37 IKKE I BRUK

Art. 38 NORSK RETT OG TVISTER

38.1 Kontrakten skal være undergitt og fortolkes i samsvar med norsk rett.

38.2 Tvister som måtte oppstå i forbindelse med eller som et resultat av Kontrakten, og som ikke løses i minnelighet, skal avgjøres ved voldgift med mindre partene avtaler noe annet. Voldgiftsak skal anlegges i

Voldgiftsretten settes med tre voldgiftsdommere som søkes oppnevnt av partene i fellesskap.

Lov om voldgift (lov av 14. mai 2004 nr. 25) gjelder.

Partene er enige om at voldgiftsforhandlingene og voldgiftsdommen ikke skal være offentlig.

Art. 38 NORSK RETT OG TVISTER

38.1 Kontrakten skal være undergitt og fortolkes i samsvar med norsk rett.

38.2 Tvister som måtte oppstå i forbindelse med eller som et resultat av Kontrakten, og som ikke løses i minnelighet, skal avgjøres ved søksmål med mindre partene avtaler noe annet. Søksmålet skal i tilfelle reises i Norge, ved den domstol som er bestemt i Bestillingen. Om det ikke er fastsatt noe verneting i Bestillingen, skal søksmål reises ved Oslo tingrett.

THE SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW is a part of the University of Oslo and hosts the faculty's Centre for European Law. It is also a part of the cooperation between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden through the Nordic Council of Ministers. The Institute offers one master programme and several graduate courses.

The core research areas of the Institute are maritime and other transport law as well as petroleum and energy law, but the members of the Institute also engage in teaching and research in general commercial law.

In MARIUS, issued at irregular intervals, articles are published in the Nordic languages or English.

ISSN: 0332-7868

